

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 759

3. STUDENOGA 2017. CIJENA 50 DINARA

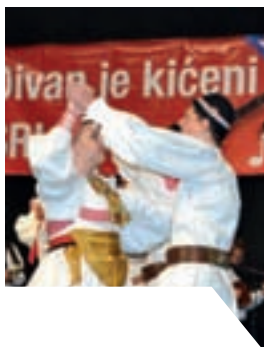
ISSN 1451-4257

9 771451 425001

INTERVJU:
Veleslanik Hrvatske u Srbiji
Gordan Bakota

6

20 godina od obnove rada
HKC Srijem – Hrvatski dom
**Istrajni u očuvanju
kulture i nacionalnog
identiteta**

20

Sjećanje na Stjepana Orčića
povodom Dana reformacije,
31. listopada
**»Naš Stipan«
i njegovo naslijeđe**

22

Održan 7. Memorijal
Antun Aladžić u Lemešu
**Glumcu i redatelju
u čast**

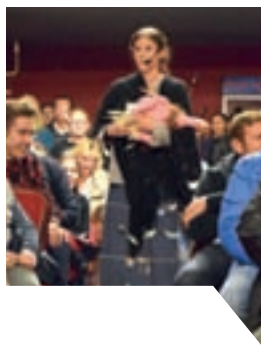
26

Obnavljamo baštinu – revija
rekonstruiranih narodnih nošnji
u Trnjanima
**Predstavile se
i kraljice iz Subotice**

30

Hrvatski nakladnici iz Vojvodine
na beogradskom *Sajmu knjiga*
**Žanrovska i stilska
raznolikost**

34

Hollywin u Subotici
**Večer posvećena
svecima**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat,

Josip Stantić, Andrej Španović, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(društvo, urednica Hrčka i korektura)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

**Zrak gori od tisuću svijeća
i od tisuću glasova titra...**

(Ivica Smolec, *Večeras grobovi žive*)

Odsustvo suosjećanja u velikoj mjeri prisutno

U organizaciji *Heror Media Ponta* u studentskom domu *Euro-pa* održan je 26. listopada stručni skup s temom »Pristupačne komunikacije« koji je otvorila **Tamara Vlaškalin**, savjetnica u kabinetu Povjerenika za zaštitu ravnopravnosti i tom prilikom osnažila građane da prijave diskriminaciju, jer time ne pomažu samo sebi nego i velikom broju drugih ljudi koji se suočavaju sa sličnim ili istim životnim situacijama.

Marija Vrebalov, konzultantkinja, je ukazala na značaj socijalnog pristupa čime se omogućava pristupačnost usluga, informacija, obrazovanja, robe i arhitektonska pristupačnost svim ljudima bez diskriminacije. **Tatjana Stojić Petković**, psihološkinja je upozorila da u društvu i dalje postoji odvojenost osoba s invaliditetom i osoba bez ikakvog fizičkog ili mentalnog oštećenja i da je odsustvo suosjećanja jednih prema drugima u velikoj mjeri prisutno. **Dr. Mirjana Kovačević**, PR Fondacije Novi Sad EPK 2021 je poručila da se podizanje svijesti može dostići samo sustavnim rješenjima i poručila da grad Novi Sad s titulom europske prijestolnice kulture 2021. godine ima šansu postati grad bijele zastavice, što znači da je apsolutno pristupačan za sve ljude bez diskriminacije. **Nataša Heror**, ispred *Heror Media Ponta*, je istaknula značaj povezivanja dvije društvene grupe: nacionalne zajednice i osobe s invaliditetom kroz zajednički rad na unapređenju vidljivosti i prisutnosti obje društvene grupe u javnom dijalogu.

Zaključci i preporuke s ovog skupa su da sustav prepozna znakovni jezik kao materinji jezik i da se znakovni jezik uvede u obrazovni sustav, kao i da je uloga nacionalnih, lokalnih i manjinskih medija kao glavnih aktera u širenju ideje o pristupačnim komunikacijama ključna, jer su upravo mediji ti koji kroz komunikaciju mogu omogućiti napredak društva u cjelini.

Izvor: Heror Media Pont

Peticija da se poništi odluka da su Bunjevci Hrvati

Prošle godine Bunjevački nacionalni savet uputio je prijedlog zaključka Skupštini Vojvodine da se naredba Glavnog odbora Narodnooslobodilačkog odbora Vojvodine od 14. svibnja 1945. godine kojom se naređuje da se Bunjevci i Šokci uvode kao Hrvati u sve službene legitimacije, evidencije i spiskove proglasi aktom nasilne asimilacije i poništi. Ove godine, 12. listopada, su i profesori Pravnog fakulteta u Novom Sadu **Slobodan Orlović** i **Branislav Ristivojević** uputili Peticiju za donošenje deklaracije o poništavanju istoga akta. U peticiji se predlaže da »Skupština, kao ustavno pravni sukcesor (naslednik) Odbora, donese deklaraciju o poništavanju ovog nasilno asimilatorskog akta i svih pravnih posledica. Makar što više i ne postoji pravno ni političko dejstvo asimilatorskog akta, sada mora biti dovoljan, jer je jedino i moguć, simbolički i moralni uticaj takve skupštinske deklaracije«. Prema potpisnicima peticije Deklaracija bi imala preventivno djelovanje na eventualne, sve buduće asimilatorske namjere.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** smatra da se »traži poništenje nečega što se u praksi više ne primjenjuje« i da je danas svakom dopušteno izjašnjavati se po želji. Također, ističe Bačić »Odluka GNOOV iz 1945. o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca rezultat je političke težnje samih bunjevačkih članova GNOOV-a, jer su ih u tom tijelu predstavljali **Blaško Rajić, Lajčo Jaramazović, Alojzije Mihaljčević, Đuro Dulić, Matija Evetović, Grgo Skenderović, Grgo Lulić i Ivan Vuković**.

Održani Dani međimurske kulture u Đurđinu

U okviru višegodišnje prakse održavanja Dana nacije/kulture u Osnovnoj školi *Vladimir Nazor* u Đurđinu su 17., 18. i 20. listopada održani *Dani međimurske kulture*. Bogata kulturna i jezična baština Međimurja bila je tema prvoga dana kada su učenici ove škole nahranili dušu i tijelo pogledavši film *Teta Liza Branka Ištvanić*, te degustirajući čuvena međimurska jela. Imali su prigodu kušati »meso z tiblice« namazano na kukuruzni beskvasni kruh i međimursku »zlevanku s orasima«. U istom ozračju nastavili su i drugoga dana kada su, upoznavajući se s još nekoliko poznatih međimurskih jela, izradili prigodni kuhar koji su djeca ponijeli doma. Također su organizirali kreativnu radionicu na kojoj su izrađivali međimursku fašničku masku. Posljednji, treći dan bio je rezerviran za tradicijsku baštinu kada su uz pomoć gostiju, članova folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* naučili plesati osnovne korake međimorskog plesa *Zginula je pikuša*. Oni su im pokazali bogatstvo i ljepotu i ostalih plesova iz ovog hrvatskog kraja.

Obogaćeni novim spoznajama kulturne, jezične i tradicijske baštine međimorskog kraja učenici OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina izrazili su radost održavanja višegodišnjeg programa *Dani nacije/kulture*.

Projekt *Dani međimurske kulture* financijski je podržalo Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Predstavljeno stanje u obrazovanju

Od 23. do 25. listopada održan je skup Hrvatske udruge ravnatelja osnovnih škola (HUROŠ) u Bolu na Braču, čijem je radu sudjelovalo oko 500 ravnatelja. Na ovome skupu sudjelovali su među ostalima i predstavnici Hrvata iz Srbije, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** i savjetnica predsjednika HNV-a **Jasna Vojnić**.

Ovom je prigodom tijekom jednog od plenarnih zasjedanja Žigmanov izložio stanje u obrazovanju na hrvatskom u Srbiji, sve značajne izazove s kojima se suočava obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji. Nakon toga su započeti veoma konstruktivni razgovori. Tijekom nekoliko sastanaka ministrici znanosti i obrazovanja Hrvatske, prof. dr. sc. **Blaženki Divjak** predloženo je stanje u obrazovanju na hrvatskom u Srbiji.

Na skupu su bili i predstavnici drugih relevantnih institucija poput Agencije za odgoj i obrazovanje, nakladnici i drugi subjekti koji sudjeluju u obrazovanju.

Hrvatski veleposlanik Bakota posjetio Suboticu

Novi veleposlanik Republike Hrvatske **Gordan Bakota** posjetio je prošloga četvrtka, 26. listopada, Grad Suboticu, gdje je razgovarao s gradonačelnikom **Bogdanom Labanom** o modelima suradnje i položaju hrvatske nacionalne manjine.

»Predstoji intenzivna suradnja između Hrvatske i Srbije i uvjeren sam da će to biti od obostrane koristi za građane i s jedne i s druge strane. S gradonačelnikom smo razgovarali o društveno-ekonomskim potencijalima Subotice, bilo je riječi i o prekograničnoj suradnji i mogućnostima gdje možemo zajedno nastupiti prema europskim fondovima. Značajna je suradnja Subotice i gradova u Hrvatskoj, naročito Osijeka, u kontekstu prekogranične suradnje. Potencijali su veliki, a hrvatska će nacionalna manjina u tom pogledu imati istaknutu poziciju. Hrvatska diplomacija je spremna pomoći Gradu Subotici u apliciranju europskim fondovima, gospodarskom povezivanju s hrvatskim tvrtkama i lokalnim smoupravama«, rekao je Bakota na konferenciji za novinare poslije prvog službenog sastanka s gradonačelnikom Subotice i naglasio da je s Labanom razgovarao i o pitanju statusa hrvatske manjine u Srbiji, Vojvodini i Subotici.

»U našem razgovoru je prepoznato koliko je hrvatska manjina bitna u području kulture, gospodarstva i u političkom smislu. Vjerujem da će vremenom doći do pune emancipacije hrvatske manjine u Srbiji, jer su nacionalne manjine čvrsta spona između dvije države, Hrvatske i Srbije.«

Veleposlanik Bakota je naglasio kako se nada da će posjet Zagrebu predsjednika **Aleksandra Vučića** biti što prije realiziran.

»Posjet predsjednika Vučića Hrvatskoj nije otkazan, već je samo odgođen i intenzivno se radi na njegovoj realizaciji. U ovom trenutku ne možemo govoriti o preciznom datumu tog posjeta.«

Hrvatski veleposlanik je naglasio kako očekuje da se aktualiziraju aktivnosti radnih skupina za otvorena pitanja između dvije države.

»Pojedina takva tijela nisu se sastajala godinama i mislim da je pravo vrijeme da počne suradnja eksperata za otvorena pitanja u odnosima naših država«, rekao je Bakota.

Gradonačelnik Laban je istaknuo kako se tijekom susreta razgovaralo o ekonomskim potencijalima grada, o položaju hrvatske manjine u Subotici i suživotu svih nacionalnih zajednica u gradu, na koji su svi ponosni.

Tijekom boravka u Subotici, veleposlanik Bakota je posjetio i redakciju NIU *Hrvatska riječ*. Gordan Bakota je od prošloga tjedna službeno na dužnosti veleposlanika Hrvatske u Srbiji, nakon što je predao vjerodajnice predsjedniku Vučiću.

Z. S.

Vučić: Ostavimo povijest po strani

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** ocijenio je u ponedjeljak, gostujući u programu TV *Pink*, kako Srbija i Hrvatska nikad neće imati zajedničko mišljenje o povijesti, ali da u njihovim pogledima na budućnost ne postoji nijedna stvar koja bi ih dramatično razdvajala.

»Ostavimo povijest po strani, a u budućnosti s Hrvatskom imamo samo dobru stranu. To što očekujemo od budućnosti u svemu se možemo usuglasiti i mislimo isto ili slično, jer ne postoji niti jedna stvar koja bi nas dramatično i drastično razdvajala«, rekao je Vučić.

Vučić je isključio mogućnost novih srpsko-hrvatskih sukoba, odgovarajući na pitanje o pojedinim tekstovima u hrvatskim medijima.

»Meni ne pada na pamet da ratujemo s Hrvatima, ali mi pada na pamet da im damo novac, i za kuću bana Jelačića u Petrovaradinu, i za ulice, trgove, škole. Ali isto tako kažem što sam već više puta rekao – nitko više nikada neće moći ponoviti *Oluju*, a ja držim do svoje riječi«, istaknuo je Vučić.

Ocijenio je da između Srbije i Hrvatske danas nema nerješivih problema, ali da obje zemlje žele bolje uvjete za svoje sunarodnjake u drugoj državi.

Naglasio je kako hrvatska manjina u Srbiji može tražiti što god joj je potrebno i dobit će, a isto to želi i Srbija za Srbe u Hrvatskoj. Vučić je sugerirao i da se Srbija treba suzdržavati i ne odgovarati na sve provokacije iz Hrvatske, uključujući i stvari iz povijesti.

H. R.

Priznavanje diploma inozemnih katoličkih fakulteta

Od lipnja ove godine omogućeno je priznavanje diploma stečenih u inozemstvu na katoličkim teološkim učilištima. Biskupi Srbije su pozvali sve svećenike i druge diplomirane teologe, osim onih koji su diplomu stekli u bivšoj SFRJ do 27. 4. 1992., da do kraja 2017. podnesu zahtjev za priznavanje svoje diplome. On se podnosi osobno u Centru za informiranje o priznavanju inostranih visokoškolskih i srednjoškolskih isprava i priznavanje u svrhu zapošljavanja. Za podnošenje zahtjeva potrebno je pripremiti dokumentaciju koja je opisana na internet-skoj stranici Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvitka (<http://www.mpn.gov.rs/enicnarc-srbija/>). Recenzent pri Centru za diplome izdane od strane katoličkih teoloških fakulteta je prof. dr. **Josip Ivanović** s Učiteljskog fakulteta u Subotici. On na uvid i ocjenu dobiva svaki zahtjev za priznavanje katoličke teološke diplome, nakon što je ovaj zaprimljen i obrađen od strane Centra, stoga se u slučaju eventualnih nejasnoća i pitanja svi teolozi mogu obratiti na e-mail: josip.ivanovic@magister.uns.ac.rs.

M. T.

**Proslava 20 godina od obnove rada Hrvatskog kulturnog centra
Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice**

Istrajni u očuvanju kulture i nacionalnog identiteta

»Počeci su bili teški. Bila su teška vremena, a ni registraciju nismo mogli dobiti sve do 2001. godine. Bilo je teško okupiti ljude, a tada je postojao i strah da se ljudi iskažu kao Hrvati. Hvala Bogu, toga danas više nema. Došla su neka druga vremena«, kaže predsjednik HKC Srijem – Hrvatski dom Krunoslav Đaković

Gordan Bakota i Krunoslav Đaković

Svečanim koncertom pod nazivom *Divan je kičeni Srijem* Hrvatski kulturni centar *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice u subotu, 28. listopada, obilježio je 20 godina od obnove rada. U okviru bogatog kulturno-umjetničkog programa, osim domaćina, predstavili su se i gosti iz Hrvatske KUD *Graničari* iz Gunje i KUD *Šumari* iz Vinkovaca. Na proslavi ove značajne obljetnice za Hrvate iz Srijemske Mitrovice od diplomatskih predstavnika Hrvatske i Hrvatskog nacionalnog vijeća domaćinima su upućene riječi pohvale i ohrabrenja, kao i obećanje da će se uskoro poduzeti konkretni koraci na vraćanju imovine Hrvatskog doma HKC *Srijem*.

Nastavak tradicije starih hrvatskih društava

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća u Srijemskoj Mitrovici su djelovale brojne udruge koje su brinule o životu i kulturi mitrovačkih Hrvata. Među njima najistaknutije su bile Hrvatska čitaonica, Hrvatska građanska obrtna čitaonica, Hrvatsko pjevačko društvo *Nada*, Hrvatsko pjevačko društvo *Hrvatska omladina*, Pjevačko društvo *Fanfara*, Sokolsko hrvatsko društvo i Hrvatsko ratarsko, pjevačko i prosvjetno društvo *Tomislav*. Hrvatski kulturni centar *Srijem* je počeo 1997. godine obnavljati rad i tradiciju ovih društava.

»U Srijemskoj Mitrovici su djelovala brojna hrvatska kulturna društva, koja su prestala djelovati nakon Drugog svjetskog

rata, odnosno nastavili su djelovati samo u okvirima crkve, čuvajući svoju tradiciju nošnjama i pjesmama. Krajem devedesetih ljudi su se okupili da obnove i poboljšaju rad i nastave tradiciju tih starih hrvatskih društava. Cilj tog okupljanja je bio ne samo čuvanje kulture i tradicije, nego i čuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta«, istaknuo je predsjednik HKC *Srijem – Hrvatski dom* **Krunoslav Đaković**, dodajući, »počeci su bili teški. Bila su teška vremena, a ni registraciju nismo mogli dobiti sve do 2001. godine. Bilo je teško okupiti ljude, a tad je još postojao i strah da se ljudi izjasne kao Hrvati. Hvala Bogu, toga danas više nema, došla su neka druga vremena. I danas postoje izvjesni problemi i neki ružni trenuci, ali ima i dosta onih lijepih. Upravo ovaj večerašnji događaj je posebno lijep. Na ovoj svečanosti, kako mi, tako i gosti iz Hrvatske pjesmom, plesovima, glazbom, tamburom smo ga na poseban način i proslavili«, kaže Đaković.

Preduvjeti za bitne iskorake

Među brojnim gostima svečanosti su prisustvovali i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov**, kao i veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, koji se na samom početku programa obratio skupu, uputivši domaćinima čestitke za značajnu obljetnicu:

»Dvadeset godina obnove rada hrvatske udruge u ovom gradu je nešto što je veoma vrijedno pomena. Zbog toga smo većeras s vama kako bismo je na dostojan način obilježili i kako bismo naglasili u svim našim govorima i druženjima koliko je bitno da kultura, politička opstojnost ali i svako drugo sudjelovanje Hrvata na ovim prostorima, treba opstati. Zbog toga smo ovdje da pružimo potporu s naše strane. Naše nastojanje je da Hrvati u ovom području budu emancipirani i da mogu ostvarivati sva ona prava koja smo dogovorili i državnim sporazumima, ali i mnogim konvencijama. Prekrasno je biti u Srijemu u ovo doba godine i vidjeti koliki je broj događaja. Ovo je živa zajednica i to se vidi na svakom koraku. Ali treba napraviti i neke daljnje korake i zbog toga sam danas ovdje. Želio bih s vama podijeliti svoju spremnost i reći vam da će Hrvatska pomoći u vašim nastojanjima oko pojedinih projekata. U prvom redu da vam se vrati Hrvatski dom. Ja vjerujem da za to postoji i dobra volja i

dovoljno prostora. Bitno je da smo zajedno, da su sve institucije i svi pojedinci u hrvatskim tijelima jedinstveni oko nekih najbitnijih stvari. Veseli nas što su glavni predstavnici hrvatskih tijela u Srbiji, zajedno s Crkvom i sa svima vama. Mislim da je došlo vrijeme da napravimo bitne iskorake. Za to postoje dobri preduvjeti i od strane naših domaćina. Prekrasno je vidjeti da je HKC *Srijem* na zdravim temeljima, da njeguju hrvatsku kulturu i folklor i da su fokusirani na budućnost i na mlade«, rekao je veleposlanik Gordan Bakota.

Izvjeshno rješenje problema

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić istaknuo je da su vidljivi pomaci u razgovorima s predstavnicima Vlade Srbije i njihove spremnosti u zaštiti prava manjina:

»Vjerujem da je vrijeme sazrelo da se to pitanje napokon riješi nakon svih ovih godina. Da je to tako nesumnjivo govore vijesti o razgovorima s predstavnicima vlasti o kojima se sve do sada nije razgovaralo na ozbiljan način. Oni su spremni razmotriti provedbu bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina na način da imamo garantirane zastupnike i na republičkoj i na pokrajinskoj i na lokalnim razinama. Prije dva tjedna je napokon izdvojen novac za uređenje jednog dijela rodne kuće bana **Jelačića**, a slje-

deći korak koji ćemo poduzeti, a koji košta neusporedivo manje, jest pitanje vraćanja Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici HKC-u *Srijem*, jer samo njemu i pripada. To će biti jedna od naših glavnih tema. Do konca godine najavljen je sastanak nevladinog mješovitog odbora, a najavljen je i sastanak savjeta Vlade Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske gdje će prisustvovati i predsjednik HKC-a *Srijem* Krunoslav Đaković. Uvjeren sam da ćemo tijekom naredne godine ovo pitanje riješiti«, istaknuo je Bačić.

Suradnja s kulturnim udrugama iz Hrvatske

Svečanost su uveličali i gosti, kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske:

»Zajedno s HKC-om *Srijem* sudjelovali smo na manifestaciji *Divan je kićeni Srijem* u Nijemcima, gdje je došlo do prvog kontakta i međusobnog prijateljstva. Došli smo kod njih zajedno proslaviti njihovu obljetnicu i prikazati dio hrvatskog folklor. Mi također ove godine slavimo obljetnicu: 65 godina postojanja i rada. Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije ima jako dobru suradnju s kulturno-umjetničkim društvima iz Vojvodine i često ih pozivamo da budu gosti na našim manifestacijama. Mislim da je ta spona i najbitnija u ovoj

suradnji«, istaknuo je voditelj KUD-a *Šumari* iz Vinkovaca **Dario Grčić**.

Voditelj folklorne sekcije i KUD-a *Graničar* iz Gunje **Josip Margić** kaže kako je njihova suradnja nastala kod njih.

»Prvi dojmovi o Srijemskoj Mitrovici su nam jako lijepi. Tek sada smo dobili prve informacije koliko dugo ova udruga djeluje na ovim prostorima. Sve ono što se čuje o djelovanju Hrvata s ove strane granice čujemo samo preko medija. Nekakva tješnja suradnja nije postojala do sada, ali nadamo se da će se to promijeniti i da će od sada sve bolje funkcionirati.«

Na kraju svečanosti Krunoslav Đaković uručio je zahvalnice dugogodišnjim članovima koji su svojim radom i zalaganjem dali svoj doprinos u istrajnosti ove udruge. Zahvalnica je uručena i generalnom vikaru Srijemske biskupije mons. **Eduardu Španoviću**, župniku župe svetog Dimitrija, za nesebičnu pomoć i podršku koju pruža u radu ove udruge.

S. Darabašić

Od kolikog značaja Vam je postojanje HKC Srijem – Hrvatski dom u Srijemskoj Mitrovici?

Važno za očuvanje nacionalnog identiteta

Igor Lamešić,
Srijemska Mitrovica

Postojanje i rad HKC *Srijem* ovdje u Srijemskoj Mitrovici značajni su s nekoliko aspekata. Na prvom mjestu što nam se kroz sudjelovanje u radu svih sekcija koje postoje u okviru udruge pruža prilika da negujemo našu kulturu i baštinu. Isto tako je lijepo što se družimo, s obzirom na to da se često organiziraju razne priredbe i proslave i uvijek se nakon svečanosti okupimo ovdje u Hrvatskom domu, čemu se posebno radujem. Također, kad god se nešto organizira nastojimo ugostiti i neko drugo kulturno-umjetničko društvo, kako iz Srbije tako iz Hrvatske i regije. Na taj način stječemo i nova poznanstva i produbljujemo prijateljstva s drugima, što smatram da je također veoma bitno, posebice nama mladima. I sam sam bio član nekoliko različitih sekcija u okviru HKC-a *Srijem* i kroz sudjelovanje u njihovom radu smo se upoznawali s mnogim običajima kako našeg, tako i drugih naroda. Pružila nam se mogućnost da putujemo i gostujemo u nekoliko gradova izvan Srbije, gdje smo se imali priliku upoznati s različitim kulturama, ali isto tako da i drugima predstavimo dio naše kulturne baštine. U svakom smislu, postojanje HKC-a *Srijem* nam puno znači. Osim što se kroz rad nekoliko odjela udruge predstavljamo drugima i tako pokazujemo naše običaje i kulturnu baštinu, jačamo i svoj nacionalni identitet.

S. D.

Nastao iz želje za učenjem

Ivan Barat,
Srijemska Mitrovica

Aktivan sam član u HKC-u *Srijem – Hrvatski dom* od samog početka rada, od 1997. godine. Tada sam imao 37 godina i bio sam veoma sretan što je došlo do obnove rada naše udruge. Bilo nas je tada jako puno koji smo željeli učiti plesati i nastaviti njegovati hrvatsku tradiciju. Nas oko 50 je tada počelo učiti da igra prve korake hrvatskog folklor. Oduvijek sam volio ples, a posebice nošnje koje su me uvijek impresionirale. A tako je ostalo i danas. U to vrijeme jedva sam dočekao da počnemo s probama. Uglavnom smo tada svi bili početnici, ali smo bili jako uporni da sve naučimo. Želja je bila još jača, jer je naše društvo imalo hrvatski predznak, što je za nas jako puno značilo. Imali smo želju da kroz rad naše udruge svi saznaju da i na ovim prostorima žive Hrvati. Drago mi je što smo istrajali u svom radu tolike godine. Samo postojanje HKC *Srijem* u Srijemskoj Mitrovici meni je od iznimno velikog značaja. Osim mene, danas su još dva člana uvijek prisutni u ovoj udruzi od samog početka rada. Istrajali smo svih ovih 20 godina i pored nekih nesuglasica i pojedinih problema, opstali smo. Jer ako čovjek nešto puno voli, a u mom slučaju to su ples i nošnje, onda se ne može tek tako lako odreći toga, kao ni želje da očuvamo naš nacionalni identitet.

S. D.

Omiljeno mjesto okupljanja

Mirko Totović,
Srijemska Mitrovica

Kako Hrvatski kulturni centar *Srijem*, tako i Hrvatski dom u Srijemskoj Mitrovici za nas je od posebnog značaja. Svima onima koji su ovdje rođeni, ali i onim Hrvatima koji su se nekada nastanili u Srijemskoj Mitrovici, Hrvatski dom je oduvijek bio omiljeno mjesto okupljanja. Na ovim prostorima nekada je živjelo oko 70 posto hrvatskog i mađarskog stanovništva, čije su se udruge predstavljale svojim programima baš ovdje u Hrvatskom domu, gdje su se redovno održavale i igranke. One su ostale u jako lijepom sjećanju velikog broja Mitrovčana, a tu su se dogodila i prva zaljublivanja. Ja sam došao u Srijemsku Mitrovicu iz Orolika i kada sam se ovdje nastanio, redovito sam dolazio na razne svečanosti. Što se tiče postojanja Hrvatskog kulturnog centra *Srijem*, smatram da je od velikog značaja za naše mlade kako bi se uključili u rad sekcija Društva i tako na neki način nastavili njegovati običaje i tradiciju Hrvata s ovih prostora. I pored svih nedaća koje su Hrvati doživjeli u Srijemu, oni su se održali do današnjih dana. Smatram da ih i danas ima dovoljno u Srijemskoj Mitrovici koji imaju želju da i sudjelovanjem u radu ove naše udruge neguju svoj nacionalni identitet. Sada su proslavili 20 godina od obnove rada, a ja bih im poželio da i ubuduće budu istrajni na svom putu k očuvanju naše kulture i običaja, kako se oni ne bi zaboravili.

S. D.

Dubrovački i karlovački srednjoškolci u Subotici

Suradnja podignuta na višu razinu

Suradnja Obrtničke i tehničke škole iz Dubrovnika, Mješovite industrijsko obrtničke škole iz Karlovca i Politehničke škole iz Subotice nastavljena je posjetom dubrovačkih i karlovačkih srednjoškolaca Subotici, od 26. do 29. listopada. Tijekom ova tri dana razmijenjena su iskustva kroz edukativni program, radionice, druženje i obilazak brojnih gradskih i znamenitosti Palića.

Suradnja Politehničke škole Subotica s Mješovitom industrijsko obrtničkom školom iz Karlovca započela je prije tri godine, a ravnateljica karlovačke škole **Snježana Erdeljac** pojašnjava kako je do nje došlo:

»Jedna moja profesorica hrvatskog jezika poznavala je bivšeg profesora hrvatskog u Politehničkoj školi **Vladana Čuturu** i javila se na natječaj koji svake godine raspisuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH u cilju poticanja suradnje škola iz Hrvatske i onih u kojima se obrazuju učenici na hrvatskom jeziku u dijaspori. Imamo jedan zajednički sektor – graditeljstvo i geodezija i tako je ta suradnja započela. Mi smo Subotičane do sada dva puta ugostili u Karlovcu, a sada smo mi drugi put njihovi gosti i sigurna sam da će se suradnja nastaviti.«

Susret između karlovačke i subotičke srednje škole većim dijelom je financiralo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a kada je dubrovačka škola u pitanju sve je financirala Dubrovačko-neretvanska županija, s hrvatske strane odnosno Politehnička škola i lokalna samouprava sa srbijanske. To, prema riječima Snježane Erdeljac znači da je suradnja podignuta na višu razinu i da je prepoznat njezin značaj.

Ravnatelj Obrtničke i tehničke škole iz Dubrovnika **Dinko Mandić** ističe kako je ovo prvi put da njihova škola ima suradnju sa školom iz inozemstva.

»Mi smo partnerska škola karlovačkoj i na jednom stručnom skupu smo doznali za njihov projekt suradnje s Politehničkom školom. Tada smo se sa savjetnicom predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasnom Vojnić** dogovorili oko realizacije ovakvih posjeta. Imamo zajednički smjer arhitektonski tehničar i kada smo čuli da u subotičkoj školi postoji hrvatski odjel, to je bio dodatni motiv da podržimo našu hrvatsku zajednicu ovdje. Ovaj posjet je za nas i naše učenike veoma značajan i nitko od nas još nije bio u Subotici.«

Dubrovački srednjoškolac **Marko Puljić** kaže da mu je proljetos bilo prekrasno družiti se sa Subotičanima, te kako mu je i sada jako lijepo. Dodaje da su ovakvi susreti, osim zbog druženja, značajni i zato što se učenici upoznaju s različitim tipovima arhitekture, a njemu se posebno sviđaju stare subotičke građevine građene u stilu mađarske secesije.

Razrednica drugog odjela na hrvatskom jeziku, smjer arhitektonski tehničar u Politehničkoj školi, koji broji 21-og učenika, **Ivana Sekulić** podsjeća kako su prilikom posjeta Dubrovniku ovoga proljeća, među ostalim saznali koliko se i u čemu poklapaju ondašnja i ovdašnja škola s obzirom da su u pitanju isti obrazovni profili.

»Budući da se kod nas izvodi nastava na hrvatskom jeziku značajni su nam udžbenici na hrvatskom odnosno terminologija na ovom jeziku. Te udžbenike ne možemo koristiti kao osnovne već kao pomoćno nastavno sredstvo, što nam je od velike koristi. Suradnja s građevinskim školama i općenito sa školama iz Hrvatske, kada su hrvatski odjeli u pitanju je nama jako važna«, ističe Sekulić.

Direktor škole domaćina **Iso Planić** kaže da Politehnička škola ima različite oblike suradnje sa školama u zemlji i okruženju, a kada je Hrvatska u pitanju, surađuje sa školama iz Karlovca, Dubrovnika, Osijeka, Vukovara.

»Smisao i cilj prekogranične suradnje je unaprjeđenje standarda obrazovanja i odgoja, razmjena iskustava, znanja, vještina, svaki studijski posjet školama u zemljama u okruženju je prilika da nešto novo naučimo, da primjere iz prakse primijenimo kod nas, pa ako ništa drugo, prilika je da uočimo da i tamo negdje postoje slični problemi kao što su problemi koji muče nas, i onda nam je nekako zbog toga i lakše.«

Iso Planić ujedno ističe zadovoljstvo što u Politehničkoj školi postoji odjel na hrvatskom jeziku koji je i uveden u vrijeme njegovog mandata.

»Mislim da je škola zahvaljujući tome, kroz suradnju koju je onda i uspostavila s drugim školama iz Hrvatske, zapravo samo dobila na kvaliteti rada.«

Ivana Petrekanić Sić

Stari zakon u novom ruhu

»Okrugli stolovi o zakonima spremnim na usvajanje, u vrijeme kada su svi tekstovi već usuglašeni i primjedbe i sugestije usvojene ili neusvojene, faktički su deplasirani« kaže dr. sc. Bašić

Nacrt izmjena zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina, a u istom paketu je i Nacrt izmjena zakona o nacionalnim vijećima, pripremljen je za skupštinsku proceduru. Usvajanje oba spomenuta zakona planira se do konca godine ili za sredinu prosinca. Ipak, u Beogradu je održan okrugli stol na temu »Izmjene i dopune Zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina« u organizaciji Centra za istraživanje migracija, a u okviru projekta unaprjeđenja komunikacije manjinskih zajednica, institucija i medija u Srbiji.

Koncem prosinca prošle godine završene su javne rasprave što se tiče izmjena Zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina. Sudionici iz Koordinacije nacionalnih vijeća i iz civilnog sektora, kao i iz samih nacionalnih vijeća dali su pismene primjedbe i prijedloge kako bi utjecali na njegov sadržaj prije nego sam finalni nacrt prijedloga ovoga zakona uđe u skupštinsku proceduru na usvajanje. Na okruglom stolu govorilo se o ovim prijedlozima, a također, veoma je važno sagledati u kojoj su mjeri primjedbe koje su podnesene uvrštene u tekst koji će ići na usvajanje, istaknuto je na okruglom stolu.

Ispuniti uvjete iz Akcijskog plana za manjine

Ljiljana Bekčić iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave ukazala je kako je najprije bilo potrebno postojeći Zakon o slobodama i pravima nacionalnih manjina uskladiti s rješenjima koja su predviđena nedavno usvojenim Akcijskim planom za nacionalne manjine u okviru pregovaračkog poglavlja 23. Potom je bilo neophodno i pravno-terminološko usklađivanje, jer je prethodni zakon usvojen u vrijeme Savezne Republike Jugoslavije.

Drugi smjer izmjena postojećeg zakona odnosi se na uvođenje afirmativnih mjera za nacionalne manjine, koje se u jednom području tiču zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom sektoru i javnoj upravi. Kada je riječ o pravu na odgoj i obrazovanje na materinskom jeziku novina u novom nacrtu je da, osim materinskog jezika, obrazovanje podrazumijeva i ono na materinskom govoru. Time se omogućuje da pripadnici na-

cionalnih manjina koji nemaju standardizirani jezik izučavaju nastavne predmete od posebnog značaja za očuvanje njihovog identiteta. Ovo rješenje uključeno je u novi Zakon o osnovama sustava obrazovanja i odgoja.

I na koncu, uvedene su kaznene odredbe kako bi se zakon poštovao, u cilju ostvarivanja prava nacionalnih manjina.

Usvojen mali broj primjedaba i sugestija

Direktor Komiteta pravika za ljudska prava **Milan Antonijević** podsjetio je da je jedan manji dio primjedaba prihvaćen, dok o prihvatanju ili odbitku krupnijih pitanja nema konkretnih očitovanja. Također, Akcijski plan sadrži u sebi rokove za određena rješenja i mora se priznati da se s jednim brojem tih rješenja kasni. Pojedina pitanja novoga nacrtu zakona su ostala nedovoljno jasno definirana i njihovo konkretnije rješavanje se prepušta drugim resornim zakonima, ali bez jamstva da će u tim okvirima ona doista biti riješena. Tu se prije svega misli na zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima, zatim o uporabi materinskog jezika i pisma, te na kulturni integritet.

Antonijević kaže da su očekivanja civilnog sektora u potpori ministarstava u nastojanju da se manjine ne doživljavaju samo kao dio folkloru ili *nacionalne kuhinje* već da im se omoguće ona prava koja im inače moraju biti zajamčena.

Izmjene zakona kozmetičke

Dr. sc. **Goran Bašić**, direktor Instituta društvenih znanosti smatra da su ovakvi okrugli stolovi, unatoč ulozenim naporima organizatora, u vrijeme kada su svi tekstovi već usuglašeni i primjedbe i sugestije usvojene ili neusvojene, faktički deplasirani.

»Nacrt zakona je već pripremljen i uskoro će dospjeti u skupštinsku proceduru i ići na usvajanje. To znači da su već dogovoreni svi važni politički segmenti. Zakon će u skupštinskoj proceduri, uz eventualne manje ili veće izmjene putem amandmana, biti usvojen«.

Doktor Bašić smatra da je sada nacrt nemoguće popraviti ali je zato moguće vidjeti bez čega se ostalo. Iz do sada provedenih istraživanja da se primijetiti kako je u Srbiji prevladao segregativni model multikulturalnosti koji u dobroj mjeri proizlazi iz pravnih propisa. Većinu konkretnih prijedloga i sugestija ministarstvo nije moglo prihvatiti kako zbog toga što jednim dijelom nisu u duhu koncepta na kojem se zakon temelji, tako i zbog toga što u značajnoj mjeri odudaraju od sustavnih rješenja, zalaze u materiju koja se regulira posebnim zakonima ili predstavljaju kritiku već postojećih važećih rješenja koja su sadržana u postojećim zakonima, navodi se u obrazloženju resornog ministarstva.

»Nije, dakle, sporno da je koncept pogrešan. To smo često govorili, ali u odgovoru ministarstva reći da se zbog po nama pogrešnog koncepta ne mogu prihvatiti prijedlozi, a zapravo nije niti razgovarano o mogućem boljem konceptu, je pogrešno. Kada je riječ o postojećim rješenjima u drugim resornim zakonima, ona već u njima nisu dobra. Nerijetko su u međusobnoj suprotnosti i samim time je onemogućena njihova primjena, o čemu se također često govorilo«.

Za jedinstveni zakon

Pravno-tehničko usklađivanje zakona s Ustavom, prilagođavanje zahtjevima i odredbama Akcijskog plana u okviru pristupnih pregovora Srbije Europskoj uniji te uvođenje kaznenih odredaba navode se kao tri glavna razloga zbog kojih je došlo do izmjena zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina. Bašić, međutim, ukazuje kako postoje važniji razlozi zbog kojih bi se trebao mijenjati zakon iz 2002. godine.

»Najprije zbog neposrednog sudjelovanja nacionalnih manjina u procesu ostvarivanja njihovih prava. Potom, jer etnička distanca između većinskog i manjinskih naroda ne opada. Takoreći je jednaka 2017. kao što je bila i 1999. godine. Jednako tako imamo negativni model multikulturalnosti, a i manjine su sve dalje od većine. Ako to nisu ozbiljni razlozi za izmjenu Zakona, onda nije ni bilo potrebe mijenjati onaj iz 2002. godine. Taj je zakon unio u pravni i društveni život u Srbiji nekoliko novih instituta koji do tada nisu postojali i samim tim razrušio do tada postojeći sustav odnosa spram manjina. Riječ je o kulturnoj autonomiji, manjinskoj samoupravi i mjerama afirmativne akcije. Bio je to novi duh u odnosu većine i manjine i relaksirao je odnose koji su tijekom devedesetih godina poprilično pomutili međuetničke odnose u Srbiji«, ukazuje dr. Bašić.

U biti, u Srbiji još uvijek postoji zakon koji je donesen u bitno drukčijim političkim i društvenim okolnostima i uvjetima nego što su oni danas.

»Mi ga ne mijenjamo i ne uređujemo spram stvarnosti, nego malo kozmetički korigiramo i malo unaprijedimo. Ali suština još uvijek nije izmijenjena niti ispunjena.«

Prema mišljenju dr. sc. Bašića, trebalo je zapravo donijeti jedan potpuno novi jedinstveni zakon koji bi pratio cjelokupno područje nacionalnih manjina u Srbiji, regulirao položaj nacionalnih manjina i njihovo neposredno sudjelovanje u javnom životu.

»Regulirati njime najprije kulturnu autonomiju, a potom i položaj manjinskih samouprava. Sasvim je logično postojanje jedinstvenog zakona. U nacrtu izmjena postojećeg zakona piše da se prava nacionalnih manjina uređuju i Zakonom o nacio-

nalnim vijećima. To zapravo nije točno. Točka 2 spomenutog zakona propisuje na što se ovaj zakon odnosi – na izbor, ovlasti i financiranje nacionalnih vijeća nacionalnih manjina kao manjinskih samouprava, a ne na položaj nacionalnih manjina. Ovo također jasno govori zbog čega bi manjinsko područje trebalo biti obuhvaćeno jedinstvenim zakonom«, ocjenjuje dr. sc. Bašić.

Isključeni iz procesa

Iz aspekta nacionalnih manjina u novom Nacrtu zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina o kojem se raspravljalo tijekom okruglog stola propuštena je prilika za rješavanje nekih veoma važnih pitanja, ukazao je predstavnik hrvatske zajednice **Darko Sarić Lukendić**.

Prvo je pitanje hijerarhije zakona, za koju je u jednom trenutku navedeno da ju pravni sustav u Srbiji zapravo ne poznaje.

»Iz pojedinih rješenja jasno se vidi da se zapravo primat daje resornim zakonima, a ne Zakonu o pravima i slobodama nacionalnih manjina. To je veoma loše po mom, ali i mišljenju ekspertne misije. U njemu se ističe potreba revizije Zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina što podrazumijeva i reviziju drugih sektorskih zakona. Dakle, ne zbog toga što se sektorski zakoni mijenjaju, te se onda revidira i manjinski zakon, nego on upravo treba biti temelj na osnovu kojeg se onda trebaju ravnati sektorski resorni zakoni«, objašnjava Sarić Lukendić.

Primarno stajalište predstavnika državnih institucija u radnoj skupini bilo je da je mjera stvari ono što piše u resornim zakonima i da se spram toga trebaju usklađivati odredbe Zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina.

»Ovo je veoma loš pristup. Upravo zbog toga je i jedan od članova radne skupine, dr. sc. **Slaven Bačić**, nakon prve ili druge sesije napustio radnu skupinu ocjenjujući da stvarnog dijaloga nema.«

Drugo važno pitanje koje se propustilo regulirati ovim zakonom je pravo na demokratsku participaciju. Iako to pravo formalno postoji putem prirodnog praga, ono je praktički nedostižno za sve, osim dvije ili možda tri brojnije nacionalne zajednice, podsjetio je još jednom Sarić Lukendić.

»Često se događa da predstavnici nacionalnih manjina nisu uključeni u procese izmjena zakona. Tako, donesen je Zakon o osnovama sustava obrazovanja i odgoja koji je, kako smo čuli, nadređen Zakonu o pravima i slobodama nacionalnih manjina. Njegove izmjene su usvojene bez sudjelovanja predstavnika nacionalnih manjina. To što nas se zove dati primjedbe u fazi javne rasprave ne zovemo inkluzivnost niti ih tako doživljavamo. To je pravo svakog građanina ove zemlje. Mi želimo biti za stolom kada se piše nacrt, a ne poslije samo izraziti slaganje ili neslaganje.«

Hrvatski predstavnik izrazio je bojazan zbog najave da će oba zakona biti usvojena do konca godine. To po njemu znači da će ponovno članovi radne skupine biti izloženi pritisku zbog roko-va, predviđenih Akcijskim planom.

Na koncu je iznio mišljenje kako je važno da se nacionalna vijeća kao institucije manjinske samouprave u kojima sjede legitimno izabrani predstavnici nacionalnih zajednica dožive kao partneri u procesu smanjivanja međuetničkih tenzija.

Sažetak izlaganja s ovog okruglog stola bit će objavljen u posebnom biltenu *Minority newsa*.

Siniša Jurić

Nj. E. **Gordan Bakota**, veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji

ZAJEDNIŠTVO I SURADNJA temelj opstojnosti Hrvata u Srbiji

**Zajamčeni mandati
važan su preduvjet
za ostvarivanje
manjinskih prava
Hrvata u Srbiji**

Veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji **Gordan Bakota** uručio je 24. listopada 2017. godine vjerodajnice predsjedniku Republike Srbije **Aleksandru Vučiću**, a već sljedećeg dana posjetio je Suboticu gdje se sastao s biskupom **Ivanom Pénzesom**, gradonačelnikom **Bogdanom Labanom**, a posjetio je i našu novinsko-izdavačku ustanovu. Tijekom posjeta veleposlanik Bakota je za naš tjednik dao svoj prvi intervju od kada je na toj dužnosti u Srbiji. Veleposlanik ističe kako se očekuje intenziviranje bilateralnih odnosa i rada na rješavanju otvorenih pitanja za što je, kako smatra, potreban pragmatizam i dobra volja s obje strane. Veleposlanik Bakota je izrazio nadu da takva volja danas postoji u Srbiji.

HR **Koja su najvažnija i najteža za rješavanje otvorena pitanja između Hrvatske i Srbije?**

Ne bih posebno izdvajao određena pitanja, ali držim kako same radne skupine za otvorena pitanja, po svojoj strukturi, ukazuju koje su otvorene teme između dvije države. Hrvatska je svakako spremna i voljna revitalizirati rad sa srpskom stranom na svim otvorenim pitanjima – manjina, nestalih osoba, povrata kulturnoga blaga, sukcesije, graničnog pitanja, suradnju na području pravosuđa. Želim posebno naglasiti kako je vrlo bitno da se uskoro održi i sastanak Međuvladinog odbora vezano za provedbu međudržavnog sporazuma o manjinama. Dakle, želimo intenzivirati dijalog između nadležnih tijela o rješavanju svih otvorenih pitanja. Cilj nam je da ih u predstojećem razdoblju rješavamo *u dobroj vjeri*, na racionalan način. Nadam se da je za to sazrijelo vrijeme i da postoji obostrana volja.

Hrvatska očekuje od Srbije ono što je i sama učinila tijekom svog procesa pristupanja EU, pa i ranije kada je donijela Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina * Radi se na stvaranju svih neophodnih uvjeta za ostvarivanje posjeta srpskog predsjednika Zagrebu

HR U javnosti se ističu najčešće otvorena pitanja, a suradnja koja se ostvaruje između dvije države je manje vidljiva. Na kojim planovima se ostvaruje suradnja?

Osim rada na rješavanju otvorenih pitanja želimo intenzivirati i aktivnosti u mnogim područjima međudržavne suradnje od zajedničkog interesa, a koja su važna za dobrobit građana dviju država. Posebno treba istaknuti suradnju vezanu uz europski kontekst i pregovarački proces. Hrvatska dijeli svoja iskustva iz europskih pristupnih pregovora, veliki je broj hrvatskih stručnjaka koji su na raspolaganju i rade po različitim državnim institucijama u Srbiji. Postoje i konkretni projekti iz područja prekogranične suradnje, koji mogu biti vrlo značajni za obje države. Posebno bih naglasio da hrvatska zajednica u Srbiji treba biti važan čimbenik u prekograničnoj suradnji, stoga u prekograničnim projektima treba imati svoju ulogu. U našim bilateralnim odnosima posebnu važnost ima suradnja u području gospodarstva. Ne zaboravimo da robna razmjena Hrvatske i Srbije prekoračuje iznos od milijardu eura, a hrvatskim investicijama u srpsko gospodarstvo od 750 milijuna eura otvoreno je oko 15 tisuća novih radnih mjesta. U Beogradu djeluje Hrvatski poslovni klub koji okuplja najznačajnije hrvatske tvrtke, a uskoro će se otvoriti i predstavništvo Hrvatske gospodarske komore. Sve to će zasigurno pridonijeti daljnjem intenziviranju gospodarske suradnje. Također, ne treba zaboraviti vrlo dobru suradnju i na području znanosti i kulture, ne samo na institucionalnoj, nego i na izravnoj suradnji znanstvenika i umjetnika.

HR Ministrica vanjskih i europskih poslova Marija Pejčinović Burić je nedavno rekla kako je »teško početi dijalog sa Srbijom« i kako je »vrijeme za novi pristup«. O kakvom se novom pristupu radi? Želi li novi pristup i Srbija po Vašem mišljenju?

Riječ je o pristupu koji treba biti temeljen na nacionalnim interesima, dobrosusjedskim odnosima uz pragmatizam te potrebu sagledavanja i prihvaćanja realnosti. U središtu pristupanja Srbiji EU su europske vrijednosti poput vladavine prava, demokratska načela, ljudska prava. Europske vrijednosti i kriteriji trebaju biti ključni jer pregovarački proces nije isključivo tehnički proces, on je proces u kojem država kandidat prihvaća europske vrijednosti. U tom smislu utjecaj procesa pristupanja koristit će Srbiji u izgradnji stabilnih institucija koje će biti spremne preuzeti obveze članstva u EU i pridržavanja europskih normi. Taj pristup treba biti usredotočen na rješavanje konkretnih problema za dobrobit građana, a posebice nacionalnih manjina. Kada je riječ o Hrvatima kao nacionalnoj manjini, potrebno je osigurati punu provedbu svih onih prava vezanih uz međudržavni sporazum o zaštiti prava nacionalnih manjina, ali i uz *Subotičku deklaraciju*. To bi trebao biti jedan novi pristup temeljen na konkretnoj suradnji. Iz mog dosadašnjeg iskustva ovdje u Srbiji, nadam se da i srpska strana želi takav pristup u bilateralnim odnosima s Hrvatskom.

HR Kada se može očekivati najavljen pa odgođen posjet predsjednika Srbije Aleksandra Vučića Zagrebu i susret s predsjednicom Hrvatske Kolindom Grabar – Kitarović.

Trenutačno se radi na stvaranju svih neophodnih uvjeta za ostvarivanje posjeta srpskog predsjednika Zagrebu. O tome je bilo riječi i prije nekoliko dana kada sam predao vjerodajnice predsjedniku Vučiću. U ovom trenutku još nije definiran točan datum posjeta. To je tema komunikacije i koordinacije i osobno izražavam nadu da će do susreta uskoro doći.

HR Hoće li biti nekih drugih susreta na najvišoj razini premijera, ministara?

Kao što sam već rekao, obje strane rade na revitaliziranju rada povjerenstava za rješavanje otvorenih pitanja. Svakako je riječ o nekim od najvažnijih aspekata naših bilateralnih odnosa te će njihova realizacija biti znak intenziviranja ukupnih bilateralnih odnosa između dvije države. Posebno želim naglasiti kako očekujemo, prema najavi, da bi do kraja ove godine trebao biti u Srbiji održan Međuvladin mješoviti odbor za pitanja manjina i provedbu međudržavnog sporazuma.

HR Hrvatska je do sada pružila Srbiji značajnu pomoć u procesu europskih integracija (npr. prijevodi, pomoć hrvatskih eksperata itd.).

Hrvatska će i dalje pružati pomoć i podršku Srbiji i svim zemljama u ovom dijelu Europe koje želi vidjeti kao članice EU. Hrvatska očekuje napredak po pitanju pregovora Srbije s EU. Već sam napomenuo da je čitav niz stručnjaka koji su sudjelovali u hrvatskom pregovaračkom procesu danas aktivni u Srbiji i na raspolaganju određenim tijelima državne uprave koji ovdje dolaze i pomažu Srbiji da što prije uskladi svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU. Hrvatska će nastaviti pružati tehničku pomoć i potporu na putu Srbije prema EU. Već sama činjenica da je Hrvatska otvorena prema pitanju pristupnih pregovora Srbije dovoljno govori da je to potpora u svakome smislu. Želim posebno izraziti očekivanje da će i hrvatska zajednica biti uključena u ovaj proces, te da će svojim prijedlozima, posebno u području manjinskih pitanja, dati svoj doprinos putu Srbije prema članstvu u EU.

HR I u tom kontekstu kako komentirate stav službenog Beograda da Hrvatska blokira europski put Srbije zahtjevima da poštuje bilateralne sporazume i prava hrvatske manjine u Srbiji.

Nikako se ne bih složio s tvrdnjom da Hrvatska na bilo koji način blokira put Srbije prema EU. Pregovori o pristupanju su pregovori koje država kandidatkinja za članstvo vodi s državama članicama o uvjetima pod kojima će postati punopravnom članicom EU. Radi se o uobičajenom i redovnom putu konzultacija i usklađivanja konkretnih stajališta vezanih uz uvjete koje Srbija, kao država koja želi postati članica, mora ispuniti. Država kandidat dužna je u okviru ispunjenja kriterija za članstvo ne samo uskladiti svoje zakonodavstvo s europskim standardima nego i sustavno provoditi to zakonodavstvo na državnoj i na lokalnim

razinama vlasti. Pojedina stajališta Hrvatske u pregovorima svakako će biti od pomoći da Srbija uskladi svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU. Taj proces su prošle sve države članice pa tako i Hrvatska koja očekuje od Srbije da ispuní sve ono što je dio pravne stečevine i što su usvojile i sve druge članice EU. U konačnici taj pristup je najbolji i za građane Srbije. Za sve građane kao i za pripadnike nacionalnih manjina, dakle da u punome smislu osigura ispunjavanja cijele pravne stečevine EU. To je naš pristup.

HR Hrvatska je također u pregovaračkom procesu europskih integracija morala ispuniti različite uvjete i pregovaračka stajališta.

Kada je riječ o pregovaračkim stajalištima, posebno o poglavljima 23 i 24, ponavljam da Hrvatska ne očekuje ništa više od Srbije nego što je ona napravila u svome pregovaračkom procesu pa i prije kada je donijela Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Držim da naše obje manjine, srpska manjina u Hrvatskoj i hrvatska manjina u Srbiji, trebaju imati jednaku razinu mogućnosti ostvarivanja prava u svakodnevnom životu. Podsjećam da u Hrvatskoj postoji vrlo visoka razina političkog predstavljanja nacionalnih manjina kako u Hrvatskom saboru tako i na lokalnim razinama. Duboko sam uvjeren da potpuna primjena manjinskih prava samo obogaćuje naša društva i vrlo rado ćemo to vidjeti i u Srbiji. Ovdje govorimo o poštovanju i primjeni onoga što je već dogovoreno i što je vezano uz pravnu stečevinu EU. Kako se radi o provedbi preuzetih obveza, ne bi trebalo u Srbiji očekivati neke veće probleme, počevši od zajamčenog političkog predstavljanja pa do ispunjavanja obveza vezanih uz obrazovanje, kulturu, informiranje. Uvjeren sam da je to nešto što će Srbija biti spremna napraviti na dobrobit svih nacionalnih manjina i cijelog društva.

HR Prošlo je već tri godine od kada je održan Međuvladin mješoviti odbor za praćenje Sporazuma o zaštiti manjina sa Srbijom. Zašto se rijetko zakazuju sjednice? I s druge strane, što se može učiniti da se preuzete obveze i preporuke MMO-a poštuju?

U svemu je potreban racionalan pristup, dobra volja i zalaganje s obje strane, kao što sam već više puta napomenuo. Posljednji potezi srpske strane pokazuju određene naznake spremnosti za rješavanje pojedinih pitanja te treba vidjeti kako će se odvijati realizacija. Činjenica najave skorog održavanja Međuvladinog mješovitog odbora, nakon poduže, višegodišnje stanke, prvi je pozitivan znak. Očekujemo kako će srpska strana u punoj mjeri ispuniti preuzete međudržavne obveze, ali i obveze iz europskog pristupnog procesa. To se u prvom redu odnosi na konačno osiguravanje zajamčenog političkog predstavljanja Hrvata u Srbiji na svim razinama od državnih do pokrajinskih i gradskih razina, u dobroj mjeri temeljeno i na reciprocitetnim pravima, te na proporcionalno zapošljavanje pripadnika hrvatske manjine u državnim i javnim službama. Očekujemo da predstavnici Hrvata, kao i drugih nacionalnih manjina, budu aktivno uključeni u aktivnosti vezane za donošenje novih zakonskih rješenja i nacionalnih strategija koje se odnose na ostvarivanje prava nacionalnih manjina u raznim područjima od važnosti za nacionalne manjine.

HR Kakav je značaj hrvatske nacionalne manjine u vanjskoj politici Hrvatske i radu Veleposlanstva i veleposlanika u Beogradu?

Mi smo u značajnoj mjeri intenzivirali odnose prema našoj manjini u Srbiji. Hrvatska svoja stajališta vezana uz Hrvate u inozemstvu formira u izravnoj komunikaciji s njihovim predstavnicima. Stoga su predstavnici Hrvata u Srbiji u sve češćem kontaktu s najvišim dužnosnicima Hrvatske. Hrvatska preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH mnogobrojnim udrugama osigurava značajna sredstva za njihovo djelovanje. Veleposlanstvo RH u Beogradu i Generalni konzulat u Subotici, osobito generalni konzul i ja osobno, u svakodnevnom smo kontaktu s hrvatskom zajednicom i to nam je prioritet u radu. Posebno nam je važno iz prve ruke čuti njihove probleme, stajališta i prijedloge.

HR Kako ocjenjujete organiziranost hrvatske zajednice u Srbiji i na što bi se trebala obratiti pozornost kako bi se ona osnažila i time poboljšao položaj Hrvata u Srbiji?

Na početku svog mandata mogu istaknuti kako su osnovni postulati svih manjina uvijek temeljeni na dobroj organizaciji, suradnji i koordinaciji te sinergijskom djelovanju i to na svim geografskim područjima i u Bačkoj i u Srijemu i Banatu ali i drugim regijama Srbije, uključujući udruge Hrvata koji žive u Beogradu, kao i suradnji i snažnim vezama s matičnom domovinom Hrvatskom. Nedvojbeno je to najvažniji preduvjet uspjeha i opstojnosti jer hrvatska manjina u Srbiji zajedničkim snagama može biti etablirana i emancipirana u pravom smislu riječi. Vrlo je bitno da legitimni predstavnici hrvatske manjine budu izabrani i sudjeluju u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća i drugih udruga. Tu smatram ključnim naglasiti i želim odati priznanje *Hrvatskoj riječi*, njenoj važnoj ulozi jer je sasvim jasna presudna uloga informiranja i komunikacija u današnjem dobu. *Hrvatska riječ* ovdje čini puno, ulaže veliki trud i predstavlja kvalitetan servis hrvatske manjine. Vi ste nezaobilazan čimbenik opstojnosti Hrvata u Vojvodini odnosno Srbiji.

HR Predsjednik Srbije Aleksandar Vučić je nekoliko puta isticao kako u Hrvatskoj i Srbiji postoje različita tumačenja prošlosti, ali da se usprkos tome moraju razvijati dobri odnosi. Međutim, u pogoršanju odnosa između dvije zemlje najčešće je okidač upravo različito tumačenje prošlosti. Mogu li se uspostaviti trajni dobri odnosi ukoliko dvije zemlje imaju »dvije istine« o tome što se događalo u zajedničkoj prošlosti?

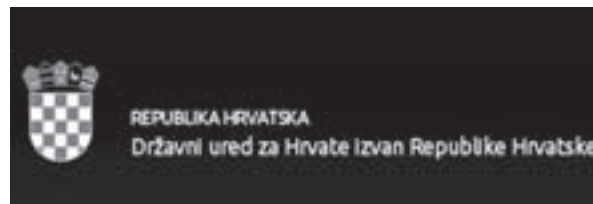
Nije lako doći do zajedničkih stajališta oko svih otvorenih pitanja. Možda to u ovome trenutku i nije najvažniji pristup u izgradnji odnosa između Hrvatske i Srbije. Naime, u brojnim aspektima ostvarujemo dobru i sadržajnu suradnju što pokazuje da ukupne bilateralne odnose ne treba procjenjivati samo kroz prizmu povijesnih ili političkih razilaženja. Vjerujem kako pragmatični pristup, okrenutost prema mladima i budućnosti, strpljivost u radu, temeljna europska načela i vrijednosti mogu pomoći u izgradnji dobrosusjedskih odnosa na obostranu korist. U svome ću se radu zalagati za takve postulate. Želim istaknuti kako obje manjine mogu i trebaju imati vrlo važnu ulogu. Etabliranje statusa i osiguravanje prava nacionalnih manjina, hrvatske nacionalne manjine u Srbiji u ovome slučaju, bit će važnom poveznicom i pokazateljem za ukupne odnose. Zaista vjerujem da obje manjine mogu imati veliku i pozitivnu ulogu u izgradnji ukupnih hrvatsko-srpskih međudržavnih odnosa.

Jasminka Dulić

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH objavio 2. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata

Financijska potpora za 2017. godinu

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, očuvanja hrvatskog identiteta i promicanja hrvatskog jezika, kulture i tradicije te jačanja položaja hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2017. godinu.

Javni poziv je otvoren za sljedeće kategorije prijavitelja:

- 1) neprofitne organizacije izvan Republike Hrvatske i u Republici Hrvatskoj (udruge građana, zaklade, ustanove i ostale organizacije koje ne ostvaruju dobit ili profit za svoj rad), kao i hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske koje se brinu za zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske (A kategorija)
- 2) fizičke osobe čiji projekti obuhvaćaju brigu za očuvanje i jačanje identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske (B kategorija)
- 3) ugroženi pojedinci - pripadnici hrvatskog naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske koji se nalaze u teškim socijalnim i materijalnim prilikama (C kategorija).

Navedene kategorije mogu podnijeti prijave za dobivanje financijske potpore u svrhu ispunjavanja posebnih potreba i provedbe projekata koji obuhvaćaju sljedeća područja:

- a) projekti i aktivnosti iz kulture, obrazovanja, znanosti, sporta i ostalih područja s ciljem zaštite prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske, kao i unaprjeđenja svih oblika suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske
- b) pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske.

Prijava projekata odnosno prijava za pomoć ugroženim pojedincima se podnosi u elektroničkom i papirnatom obliku. Nakon što se e-prijavni obrazac konačno preda i spremi putem računalnog sustava dostupnog na mrežnoj stranici <http://eprijavehrvatiizvanrh.in2.hr>, potrebno ga je ispisati, ovjeriti potpisom i pečatom (u slučaju A kategorije) odnosno ispisati i vlastoručno potpisati (u slučaju B i C kategorije) te zajedno s ostalom traženom dokumentacijom u papirnatom obliku dostaviti poštom na adresu: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska s naznakom: »za Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2017. godinu« Ukoliko prijavitelj – ugroženi pojedinac (C kategorija) nije u mogućnosti podnijeti prijavu u elektroničkom obliku, istu može podnijeti samo u papirnatom obliku putem Prijavnog obrasca C-papirnata prijava.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je 30 dana od dana objave Javnog poziva i traje zaključno do 24. studenoga 2017. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti na brojevima telefona: +3851/6444-682, +3851/6444-681 radnim danom u vremenu od 10:00 do 15:00 sati ili na e-mail adresi: programi-projekti@hrvatiizvanrh.hr

Sjedište biskupske konferencije bit će u Novom Sadu

Članovi Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metodija (MBK), pod predsjedanjem mons. **Ladislava Németa**, zrenjaninskog biskupa i predsjednika MBK, održali su plenarno zasjedanje 24. i 25. listopada u Novom Sadu. S devetoricom biskupa, članova MBK, na zasjedanju su bili i apostolski nunciji, odnosno delegati, akreditirani u Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i na Kosovu, umirovljeni nadbiskup barski, tajnik nuncijature u Beogradu i generalni tajnik MBK.

Glavna tema plenarnog zasjedanja bila je analiza stanja i djelovanja MBK, te budućnost njezinog statusa u svjetlu nedavnog posjeta *Ad limina apostolorum* papi **Franji**. Među ostalim, biskupi su raspravljali i o projektu *Piccolo gregge*, u okviru kojeg se traže rješenja za materijalnu potporu djelovanju Crkve u ovom

dijelu jugoistočne Europe. Biskupi su obišli i kuću u Futoškoj ulici br. 9 u Novom Sadu, koja se uređuje za uspostavu sjedišta MBK. Riječ je o župnom domu župe sv. Roka, u širem centru grada, koji se sastoji od centralne prizemne kuće i prostranog dvorišta, neporedno uz istoimenu župnu crkvu. U kući od 2013. nema stalnih stanara, o njoj i crkvi stara se već duže vremena jedna novosadska obitelj, a pastoral u ovoj župi vode svećenici iz župe Imena Marijina.

Biskupi iz Srbije razmotrili su napredak projekta izrade novih udžbenika za školski vjeronauk, te su diskutirali o zakonskim rješenjima o grobljima i sahranjivanju, a razmotrili su i odvijanje procesa restitucije imovine Katoličkoj Crkvi.

M. Tucakov

Stari mlin u Tavankutu

Mlin u Tavankutu stameno stoji i svojom veličinom i izgledom i dalje privlači pažnju; učini se kako je bio okružen samo lijepim događanjima i odgovarajućom pažnjom. A nije. Sudbina mlina i sad je neizvjesna, što se u povijesti već događalo.

Stariji Tavankučani zovu ga *Slobodin mlin*, a mlađi već ne. Ono starinsko ime nije slučajno sačuvano u sjećanjima, nastalo je po prvom vlasniku i graditelju ovog imponantnog objekta, a pamti se u selu u nešto izmijenjenoj verziji. Naime, tvorac tog mlina bio je **Antun Svoboda**. Srećom su podaci o ovom industrijalcu iz prošlosti dijelom sačuvani u knjizi **Stevana Mačkovića** *Industrija i industrijalci Subotice* (1918. – 1941.), jer, po svemu sudeći, potomaka u Subotici više nema: »I u okolnim mjestima (izvan Subotice) radili su mlinovi, većinom manjeg kapaciteta, pretežno za potrebe lokalnog stanovništva. Tako je Antun Svoboda (**Szvboda Antal**) držao dva mlina u Bajmoku i jedan u Tavankutu... Mlin u Tavankutu je izgrađen 1929./30. godine. Radio je na 'ušur'. U tom mlinu imao je 1939. godine 17 uposlenih radnika, uloženi kapital od 470.000 dinara, a maksimalni kapacitet je iznosio 120 mtc...«. Grad ga je u to vrijeme smatrao vrsnim stručnjakom i uspješnim u vođenju svojih mlinskih poduzeća.

Mlin je u novijoj povijesti u prvo vrijeme radio u okviru *Peščare Skenderovo*, a potom u tranziciji privatiziran. Njegov rad obustavljen je u prvim godinama novog milenija. Ranije, dok je još bio u društvenom vlasništvu, bilo je ideja o prenamjeni ovog čvrsto građenog zdanja u hotel.

Iza mlina, na uzvišici, postoji i etnološki značajna lokacija – tu su žitne jame ukopane u zemlji, moguće jedinstvene u okruženju. Bilo bi ih važno označiti i sačuvati.

Na razglednici iz prošlog stoljeća prikazan je Tavankut 70-ih godina.

Mobilni spomenici

U suvremenoj likovnoj umjetnosti posebnu novinu predstavljaju mobilne skulpture, što praktično znači da kipar stvara jednu skulpturu čiji su dijelovi mobilni, ili je pak cijela prostorna kompozicija pokretna. No, ja se u ovom malom tekstu ne želim dublje baviti tom problematikom, nego ću pisati o jednom subotičkom fenomenu koji sam nazvao: »mobilni javni spomenici kulture«. Ova formulacija pala mi je na um kada sam počeo razmišljati o sudbini jednog sakralnog spomenika posvećenog svetom Florijanu, koji trenutačno stoji »skraćen i u zapečku« pored zadnjeg dijela, apsisa katedrale svete Terezije Avilske. Ovaj spomenik je podignut i osvećen 15. kolovoza 1926. godine u parku ispred franjevačke crkve i samostana. »Spomenik je iz parka na Trgu cara Jovana Nenada izmješten u neposredno okruženje bazilike sv. Tereze Avilske 1975. godine uz suglasnost crkve (...) Dislokacija zavjetne skulpture (...) pravdana je svojevremeno namjerom da se osmisli prostor ispred tadašnjeg Radničkog sveučilišta, kao prostrani trg za manifestacije«, piše povjesničar umjetnosti **Bela Duranci** u publikaciji »Javni spomenici opštine Subotica«, čiji je nakladnik Međuopćinski zavod za zaštitu kulture Subotica, 2001. godine. Uvaženi Bela Duranci u ovom slučaju je malčice pogriješio. Naime, po tadašnjem važećem »Detaljnem urbanističkom planu centra« ispred današnjeg kompleksa Otvorenog sveučilišta trebao je prolaziti »Novi bulevar« s četiri prometne trake i prosto je nezamislivo da se tu planirao jedan »trg za manifestacije«. Upravo ovim planiranim bulevarom pravdano je izmještanje dva sakralna spomenika koji su bili na trasi te buduće prometnice. Osim spomenika sv. Florijana, izmješten je i najstariji gradski spomenik Sveto Trojstvo. Od toga vremena »proteklo je dosta vode« i trg se sada zove »Trg franjevac«, a Sv. Trojstvo je konačno vraćeno na staro mjesto, kako je to obećao tadašnji prvi čovjek općine. Obećao je i vraćanje sv. Florijana na prvobitnu lokaciju. Ali, vjerovali ili ne, tu sad postoji jedna »zaštitnička začkoljica« a to je da je po zahtjevima MZZK Subotica na toj jednoj lokaciji u staroj jezgri grada obvezno prethodno arheološko istraživanje. To praktično znači da onaj tko želi vratiti spomenik, mora cijeli bivši trg prekopati najmanje metar i pol dubine. Naravno, to samo povećava troškove, a po meni ništa važno tu se neće pronaći.

Spomenik sv. Florijana zaštitnika od vatre i poplave

Spomenik oslobodiocima

Drugi mobilni spomenik je »Spomenik palim za oslobođenje i ujedinjenje 1912. – 1918.«. Spomenik je započeo raditi jedan ratni zarobljenik, dok je još trajao Prvi svjetski rat. Namjena mu je bila da bude spomenik palim mađarskim žrtvama rata. »Umjetnička minorna kompozicija u kamenu – Milosrdni Isus i ranjeni vojnik – (nakon Prvog sv. rata, prim. a.) biva upućen na »historijsku doradu«; kamenorezac kleše, dobro poznate »uvijače« oko listova ranjenikovih nogu. Austrougarski vojnik tako biva proizveden u srpskog ratnika. Tako »preoblikovani« spomenik je svečano otkriven na prostranom trgu, »stjecištu više ulica« piše Bela Duranci. To se dogodilo 1925. godine na tadašnjem trgu Vojvode Putnika pred zgradom divizijskog štaba. Nekadašnji veliki kompleks vojarne doživio je veliko razaranje prilikom engleskog bombardiranja kolodvora. Oštećeni spomenik je dugo vrijeme tavorio pokraj benzinske crpke, podignute na Puškinovom trgu. Odatle je sklonjen,

»smješten u krug Kamenorezačke zadruge, odakle je premješten u dvorište Gradskog muzeja«, tvrdi Duranci. Restaurirani spomenik je postavljen na drugoj lokaciji 1993. godine u park trga Lazara Nešića ispred sadašnje srednje škole.

Obezglavljeni »car«

Nekoliko godina nakon podizanja »redefiniranog spomenika« osloboditeljima, 1927. godine na trgu ispred Gradske kuće podignut je spomenik »kontroverznom, lažnom caru Jovanu Nenadu Crnom«, (tvrdi dalje Duranci) ne baš najuspješniji rad **Petra Palavičinina**. Ovoj kompoziciji prethodio je u blizini podignut obelisk na »sjećanje bitke kod Kaponje«. Kada je formirana Kraljevina SHS, ptica turul (stepski sokol) je skinuta i ovaj spomenik je također postao simbol oslobođenja na koji je »Srpska dobrotvorna ženska zadruga« svake godine polagala vijenac. Novi gospodari grada to nisu trpjeli, obelisk su srušili i u blizini podigli spomenuti spomenik, koji pak 1941. godine nije trpjela mađarska vlast i srušila je ovaj spomenik obezglavljenjem tri kipa na njoj. Rekonstruiran i novopostavljen je 1991. godine, opet na drugoj lokaciji, jer je na prvobitnoj u međuvremenu podignuta zelena fontana. Sudbinu ove fontane i spomenika sv. Florijanu zasad ne znamo. Možda će i oni postati mobilni.

Caritas na djelu

»Za mene je Crkva simbol poštenja i svega dobrog i zbog toga sam joj i darovala kuću. Želja mi je bila da kuća bude prostor neke dječje ustanove, a kažu da će tako i biti, što mi je posebno drago«, kaže Pisanić

Umirovljenica **Ružica Pisanić** nedavno je darovala obiteljsku kuću svojoj župi, sv. Jurja u Subotici, a župnik **István Palatinus** kaže da će ondje biti otvorene dječje jaslice i smještaj za učenike i studente.

Kuća se nalazi u blizini Glavnog autobusnog kolodvora, na adresi Senčanski put 44 i ima 200 kvadrata. Od 1901. godine u vlasništvu je obitelji Pisanić, a njezina nasljednica Ružica, kuću je darovala Crkvi u znak sjećanja na roditelje **Gezu i Mariju Pisanić** (djev. **Peić Tukuljac**), jer bi, kako kaže, oni bili zadovoljni ovakvim iskomom.

Dječja ustanova

»Za mene je Crkva simbol poštenja i svega dobrog i zbog toga sam joj i darovala kuću. Želja mi je bila da kuća bude prostor neke dječje ustanove, a kažu da će tako i biti, što mi je posebno drago«, kaže Pisanić.

Darovateljica je posebno vezana za ovu obiteljsku kuću i župu jer su se na ta dva mjesta dogodili svi važni događaji za njezinu obitelj – ondje su joj se roditelji vjenčali i podigli nju i sestru, ondje je primila sve sakramente, odrasla... Pisanić je školovanje završila u Beogradu na Šumarskom fakultetu, proputovala gotovo cijeli svijet, ali kaže da se jedino u Subotici osjeća »kao kod kuće«. U rodnom gradu provela je cijeli radni vijek. Radila je u *Upravi za ozelenjavanje* kao diplomirana inženjerka hortikulture te kaže da je cijelog života radila ono što je voljela i smatra se zadovoljnom osobom.

Služiti društvu

Prema riječima vlč. Palatinusa kuća je u dobrom stanju, ali zbog prenamjene prostor je potrebno preinačiti. U prizemlju

je planirano otvoriti dječje jaslice, u koje će se djeca, kako vlč. Palatinus kaže, moći upisivati možda već od iduće jeseni, a kat će biti namijenjen za smještaj učenika ili studenata u osam ili deset soba pretežito slabijeg imovinskog stanja. Vlč. Palatinus kaže da će u ovu ustanovu biti omogućen upis svoj djeci, ne samo katoličke vjeroispovijesti te da i na taj način Crkva služi društvu. Napominje i da će ih, iako će dječje jaslice biti crkveno vlasništvo, župa sv. Jurja prepustiti organizaciji koja se bavi odgojem djece.

»Ove godine nije bilo dovoljno mjesta u vrtićima Predškolske ustanove *Naša radost* za svu zainteresiranu djecu, tako da želimo Gradu i građanima pružiti još jedan objekt. I u razvijenijim zemljama to se prihvaća kao ispomoć državi i ona to onda dalje financira«, kaže on.

Župnik ističe i da je u Crkvi uvijek postojala spremnost ljudi koji su imali nakanu dobrotvorno djelovati i nešto darovati te da je to jedan stup crkve koji se zove caritas, odnosno na djelu prikazati ljubav Isusa Krista.

No, prije otvaranja dječjih jaslica i smještaja za učenike i studente, na području župe sv. Jurja, kako vlč. Palatinus navodi, bit će otvoren dom za stare.

»Za dom imamo već prostor i sve druge uvjete, tako da nas još malo dijeli od trenutka kada će početi funkcionirati. Bit će u zgradi kraj crkve gdje su smještene i sestre dominikanke, a njegu o starima i bolesnima neće pružati samo časne sestre. Ako je nešto crkvena ustanova, ne znači da moraju samo časne sestre raditi. Možemo dati posao i drugima te i na taj način služiti ljudima«, kaže župnik i napominje kako je trenutačno u ovoj župi osam časnih sestara, od kojih su samo dvije radno sposobne.

J. Dulić Bako

Noć vještica – noć svetaca

Drugo lice Subotice

Zombi, duh, vampir, vještica, mumija i drugi slični »junaci« protekloga tjedna bili su česta pojava u našem gradu. Iako se 90 posto stanovništva Subotice prema posljednjem Popisu izjasnilo kršćanima, sudeći prema broju maskiranih mladih i djece (!) na *Halloween* tulumima i ulaznim vratima na kojima vise vještice, ili se broj stanovnika Subotice znatno povećao od 2011. ili mnogi od onih koji se smatraju katolicima ili pravoslavicima ne mogu odoljeti trendu sa Zapada kao što je *Noć vještica*.

Znači li to da Crkva, i Pravoslavna i Katolička, nisu dovoljno glasne u iznošenju svojih stavova? Ili jesu, ali ih vjernici ne slušaju? Je li vjernik onaj tko slavi *Noć vještica*? Što je uopće *Noć vještica*? Ima li onih koji su protekloga tjedna bili na *Halloween* tulumu, misli na Svi svete ili možda slavi svete Petke? Ukoliko ih ima, jesu li oni kontradiktorni ili samo tuđe hoće, a svoje ne daju? Činjenica je da umjesto da negujemo svoju kulturu i običaje mi objeručke prihvaćamo tuđe – što iz pomodarstva, što iz neznanja, a svojih se često i sramimo.

No, premda je gotovo cijeli grad 31. listopada bio u *Halloween* raspoloženju, ima i onih koji su te večeri, umjesto da su išli maskirani od vrata do vrata i tražili slatkiše, glumili časne sestre, svećenike, siromašnu djecu... To su djeca i mladi iz predstave o svecu **Filipu Neriju** uoči *Hollywina*. I ne samo to, to su djeca i

mladi koji iz godine u godinu na ovaj događaj privuku iznimno veliki broj posjetitelja. Toliko veliki da je dvorana HKC-a *Bunjevačko kolo* i ove godine bila dupke popunjena. Optimističan je to podatak koji ujedno i dokazuje koliko su Hrvati na ovim

prostorima integrirani s Crkvom te potvrđuje potrebu za osnivanjem školskog centra u kojemu bi se negovali kršćanski stavovi. Lijepo bi bilo imati odgojno-obrazovnu ustanovu u gradu na materinjem jeziku koja djecu u ovom razdoblju godine ne bi poticala na odijevanje zombi kostima već na, recimo važnost i dostojanstvo groblja i blagdana Svih svetih.

J. D. B.

In memoriam: Ruža Tumbas (1929. – 2017.)

Odlazak slikarice salaša i bačkih krajolika

Uponedjeljak, 30. listopada, u 89. godini života, u Subotici je preminula poznata subotička amaterska slikarica **Ruža Tumbas**. Rođena je 1929. u Subotici. U rodnom gradu pohađala je žensku gimnaziju. Radila je u tvornici *Bratstvo* te u Službi društvenog rukovodstva.

Bila je samouka slikarica. Njezini prvi slikarski pokušaji vezuju se za 1947. godinu, a izlagačku aktivnost započinje deset godina kasnije. Radove je izlagala na samostalnim i skupnim izložbama. Samostalno je izlagala samo u Subotici, i to petnaestak puta. Prvu samostalnu izložbu imala je 1983. u Računarskom centru Ekonomskog fakulteta. Sudjelovala je na skupnim izložbama u Subotici, Somboru, Kraljevu, Osijeku, Mostaru i Segedinu. Također, bila je sudionicom više likovnih kolonija.

Kao slikarica, poznata je po lirskim motivima salaša i bačkih krajolika koji čine većinu njezinog opusa. »Njezine slike odišu tihom i nenametljivom lirikom, na njima obično nema ljudi, nitko ne remeti spokoj i tišinu prirode, ali zato vidimo djela ljudskih ruku, salaše i ceste suživljene s prirodom iz koje su i nastali«, zapisao je povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

Radovi ove slikarice krasi zidove mnogih domova, ureda, čak i veleposlanstava. Bila je članica likovnih sekcija KUDŽ-a *Bratstvo*, Radničkog sveučilišta u Subotici i KUD-a (a kasnije HKC-a) *Bunjevačko kolo* te HLU *Croart* iz Subotice.

Za svoj rad nagrađena je na XVI. Jugoslavenskom susretu *Bratstvo-jedinstvo* u Kraljevu 1983. te prvom otkupnom nagradom na izložbi slikara amatera pri Radničkom sveučilištu u Subotici 1986. godine.

Izložbom u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, u svibnju ove godine obilježila je šezdeset godina od prve službene izložbe kao i sedamdeset godina bavljenja slikarstvom.

Sahranjena je u utorak, 31. listopada, na Bajskom groblju u Subotici.

D. B. P.

Sjećanje na Stjepana Orčića povodom Dana reformacije, 31. listopada

»Naš Stipan« i njegovo naslijeđe

Svijet crkvenih zajednica, koje u najširem smislu dijele naslijeđe reformacije, iznimno je živ, živopisan i dinamičan. Naši prostori su bili zahvaćeni dijelovima valova **Luthero-ve** i **Zwinglijeve** reformacije, a zajednice koje slijede principe ovog pokreta danas se, zakonski, svrstavaju sa Srpskom Pravoslavnom i Katoličkom u »tradicionalne crkve«, te s dvije povijesne vjerske zajednice, muslimanskom i Židovskom, uživaju društveno priznanje i pravo na podršku od strane nositelja civilne vlasti. S druge strane, iako povijesno mlađe, i crkvene zajednice protestantsko-evanđeoskog naslijeđa imaju korijene u protestantskoj reformaciji započetoj u 16. stoljeću, iako baštine iznimno širok raspon teoloških principa i vidova organizacije. U današnjoj Srbiji, u vrtlozima recentnih društvenih zbivanja, teško primjetne, te oduvijek relativno malobrojne, one se prepoznaju po svojoj multietničnosti, ali i snažnom svjedočenju i misijskom djelovanju. No, tom istom društvu, opterećenom isključivošću, ljekovito bi bilo pogledati kako male zajednice, ti »kršćani na drugačiji način«, kako ih je nazvao ekumenski teolog dr. Juraj Kolarić, doprinose svijetu u kome djeluju.

Među protestantsko-evanđeoskim kršćanima najstariji su baptisti, danas organizirani u Savez baptističkih crkava u Srbiji. Jedan od prvih tragova baptističkog naučavanja i vjerovanja u Novom Sadu potječe iz 1875. godine. Tada belgijski plemić **Adolf Hempt** piše o krštenju na Dunavu skupine ljudi koja je uključivala i njega. Iako se Hempt kasnije preselio u Sarajevo, njegov sin dr. **Adolf Hempt mlađi** vraća se u svoj rodni grad i svoj radni vijek provodi u Pasteurovom zavodu, gdje se i danas nalazi njegova bista, kao inovatora na području cijepjenja protiv bjesnoće.

I bunjevački Hrvati dali su (i još daju) svoj doprinos djelovanju baptista kod nas. A taj doprinos nije mali, jer je naša zajednica iznjedrila jednog od najznačajnijih baptističkih propovjednika nekadašnje i ove sadašnje države. **Stjepan Orčić** (23. svibnja 1930. – 4. listopada 2000.) ostavio je višestruk i trajan doprinos srpskoj i hrvatskoj baptističkoj pisanoj baštini i sveukupnom nakladništvu, te teološkoj kulturi uopće.

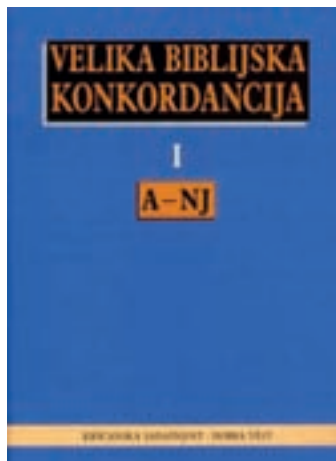

Bračni par **Šime** i **Jaga Orčić**, nakon Pačira, seli se početkom 1930-ih godina u Mirgeš (Ljutovo). Kroz nekoliko susreta, s neočekivanim suradnicima, Biblija postaje dio ove obitelji sa sedmero djece. Preko dana se radi, a uvečer obitelj sjeda oko stola na kojem je Biblija, i čita je. Na čelu stola su *baćo* i *nana*. Obitelji se priključuje i nekoliko susjeda. Jednom je jedan od njih rekao *baći*: »Bog vas je blagoslovio sa sedam sinova. Zar ne bi bilo pošteno da jednoga posvetite Bogu da studira teologiju?« To je bio najmlađi sin, Stjepan, koji je krenuo prvo u gimnaziju, a 1953. godine upisuje Filozofski fakultet u Beogradu. Godinu dana kasnije prelazi u Zagreb. Diplomom profesora filozofije dobio je 1959. godine, kada je u Zagrebu počela s radom novoosnovana Baptistička teološka škola. Stjepan paralelno studira i na Filozofskom fakultetu, i u Teološkoj školi, gdje i predaje. Veoma je aktivan i u crkvi, no također pokazuje interes za šire djelovanje. U međuvremenu, 1957. godine se Baptistička teološka škola seli

u Novi Sad, a 1960. godine je postao propovjednikom u crkvi u Novom Sadu. Te godine se ženi **Šteficom** (rođ. **Širac**) iz Pakraca koja mu ostaje doživotna pomoćnica u obitelji, ali i u svim njegovim službama. Imaju dvoje djece, **Lidiju** (udanu **Imerovski**) i **Željka**.

U Novom Sadu je utro misijski put svoje zajednice i na njemu ostao do smrti. Pokrenuo je ili nastavio izdavati nekoliko kršćanskih časopisa, da bi, konačno, ustanovio i nakladničku kuću *Dobra vest*, kojom ravna 20 godina, u vrijeme kada nije bilo jednostavno tiskati vjersku literaturu. Kako svjedoče njegovi brojni prijatelji i još brojniji poznanici, podjednako djeluje među laicima, teolozima i studentima teologije. Ostavlja svojoj zajednici zgradu crkvene dvorane, kao i Teološke škole u današnjoj Ulici kola srpskih sestara i na Bulevaru Cara Lazara. Obje građevine su, na ponos svih Novosađana, izgrađene točno prije 50 godina, a danas ih koriste mnogi protestanti u ovom gradu. Bio je ravnatelj teološke škole od 1973., tajnik (1963.-67.) i predsjednik (1989.-90.) Saveza baptističkih crkava Jugoslavije.

Sasvim otvoreno je surađivao s katolicima. Veliki hrvatski fra-

»Bez Stipana, njegovog bodrenja, moralne i materijalne pomoći, ne bi bilo ni Velike biblijske konkordancije«, svjedočio je p. Tadej u spomen-zborniku posvećenom Orčiću, izdanom 2002. godine.

njevac p. **Tadej Vojnović**, koji je od 1984. do svoje smrti 2008. živio i djelovao u Novom Sadu, a koji je bio predavač hebrejskog jezika i biblijskih predmeta na Baptističkoj teološkoj školi, sa zahvalnošću svjedoči kako je došlo do ostvarenja njegovog velikog projekta, izdavanja Velike biblijske konkordancije, uporednog priručnika za čitanje Biblije koji naznačava gdje se svi pojedinačni pojmovi nalaze u cijeloj Bibliji, jedinstvenog nakladničkog pothvata na hrvatskom jeziku. Objavljena je u dva toma 1991. godine, u sunakladi zagrebačke *Kršćanske sadašnjosti* i novosadske *Dobre vesti*. »Bez Stipana, njegovog bodrenja, moralne i materijalne pomoći, ne bi bilo ni Velike biblijske konkordancije«, svjedočio je p. Tadej u spomen-zborniku posvećenom Orčiću, izdanom 2002. godine. »Orčićeva ekumenska otvorenost i eruditizam dovodila ga je na mnoge tribine, razgovore, druženja, propovijedanja, sve u službi Jedinome«, svjedoči prof. dr. **Svenka Savić**, umirovljena profesorica Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Bio je strastveni ljubitelj i poštivatelj pisanja i pisane riječi. Objavio je 22 knjige, te stotine članaka, na hrvatskom i na srpskom jeziku. Upečatljivo je najčešće koristio pri navođenju biblijskih citata hrvatski prijevod Biblije, tzv. *Zagrebačku Bibliju* (Stvarnost, 1968).

A Mirgeš? U šali pitaše Stjepana Orčića: »Što ćete sa silnim vremenom kada odete u mirovinu?« Uz smijeh je odgovorio: »Vidjet ćemo!«. Još od 1990. godine posjećivao je malenu zajednicu u svom rodnom mjestu, koja je brojala svega 18 članova i bila pred odumiranjem. Bez obzira na to, kroz stalne posjete ohrabrio ju je i pogurao je izgradnju molitvenog doma. Godine 1999, prilikom proslave šezdesetogodišnjice postojanja zajed-

nice u Mirgešu, u još nezavršenom molitvenom domu, čule su se čak i orgulje.

»Uza sve to bio je minuciozan analitičar i kritičar jugoslaven-ske baptističke i uopće protestantske crkvene scene, ostavivši nekoliko historiografski vrijednih pisanih doprinosa iz ovoga područja«, kaže protestantski teolog **Ruben Knežević** iz Rijeke, koji je sastavio njegovu bibliografiju. On navodi da se ispod nekih svojih radova nije potpisivao. Ispod onih gdje je ostavio svoje ime, ono je uvijek svjedočilo i njegov identitet: »Stj. Orčić«, »Stjepan Orčić«, a rjeđe »Stipe Orčić«, »S. Orčić«. Živa riječ, koja je u miljeu protestantskog propovjedništva oduvijek najviše cijenila, odavala je izuzetno iskusnog i vrsnog teologa, te razumljivog propovjednika.

Gđa Štefica Orčić, u osvrtu na Stjepanov život, podvlači njegove vrline: »Ne želim da se zaboravi da je Stipan bio ranoranilac, jer ga je Gospodin obnavljao svakog jutra, pa smo i mi ukućani bili dodirnuti time što je on dobijao; da se za neke ljude i poduhvate zauzimao ustrajno; da je volio knjige i znao koristiti njihovu mudrost; da je bio praktičan – iako je studirao filozofiju, nije mnogo filozofirao; da je u stvaralačkom zanosu pripremao propovijedi; da je uvijek žurio kući, često s cvijećem u rukama; da je volio našu djecu i unučad i da im je pričinjavao radosti; da smo mnoge terete nosili zajedno kroz razgovor, rad i molitvu, što mi sada jako nedostaje«. Te vrline su toliko općeljudske da nije teško zadiviti se i poželjeti da naša zajednica nastavi davati ovakve izvanredne, jednostavne a velike u djelima, svoje pronositelje i promicatelje.

Marko Tucakov

Održan 7. Memorijal *Antun Aladžić* u Lemešu

Glumcu i redatelju u čast

U Lemešu je održan 7. Međunarodni memorijal amaterskih dramskih skupina Antun Aladžić. HBKUD Lemeš ovaj memorijal organizira u čast preminulog Antuna Aladžića, amaterskog glumca i redatelja

Antun Aladžić, kao glumac amater bio je aktivan sve do svoje prerane smrti u 49. godini. A na daske koje život znače stao je kao dvadesetogodišnjak. Čovjek s Marsa, zatim glavna uloga u *Kaćiperkama*, *Nacikinoj uji*, njegova su glumačka ostvarenja. Zaljubljenik u kazalište prihvatio se uloge redatelja, te je na scenu postavio tri komedije – *Žensko prelo*, *U gostima* i posljednju, koja mu je bila najveći izazov, *Stipanova princeza*. Dočekao je samo dva izvođenja ove predstave, ali su zato njegovi glumci nastavili igrati ovu predstavu i, kako u Vojvodini tako i u Hrvatskoj, odigrali je čak 23 puta.

Od Tuzle i Belog Manastira...

Kao redatelj Aladžić je doživio samo dva izvođenja svoje *Stipanove princeze*, ali glumci su imali volju i želju da ovaj komad

sti su nam bili iz Belog Manastira, s primorja, iz Tuzle, Subotice, Bajmaka, pa je ovaj memorijal vrlo brzo dobio međunarodni predznak«, kaže voditelj dramske skupine HBKUD Lemeš **Ilija Egzeta**.

Ove godine domaćini su memorijal otvorili kratkim skečom *Aukcija*, koji je bio uvod u aukciju slika, koja je, kako kaže Egzeta, prvi puta održana u Lemešu.

»Mi smo napravili jedan kratak uvod u aukcijsku prodaju slika. Međutim, gledatelji su bili malo zbunjeni, jer nisu znali je li to dio predstave ili prava aukcija, ali bio je to zanimljiv program. Gosti iz Tuzle izveli su monodramu *S kim, čim i kako*, a naši prijatelji iz Belog Manastira dječju predstavu *Luckasti klaun*. Imamo dobru suradnju s udrugama i amaterskim kazalištima iz Hrvatske, ali možemo pozvati onoliko gostiju koliko možemo ugostiti. Uglavnom, trudit ćemo se da i dalje održimo međunarodni karakter ovog memorijala«, kaže Egzeta.

Ove godine izostala je predstava domaćina HBKUD-a Lemeš, a Egzeta kaže da nema više ni nekadašnjeg entuzijazma niti glumaca da se krene u pripremu nove predstave.

...do Subotice

Memorijal *Antun Aladžić* zatvorili su gosti iz Subotice, HKC *Bunjevačko kolo* koje je domaćine nasmijalo komedijom **Đure Franciskovića Ča Grgine huncutarije** u režiji **Marjana Kiša**.

»Nismo mi ovdje večeras samo gosti, već i prijatelji ove udruge. Lemešani su do sada odigrali mojih četiri ili pet komada, tako da nije to samo suradnja dvije udruge već i pravo prijateljstvo koje nas vezuje. To je i razlog što smo prihvatili ovaj poziv, usprkos tome što smo bili primorani zamijeniti troje glumaca koji su odradili tek dvije-tri probe«, kaže Kiš.

Usprkos novim glumcima i strepnji redatelja, gledatelji u Lemešu uživali su u dobroj predstavi koja ih je nasmijala i razgalila. Prekidali su je pljeskom i povicima »bravo, bravo«. To i ne čudi, jer dramska skupina HKC-a *Bunjevačko kolo* odavno je napravila iskorak i uspjela se probiti i na kazališne pozornice.

»To znači da smo ipak došli do neke kvalitete koju prepoznaje i kazališna publika. Tu ne mislim samo na gledatelje iz hrvatske zajednice već općenito na kazališnu publiku, što je meni posebice važno, jer je to prigoda da našu ikavicu pokažemo svima«, kaže Kiš.

Memorijal *Antun Aladžić* održan je uz potporu HNV-a, ZKVH-a i MZ Svetožar Miletić.

Z. V.

 Ča Grgina huncutarija

nastave igrati, kao počast voditelju dramske skupine i redatelju Antunu Aladžiću. »Pozvali su mene da nastavim rad s njima i nakon toga *Stipanovu princezu* odigrali smo još 21 puta. Aladžić je imao veliku želju da *Stipanovu princezu* igramo u Hercegovcu na *Danima hrvatskog pučkog teatra*. Nije to dočekao, ali smo tu njegovu želju ispunili mi. Tada smo i odlučili da sjećanje na Antuna Aladžića čuvamo tako što ćemo organizirati Memorijal *Antun Aladžić*. Ovo nam je sedmi memorijal, a za tih sedam godina go-

Predstavljen *Leksikon Podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u Somboru

Da budemo svjesni znanja o sebi

Novi, 13. svezak *Leksikona Podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* nakon lemeške i subotičke promocije, predstavljen je i u Somboru. O *Leksikonu* i novom svesku govorili su urednik dr. sc. **Slaven Bačić** i suradnici akademik prof. dr. **Ivan Gutman** i novinarka **Zlata Vasiljević**. Domaćin predstavljanja bio je HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora.

»U ovom *Leksikonu*, koji obuhvaća natuknice od slova Ko do slova Kr, naći ćete sve ono o čemu smo pisali do sada. Osobe, što povijesne, što suvremene, različitih zanimanja, toponime, predmete, običaje... Do sada je svoje priloge u *Leksikonu* imalo više od 150 autora. Zahvaljujući radu na ovom *Leksikonu* upoznao sam mnogo zanimljivih ljudi. Jedan od takvih je profesor Gutman za koga sam prvi puta čuo kada smo radili natuknice pod slovom G. Tada smo se upoznali, a profesor Gutman postao je jedan od najvećih promotora *Leksikona*. U *Leksikonu* nisu samo osobe koje pripadaju hrvatskoj zajednici već pišemo i o osobama izvan zajednice ukoliko je njihov rad imao utjecanja na Hrvate. Naša osnovna misija ili svrha ovog *Leksikona* je da budemo svjesni znanja o sebi, da nismo samo dobri paori, već da među nama ima dobrih sportaša, znanstvenika, kulturnih djelatnika. Želja nam je da *Leksikon* bude u što više naših kuća. Znam u Subotici nekoliko ljudi koji *Leksikon* čitaju od korica do korica. Pri svakom susretu kažu kako su iz *Leksikona* puno saznali, naučili i uvijek pitaju kada će novi svezak«, kazao je Bačić i dodao da je ovo peta promocija *Leksikona* u Somboru.

Do sada je svoje priloge u *Leksikonu* imalo više od 150 autora. Novi svezak Bačić je najavio za naredno proljeće.

Suradnici Ivan Gutman i Zlata Vasiljević govorili su o natuknicama koje su vezane za Sombor i okolicu. Između ostalog, tu je tekst o Kočevima, salašima između Nenadića i Bezdanskog puta kojih više nema i koji su zaboravljeni i kao toponim; zatim tekst o kompama koje su nekada duž Podunavlja spajale dvije obale, pa čak je jedna takva kompa prevozila i vlakove. *Leksikon* donosi i opširan tekst o Kolut selu u kome su do doseljavanja Nijemaca Hrvati bili većinsko stanovništvo. U 13. svesku *Leksikona* je i nekoliko Somboraca kao što su **Antun Kovač**, pučki pjesnik, **Ivan Kovač**, učitelj, kulturni djelatnik i pisac, **Marko Kovač**, liječnik, sveučilišni profesor, **Stipan Kovač**, slikar, **Marin Kovačev**, isusovac, **Matija Kovačić**, kulturni djelatnik, **Franja Krajniger**, kulturni djelatnik, nekadašnji predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor*, **Josip Krajniger**, gospodarstvenik...

HR

Tjedan u Somboru

(NE)ISPLATIVA trgovina

Točno 364.113 dinara. To-liko je bila početna cijena na dražbi koja je organizirana za zakup 18 ljekarni Ljekarske ustanove *Apoteka Sombor*. A uvjeti strogi. Ljekarne se u zakup uzimaju na 15 godina, u tom razdoblju moraju raditi sve, pa i one u manjim mjestima, a novi zakupac ima i obvezu prije- ma svog zatečenog farmaceutskog kadra, od onog sa srednjom školom, pa do visoko obrazovanih stručnjaka. To je početak. A kraj je 1,2 milijuna dinara, mjesečno, za zakup ljekarni, plus 240.000 dinara, mjesečno, za korištenje zatečene opreme, plus na sve to 20 posto poreza na dodanu vrijednost što u zbiru iznosi skoro 1,8 milijuna dinara. Mjesečno dakako. Toj brojki treba dodati i ostale troškove kao što su struja, voda, iznošenje smeća, pa će prema gruboj računici zakupac som-borskih ljekarni mjesečno morati iskeširati oko 20.000 eura za sve te troškove. Na te troškove treba dodati i troškove zaposlenih, a koliki su oni, mogla bih samo nagađati. Kako nitko ne radi bez zarade, onda ispade da će usprkos podužoj troškovnoj strani ostati i viška prihoda, pa me to navodi na samo jedan zaključak – trgovina farmaceutskim proizvodima postala je (ili je uvijek i bila) vrlo unosan posao. Čini se toliko unosan da su, uz sve gore pobrojane uvjete, za zakup sombor-skih (da tako kažem) državnih ljekarni bili zainteresira-ni zakupci iz Beograda, Novog Sada i Sombora. Pobije-dio je ponuđač iz Beograda. Svoju računicu je svakako našao. I ne samo on već brojne ljekarne koje su pro-teklih godina otvorene u Somboru. Čini se svima po-sao dobro ide. Ljudi bolesni, pa im treba lijek, a i kada nisu baš toliko bolesni da bi se kljukali kemijom uvijek zgodno dođe neki preparat s reklame koji eto preko noći otklanja sve tegobe. I dobro svima. I pacijentima i onima što trguju lijekovima i drugim srodnim i manje srodnim proizvodima. I sada će logički netko pitati – a kako su to onda propale državne ljekarne? Kako njima nikako ne ide i dok oni knjiže gubitke, privatnim lje-karnama posao cvjeta? Imaju ovi iz državnog sektora objašnjenje za to. Kažu, država ih je pustila niz vodu, jer da nije tako ne bi ih sputavala na svakom koraku. A jedan od tih koraka su javne nabave, za koje, dok se provedu u djelo trebaju tjedni, ponekad i mjeseci. A onda je već kasno.

Z.V.

Proslavljena svetkovina svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici

Radujmo se zajedništvu

Katolička zajednica ovdje, bilo da su u pitanju Hrvati, Mađari, Nijemci ili ljudi druge nacionalnosti su malobrojni po svom broju i svojoj prisutnosti. Manjina uvijek mora puno više truda ulagati da bi sačuvala svoj identitet, rekao je đakovačko-osječki nadbiskup i mitropolit mons. Đuro Hranić

Prigodom svetkovine svetog Dimitrija, đakona i mučenika, zaštitnika Srijemske biskupije, u srijemskomitrovačkoj katedrali bazilici održano je u četvrtak, 26. listopada, svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio beogradski nadbiskup mons. **Stanislav Hoćevar** u zajedništvu s drugim biskupima i svećenicima. Na početku euharistijskog slavlja, u svojstvu domaćina sve prisutne nadbiskupe, biskupe, iz Subotičke, Đakovačko-osječke nadbiskupije, svećenike Srijemske biskupije, kao i mnogobrojne vjernike iz Srijema pozdravio je srijemski biskup

mons. **Đuro Gašparović**, izražavajući zadovoljstvo što su se u zajedništvu pridružili slavlju.

Otkrivati izvore života

U svojoj propovijedi beogradski nadbiskup je posebno istaknuo:

»Imamo tu čast i radost što smo danas došli u ovo svetište da bismo slavili Boga i zahvaljivali mu. Ako pogledamo kroz povijest vidimo da je ovaj grad imao velikih promjena. Od malenog keltskog, preko tako važne rimske prijestolnice, kada su ovdje bila četiri rimska imperatora. Sveti Dimitrije je onaj koji je dao pečat ovome gradu, a to je za nas izvanredno iskustvo. Zato kada slavimo ovaj mjesec, listopad, koji govori o prolaznosti, ipak vidimo da ne prolazi nešto što je neprolazno, a to je vjera, nada a osobito ljubav. Želimo danas izmoliti od našeg svetog đakona tu ljubav. Kakav će biti naš odgovor na izazove vremena zavisi samo od nas. Često mislimo da smo nemoćni, umjesto da upoznajemo predivne stvarnosti i tako dobijamo nadahnuće. Razmislimo je li Isus Krist dovoljno u našim srcima ili dozvoljavamo da emocije prevladaju u nama. Najveći problem našeg vremena je da premalo poznajemo otajstvo presvetoga Trojstva. Trebamo se više radovati zajedništvu. No, mi više gledamo na poteškoće i podijeljenosti u prošlosti nego na jedinstvo u presvetoj Trojici. Danas moramo otkrivati preduboke izvore naše-

ga života i naše snage. Samo ozbiljno kršćanstvo i duboka vjera nam može dati snagu da stvarno obnavljamo svijet. Jer tamo gdje je sve-tost i ljubav moguće je graditi sve novo«, istaknuo je mons. Hočevar.

Poticaj i ohrabrenje

Katolička Crkva slavi nebeske zaštitnike kao svoje uzore i kao svoje zagovornike. Sveti Dimitrije đakon živio je i svjedočio svoju vjeru u Isusa Krista u vremenima kada se zbog toga stradalo:

»Đakon Dimitrije imao je veliki ugled u ranoj srijemskoj crkvi. Mi smo veoma ponosni na tu ranu crkvu. U nekim drugim krajevima imaju zabilježeno ime nekog biskupa ili đakona, ovdje je bilo jako puno mučenika, i to iz različitih staleža. Iz toga se vidi da je ovdje Crkva bila veoma organizirana. Đakoni su se brinuli za sirotinju i kršćani su oduvijek razvijali karitativnu djelatnost. Očito da je sveti Dimitrije kao đakon koji se brinuo za sirotinju bio veoma popularan. On je imao oko i srce za one koji su bili u potrebi i nije se bojao biti to što jeste. U pružanju pomoći onima koji su se molili za pomoć sveti Dimitrije je u tome nadišao i svojega biskupa Irineja. Đakon Dimitrije je

mons. Stanislav Hočevar

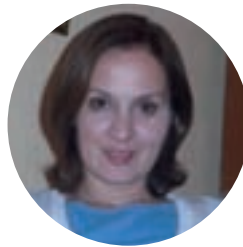
svojim životom i svojim identitetom, svojim predanjem Isusu Kristu, uistinu jedan poticaj i ohrabrenje za jedan doista dosljedan kršćanski život. Njega slavimo kao uzor, a s druge strane on je bio zagovornik. Pokazivao je otvorenost srca, širokogrudnost, suosjećanje. Pokazao se kao čovjek koji razumije ljudske potrebe i zbog toga su mu se postavili ljudi utjecati. Katolička zajednica ovdje, bilo da su u pitanju Hrvati, Mađari, Nijemci ili ljudi druge nacionalnosti su malobrojni po svom broju i svojoj prisutnosti. Manjina uvijek mora puno više truda ulagati da bi sačuvala svoj identitet. Slaveći svetog Dimitrija, poželio bih da nam on doista bude uzor, zagovornik i da nam izmoli hrabrosti i snage da budemo svoji, da čuvamo svoj identitet i da osjetimo da i drugi svojim identitetom koji ga nose, nas obogaćuju«, rekao je đakovačko-osječki nadbiskup i mitropolit mons. **Đuro Hranić**.

Nakon euharistijskog slavlja, dekan Srijemske biskupije i župnik u Srijemskoj Mitrovici mons. **Eduard Španović** zahvalio se svim vjernicima i gostima, nadbiskupima, biskupima, svećenicima, kao i diplomatskim predstavnicima Hrvatske i gradske vlasti na svečanoj molitvi i pobožnoj pjesmi.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Podrška u rješenju PROBLEMA

Proteklih mjesec dana svjedoci smo nekoliko značajnih događaja u organizaciji hrvatskih udruga iz Srijema. Svi oni dokaz su da na ovom prostoru postoji živa zajednica onih koji su unatoč brojnim nedaćama u prošlosti istrajali u očuvanju svoje kulture i svog identiteta. Prošloga tjedna obilježena je za Hrvate u Srijemskoj Mitrovici značajna obljetnica: 20 godina od obnove rada HKC-a *Srijem – Hrvatski dom*. Unatoč brojnim problemima na početku svog rada, uspjeli su tada okupiti ljude oko Hrvatskog kulturnog centra *Srijem*. Oni su i tada, kao i danas, imali volju i želju nastaviti tradiciju rada svojih brojnih udruga. Mitrovčani danas s ponosom ističu da su ta teška vremena daleko iza njih. Danas su ohrabreniji, snažniji i dalje voljni da i ubuduće nastave djelovati kroz odjele u okviru svoje udruge. Poslije proslave svoje obljetnice, ohrabreniji su i u nadi da će HKC-u *Srijem* u skorije vrijeme biti vraćen Hrvatski dom. Grad Srijemska Mitrovica je još 2004. godine dao na uporabu Hrvatski dom HKC-u *Srijem*. Još tada je postojala nada da će se stvaranjem zakonskih okvira on i pravno vratiti hrvatskoj zajednici 2012. godine kada je donjet Zakon o povratu imovine i obeštećenju. HKC *Srijem* je podnio zahtjev za povrat Hrvatskog doma. Iako su službeno u posjedu Hrvatskog doma, Hrvatski kulturni centar *Srijem* još uvijek nije njegov vlasnik, što povlači brojne probleme u smislu obnove ili investiranja u taj objekt. A obećanja da će se i taj problem konačno riješiti stigla su na dan proslave i od diplomatskih predstavnika Hrvatske i Hrvatskog nacionalnog vijeća. Kako je najavljeno, glavna tema sastanka nevladinog mješovitog odbora koji će biti održan koncem godine, kao i sastanka Vlade Hrvatske za Hrvate izvan matične domovine bit će upravo pitanje Hrvatskog doma. Podrška je iskazana i od novog veleposlanika Hrvatske **Gordana Bakote**. O tome koliko Hrvatski dom znači mitrovačkim Hrvatima ne treba puno govoriti. Dovoljno su rekli sami. S radošću se stariji Mitrovčani sjećaju igranki u njemu, raznih proslava na kojima su s ponosom predstavljali rad svojih udruga. S nestrpljenjem čekaju rješenje pravnog statusa tog objekta, a sada su dobili konačnu potvrdu da će im biti pružena pomoć u tome.

S. D.

Obnavljamo baštinu – revija rekonstruiranih
narodnih nošnji u Trnjanima

Predstavile se i *kraljice* iz Subotice

Prošle subote, 28. listopada, na manifestaciji *Obnavljamo baštinu – revija rekonstruiranih i restauriranih narodnih nošnji* u Trnjanima (Hrvatska) koju organizira Kulturno-umjetničko društvo *Lovor* iz Trnjana u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji iz Zagreba predstavljeno je 37 rekonstruiranih narodnih nošnji iz Hrvatske, Slovenije, Litve, Bosne i Hercegovine, Srbije i Makedonije.

Drugu godinu za redom na ovoj manifestaciji predstavili su se i Hrvati iz Subotice svojom novoizrađenom nošnjom. Nakon prošlogodišnjeg svečanog ruha od svile, ove godine izrađivačica bunjevačke narodne nošnje **Nada Sudarević** organizirala je predstavljaju šlinga. Ruho su nosile **Ana Mandić** i **Josipa Dulić** koje su, osim nošnje od bijelog veza na glavi imale i urešene krune. One su uz scenski nastup na kojemu su pjevale kraljičke pjesme dočarale običaj ophodnje kraljica na Duhove (Dove).

Iako je revija bila natjecateljskog karaktera, nošnja iz Subotice nije odnijela nagradu, ali je izrađivačicama dodijeljena pohvalnica – **Ani Horvacki** (šling koji je nosila Josipa Dulić), **Ružici Dulić** (šling koji je nosila Ana Mandić) i Nadi Sudarević (obje kraljičke krune). Nošnja je ovom prigodom i katalogizirana za arhivu zagrebačke Posudionice.

U programu nakon revije nošnji sudjelovale su brojne folklorne, pjevačke i tamburaške skupine među kojima je bila i Ženska vokalna skupina *Kraljice Bodroga* iz Monoštora.

Kako organizatori ističu, cilj ove manifestacije, koja je jedina ovakve vrste u Hrvatskoj i održava se već sedmu godinu za redom, je potaknuti tradicijsko tekstilno rukotvorstvo i izradu narodnih nošnji.

Manifestacija je održana uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

H. R.

Natalija Dulić, Josipa Dulić, Nada Sudarević,
Ana Mandić, Senka Horvat, Ivan Ivković Ivandekić i Marija Mandić

Novi svezak *Klasja naših ravni*

SUBOTICA – Izišao je novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasja naših ravni* (broj 5-8 za 2017. godinu). Svezak donosi tekstove iz književnosti i povijesti, kao i književne, a koje potpisuju: **Igor Žic, Božica Zoko, Branimir Miroslav Cakić, Nevenka Nekić, Boško Krstić, Klara Dulić, Stevan Mačković, Emil Libman, Tomislav Žigmanov i Goran Rem**. Neki od tekstova posvećeni su ove godine preminulim velikanima hrvatske književnosti u Vojvodini – **Petku Vojniću Purčaru i Vojislavu Sekelju**. Možete pročitati i pjesme **Jasne Melvinger, Matije Molcera i Ljiljane Žegarac-Tenjović** te prozu **Stjepana Bartoša**.

Časopis *Klasja naših ravni* izlazi u nakladi ogranka Matice hrvatske u Subotici. Novi svezak može se kupiti u subotičkoj knjižari **Danilo Kiš** po cijeni od 150 dinara.

Digitalizirane knjige Balinta Vujkova

SUBOTICA – U okviru XVI. Dana Balinta Vujkova, koji su održani od 19. do 21. listopada u Subotici, digitalizirano je deset knjiga **Balinta Vujkova** objavljenih za njegova života (jedna posthumno). Sadržaj se može naći na internetskom portalu ZKVH-a (www.zkvh.org.rs), u odjeljku *Digitalizirana baština/Knjige*. Ovim je vrijedna skupljena književna narodna baština Hrvata u Vojvodini i državama u okruženju dostupna svima zainteresiranim.

Glumica Ana Begić nagrađena u Zaječaru

ZAJEČAR – Ana Begić dobitnica je nagrade za najboljeg glumca/glumicu *Zoranov brk* koja se dodjeljuje na festivalu *Dani Zorana Radmilovića* u Zaječaru, a čije se ovogodišnje izdanje završava sutra. Hrvatska je glumica svoje umijeće prikazala u predstavi *Gola u kavezu* **Olje Runjić**, u režiji **Ivana Lea Lema** i izvođenju Kazališta *Moruzgva* iz Zagreba.

Noć hrvatskog filma i u Subotici

SUBOTICA – Dio velike manifestacije *Noć hrvatskog filma i novih medija* bit će održan i u Subotici, večeras (petak, 3. studenoga) u Art kinu *Lifka*. Program počinje u 18 sati filmom za djecu *Kapetan Mikula Mali* **Obrada Gluščevića**. Od 19.30 sati bit će prikazani animirani filmovi – *Maxi cat* **Zlatka Grgića**, *Proces* **Lucije Bužančić** i *Čovječuljak snovuljak* **Ivane Guljašević**. Nakon njih, od 20 sati na programu su dokumentarni filmovi – *Nek se čuje i naš glas* i *Halo, München* **Krste Papića** te *Devalvacija jednog osmijeha* **Vojdraga Berčića**. Dugometražni igrani film *Ciguli migu* **Branka Marjanovića** bit će prikazan u 21 sat, a od 22.40 sati

na programu su kratki igrani filmovi – *Med i mliko* **Marka Jukića** i *Lakat (kao takav)* **Ante Babaje**. Program završava dokumentarcem *Oni samo dolaze i odlaze* **Borisa Poljaka** koji će biti prikazan od 23.30 sati.

Program se održava u organizaciji Umjetničke organizacije *Noć hrvatskog filma i novih medija* iz Zagreba i ZKVH-a. Ulaz je besplatan. Inače, četvrta *Noć hrvatskog filma i novih medija* održana je 28. listopada u Zagrebu, Sisku, Dubrovniku, Šibeniku, Otočcu i Novoj Gradiški, a održava se i u inozemstvu, odnosno u Subotici, Mostaru, Klokotiću i Temišvaru.

Osim vremeplova u filmsku prošlost, *Noć* u stopu prati i aktualne domaće uratke, a daje i prostor mladim, perspektivnim filmašima čije vrijeme tek dolazi.

Književna večer Željka Ivankovića u Beogradu

BEOGRAD – **Željko Ivanković** je hrvatski i bosanskohercegovački pjesnik, pripovjedač, romanopisac, esejist, putopisac, radio-dramski pisac, književni kritičar, prevoditelj, publicist i novinar. Ovaj autor gostuje večeras (petak, 3. studenoga) u Knjižnici *Milutin Bojić* u Beogradu. Početak je u 19 sati. Moderator večeri bit će književnik **Miljurko Vukadinović** i urednik književnog programa biblioteke *Milutin Bojić* **Karlo Astrahan**. Organizator je udruga Hrvatski kulturni centar Beograd.

Književni natječaj Za lipu rič 2017.

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2017*. Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata *Šokadija* iz Sonta objavljuje književni natječaj *Za lipu rič 2017*.

Na natječaj se mogu prijaviti autori s do sada neobjavljenim pjesmama, pisanim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do 12. studenog tekuće godine.

Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH Šokadija, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom *Za natječaj* ili na email: ossonta@neobee.net.

Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu neobjavljenu pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti tipkane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Autor prvoplasirane pjesme bit će nagrađen umjetničkom slikom, a najbolja pjesma bit će pročitana na *Šokačkoj večeri* koja će biti održana u subotu, 18. studenog 2017. u Sonti.

Bijenale slikarstva u Zagrebu

Pohvala za Spartaka Dulića

Subotički vizualni umjetnik Spartak Dulić dobio je Pohvalu na ovogodišnjem 4. bijenalu slikarstva u Zagrebu. Ovu reprezentativnu izložbu, koja selektira ono ponajbolje od hrvatske slikarske scene, organizira Hrvatsko društvo likovnih umjetnika. Ove je godine za bijenale izabrano 48 autora.

»Spartak Dulić je iznenađenje, jer se do samostalnih izložbi u Zagrebu i Splitu ove i prošle godine njegovo ime i nije spominjalo u kontekstu slikarstva na našoj sceni, moguće i zbog njegove izdvojene pozicije u Subotici pomalo izvan fokusa naše likovne javnosti. Na izložbama se predstavio serijom slika, akrila na platnu, istovremeno figurativnih i apstraktnih, punih ritma, koje kao da asociraju na međustanične strukture, veze između organa

možda ili pak pogled na određene svemirske prostore gledane kroz teleskope u zamućenoj oštini beskonačnosti svemirskih tijela prepoznajemo strukture mikorkozmosa u nama koje otkriva mikroskop. Na Bijenalu slikarstva predstavljene su dvije slike iz tog ciklusa, koji se razvijao desetak godina i predstavio nam posebnu umjetničku osobnost te potvrdio da predani rad kroz procese umjetničkog istraživanja, u ovom slučaju slikarskog, uvijek iznenadi posebnosti dobivenih djela«, navodi se u obrazloženju priznanja koje je Dulić dobio.

Pohvale su dobili još i **Ivica Malčić** i **Stipan Tadić**. Glavnu nagradu bijenala, HPB grand prix dobio je **Zlatko Keser**, dok je HPB nagrada mladom umjetniku dodijeljena **Martini Grlić**.

D. B. P.

U Subotici otvorena izložba slika s likovne kolonije *Bunarić 2016*.

Bogatstvo kolorita i tehnika

Međunarodna likovna kolonija *Bunarić*, koja se održava u sklopu subotičke žetvene svečanosti *Dužijance*, prošle je godine obilježila dva desetljeća svojega postojanja. Izložba slika nastalih na tom, jubilarnom sazivu ove likovne manifestacije otvorena je u ponedjeljak u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, gdje se može pogledati do 5. studenoga. Postav čini 39 slika isto toliko autora. Na koloniji su, uz članove Likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, koji je i organizator kolonije, sudjelovali i slikari iz drugih dijelova Srbije, te Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovačke.

Kolonija je, kako vidimo na izložbi, bila inspirativna za nastanak niza pejzaža i mrtvih priroda, ali i slikarskih ostvarenja s motivima Grada Subotice te par kopija tzv. svetih slika.

Izložbu je otvorio subotički slikar **Sándor Kerekes**:

»Imamo jedan presjek već viđenih izvanrednih autora s bogatim koloritom, vještim linijama, potezima četkom, kompozicijom, raznim tehnikama, finom igrom pejzaža, čiste figure i apstraktne kompozicije. Stvaralaštvo je čudo, stvarajte uvijek, tu i sada, čini biljeg današnjeg dana, onoga što će već sutra biti prošlost.«

U ime organizatora izložbe prisutne su pozdravili predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** i pročelnik Likovnog odjela Centra **Željko Vidaković**.

Prisutnima se obratio se i generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

»Kao laiku, koji uživa u lijepom slikarstvu, želim vidjeti više ovakvih događaja, koji se organiziraju ispred udruga hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini. Hrvati, u suživotu s ostalim narodima, doprinose ovoj sredini i ovom prelijepom vojvođanskom tlu«, kazao je Pleša.

Izložba je otvorena minutom šutnje u čast preminuloj slikarici **Ruži Tumbas**, koja je bila aktivna članica Likovnog odjela HKC-a i jedna od osnivačica udruge *Bunjevačko kolo* 1970. godine.

D. B. P.

Hrvatski nakladnici iz Vojvodine na beogradskom *Sajmu knjiga*

Žanrovska i stilska RAZNOLIKOST

Mila Kujundžić, Ivan Huska, Vesna Huska, Katarina Čeliković i Ivana Petrekanić-Sić

Predstavljena recentna izdanja NIU Hrvatska riječ i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice te HKUPD-a Stanislav Prepek iz Novog Sada

Zahvaljujući potpori AP Vojvodine, na beogradskom *Sajmu knjiga*, najvećem toga tipa u ex-Yu regiji, godinama unatrag predstavljaju se i nakladnička ostvarenja Hrvata iz Vojvodine. Osim dostupnosti izdanja na štandu AP Vojvodine, od 2009. njihov nastup na ovom sajmu podrazumijeva i zasebne promocije knjiga i drugih publikacija. Tako je bilo i ove godine, gdje su svoja recentna izdanja (u dvoranama *Vasko Popa* i *Borislav Pekić*) predstavila tri nakladnika iz hrvatske zajednice – Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice te Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo *Stanislav Prepek* iz Novog Sada, odnosno njihov Književni klub. Ova su predavanja održana u petak i subotu, 27. i 28. listopada, a cjelovito promatran, nastup vojvođanskih Hrvata odlikovala je žanrovska i stilska raznolikost.

Književnost za mlade

NIU *Hrvatska riječ* se ove godine predstavila samo jednom knjigom, ali naslovom iz područja dječje književnosti. Riječ je o knjizi *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* autorice **Vesne Huska**. U

knjizi su sabrane njezine priče pisane u formi dnevnčkih bilježaka dvoje tinejdžera **Kristine i Tina** i koje su ranije objavljivanje u *Hrcu*, dječjem podlistku tjednika *Hrvatska riječ*.

Profesorica književnosti i književnica za djecu **Katarina Čeliković** je ukazala kako su se dječjom književnošću u vojvođanskih Hrvata ranije bavili **Blaško Rajić, Ivan Kujundžić, Ante Jakšić, Ive Prčić**... Od 2000. godine na ovom planu aktivni su nakladnici poput Hrvatske čitaonice i NIU *Hrvatska riječ*. Osim knjiga, Hrvatska čitaonica je dječju književnost ponudila i u drugim, suvremenijim medijima – audio CD-a, animiranom filmu i stripu.

»Ulomci dnevnika u knjizi *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* su kao igrana serija, puna dinamike. Zanimljivosti svakako pridonosi jezik koji je pun žargona, anglicizama, emotikona. Autorica je bliska svijetu o kojem i za koji piše«, kazala je Čeliković.

Glas tinejdžera

Autorica knjige Vesna Huska je dobra poznavateljica djece i mladih: majka sedmero djece i predaje katolički vjeronauk u

Tomislav Žigmanov, Mirko Ćurić, Hrvojka Mihanović-Salopek i Katarina Čeliković

osnovnoj školi. Knjigu je pisala u formi dnevnika jer je željela da tekstovi budu u duhu te generacije, da se čuje njihov glas.

»To je velika odgovornost, govoriti u njihovo ime iako niste tinejdžer. Nisam se mogla odlučiti hoću li pisati iz kuta cure ili dečka, te sam se odlučila za oba. Nastojala sam razumjeti ih, prikazati što žele reći i kad ništa ne kažu ili što žele reći dok govore, a ne znaju to izreći. Mladima trebamo biti potpora, biti uz njih. To nastojim činiti i kroz svoje pisanje. Knjiga poziva na komunikaciju, na bolje međusobno upoznavanje malih i velikih«, rekla je Vesna Huska dodajući kako ima još tekstova u rukopisu, čije će objavljivanje ovisiti od nakladnika.

Ulomke iz *Dnevnika jedne cure i jednog dečka* čitali su tinejdžeri – **Mila Kujundžić** i **Ivan Huska**, a moderatorica predstavljanja bila je urednica lista *Hrcko* **Ivana Petrekanić Sić**.

Mađer kao poveznica

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavio se s troknjižjem *Izabrana djela Miroslava S. Mađera* koje je objavilo u sunakladi s Društvom hrvatskih književnika, Ogranak Slavonsko-baranjsko-srijemski. Troknjižje čine: *Izabrane pjesme*, *Izabrana proza*, *Izabrane drame i dječja književnost*.

U ime nakladnika o značaju ovog projekta govorili su dopredsjednik Društva hrvatskih književnika **Mirko Ćurić** i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**.

Miroslav S. Mađer (1929. – 2015.) je jedan od najvećih hrvatskih književnika u drugoj polovici 20. stoljeća. Rođen u Hrtkovcima, Mađer je ujedno i iznimno važna osobnost u književnosti Hrvata u Vojvodini, posebice srijemskih. Njegov opus je iznimno velik: osim više od 2.500 pjesama, tu su i novele, kratke priče, drame, ogledi, eseji...

»Hrvati u Vojvodini su dio svehrvatske kulture koja nije omeđena državnim granicama i u tom smislu gradimo veze i ostvarujemo projekte s institucijama, ustanovama i programima iz Hrvatske. Mađerovo djelo je primjer da ono veliko i vrijedno nije uvijek izdanak matičnoga prostora, već da su prinosi nas s ruba također veliki«, kazao je Žigmanov

Nakon **Alekse Kokića** i **Stanislava Prepreka**, Mađer je treći

književnik iz prostora kulture vojvođanskih Hrvata čije je djelo sada obrađeno na cjelovit način. Izabrana djela **Balinta Vujkova** su, kako je dodao Žigmanov, sljedeći korak na tome planu.

Pjesnik panonske dionice

Priredivačica troknjižja dr. sc. **Hrvojka Mihanović-Salopek** je istaknula kako je Mađer najpoznatiji kao pjesnik, s 24 tiskane zbirke pjesama.

»On je posebno jak kao pjesnik panonske dionice. Njegova poezija ostavlja veliki i značajan trag po toj sračenošću sa značajnim panonskim podnebljem. Njegova kasnija poezija ima i druge strukture, od ludističkog konstruktivizma do gravitacije k refleksivno-ontološkim temama«, kaže priredivačica.

Glede romana, specifičnost Mađera je da u svojim romanima nema samo tipičnu naraciju i fabulu. »On u svoje romane interpolira književnu kritiku, lirske reminiscencije, poeziju, memoarske zapise. Njegovi romani mene podsjećaju na Bosut, on djeluje razliveno ali je unutra duboko vrenje podvodnog života. Misao, onaj unutarnji, duhovni život, Mađeru je uvijek važniji«.

U trećoj knjizi objedinjenje su prvenstveno Mađerove radio drame, njegovi tzv. fičeri. Tu su i njegove dramske adaptacije, poput **Kozarčevog Duke Begovića**, kao i njegovo dječje pjesništvo gdje ima, kako ističe Mihanović-Salopek, također zasluženu ulogu u pomicanju granica percepcije i izraza u odnosu na dječju publiku.

Žigmanov: Biti integralni dio

»Kultura Hrvata u Vojvodini nije getoizirana, mi želimo biti integralni dio onoga što se danas u Srbiji događa. Rezultat takvih nastojanja je i naše sudjelovanje na *Sajmu knjiga* u Beogradu, gdje se predstavljamo s onime što smatramo da su najvrjednija književna ostvarenja u proteklih godinu dana«, kaže ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov.

Predstavljanje književnog kluba HKUPD-a *Stanislav Prepek* iz Novog Sada

Ovom prigodom najavljena je i mogućnost četvrte knjige *Izabranih djela* koju bi činio izbor iz neobjavljenog opusa slavnoga književnika.

Književni klub iz Novog Sada

Članovi Književnog kluba HKUPD-a *Stanislav Prepek* iz Novog Sada imaju ukupno objavljeno preko pedeset knjiga, u izdanju samoga Društva te drugih nakladnika. Ove su se godine predstavili na *Sajmu knjiga* s pet knjiga tiskanih 2017.

Uvodnu riječ dao je predsjednik HKUPD-a *Stanislav Prepek Krešimir Tkalc* koji je govorio o djelu *Stanislava Prepeka*, te o Društvu i njegovim aktivnostima.

O izdavaštvu i daljnjim planovima Književnog kluba udruge govorila je dr. **Dragana V. Todoreskov**, književna kritičarka, nositeljica projekata, naglasivši značaj trajnog očuvanja pisane hrvatske riječi te njezin doprinos multikulturalnosti na ovim prostorima.

Po njezinim riječima, Književni klub trenutačno radi na devetoj zbirci pjesama *Prepekovo proljeće* na kojoj uz članove kluba odnedavno gostuje i troje afirmiranih autora iz pojedinih dijelova Hrvatske. U ovogodišnjoj zbirci to su pjesnici Cvelferije. Dodala je i kako je natječaj udruge za zbirku kratkih priča *Prepekova jesen 2017.* imao dobar odziv te da je ta knjiga sada ponos Društva po svojoj kvaliteti i obimnosti.

Prepekovi pjesnici

Književni klub je ove godine pokrenuo i Ediciju *Prepekovi pjesnici*, jer je u Klubu aktivno dvadesetak pjesnika, od kojih mnogi, osim skupnih zbirki *Prepekovo proljeće*, imaju i vlastite zbirke objavljenje u drugim izdavačkim kućama, gdje je većina na ekavici. Edicija ima zadatak objaviti zbirke odabranih pjesama ovih autora na materinskom jeziku i već ove godine tiskane su tri takve zbirke: *Refleksija nutrine* **Ljerke Radović**, *Gdje je moj dom* **Branke Dačević** i *Pjesme koje treba spaliti* **Branimira Miroslava Tomlekina**.

O zbirci pjesama *Prepekovo proljeće 2016.* govorio je njezin recenzent, preč. **Marko Kljajić**, o zbirci kratkih priča *Prepekova jesen 2017.* njezin recenzent mr. **Pavel Domonji**, o zbirci pjesama *Ljerke Radović* govorile su dr. Dragana V. Todoreskov i sama autorica, a o zbirci pjesama *Branke Dačević*, koja nije bila prisutna, govorila je također dr. Todoreskov. O zbirci pjesama *Branimira Miroslava Tomlekina* govorio je mr. Pavel Domonji. Predstavljaj-

nje Književnoga kluba bilo je praćeno slajdovima **Ivana Dermanova**.

Predstavljanju hrvatskih nakladnika iz Vojvodine, među ostalim, prisustvovali su i predstavnici Veleposlanstva Hrvatske u Srbiji – veleposlanik **Gordan Bakota** i opunomoćeni ministar **Ivan Sabolić**.

D. B. P. / B. M. C.

Vojvodina – više od knjige

Predstavljanje hrvatskih nakladnika iz Vojvodine na *Sajmu knjiga* organizirali su Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Uz promocije, najnovije knjige i publikacije vojvođanskih Hrvata bile su izložene na štandu *Vojvodina – više od knjige* u organizaciji dvaju tajništava.

U Surčinu održano predstavljanje knjige vlč. Marka Kljajića *Surčin kroz povijest*

Pisani trag o surčinskim Hrvatima

Surčin kroz povijest, knjiga svećenika i publicista **Marka Kljajića**, djelo je koje prikazuje povijest ove srijemske župe kao i dio povijesti tamošnjih Hrvata. Kroz opširni prikaz na 560 strana autor je prikazao ne samo povijesni značaj ovog mjesta, nego su u njoj dani i opširni prikazi iz povijesti čitavoga Srijema, kršćanstva i čitave Katoličke Crkve.

Ova je knjiga promovirana u Surčinu u subotu, 28. listopada, u organizaciji tamošnje Hrvatske čitaonice *Fischer*.

Duga opstojnost

Književna večer je organizirana sa željom da se ukaže na dugu opstojnost Hrvata na prostorima Surčina, ali i Srijema općenito.

»*Surčin kroz povijest* je iznimno značajna knjiga za Hrvate iz Surčina i zahvalni smo našem župniku Marku Kljajiću što ju je napisao. Knjiga govori o tome kada su se Hrvati doseljavali u Surčin, a to je bilo s početka XVIII. stoljeća. Prvi župnik koji je ovdje došao bio je **Petar Fischer**, po kome naša Hrvatska čitaonica nosi ime. Također, ova knjiga je značajna u smislu jačanja svijesti Hrvata o svom identitetu«, istaknula je tajnica Hrvatske čitaonice *Fischer* **Katica Naglič**.

Prinosi za zajednicu

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** je kazao kako je relativno mali broj mjesta u kojima ovdašnji Hrvati žive temeljito povijesno obrađen.

»Ne samo knjiga o Surčinu, nego i njegove povijesne monografije o Petrovaradinu, Slankamenu i Golubincima nesumnjivi su prinosi Marka Kljajića u njegovim ukupnim nastojanjima na planu istraživanja, postojanja i trajanja Hrvata na ovim prostorima. U tom smislu mi smo se rado odazvali i kao sunakladnici ove knjige. Važno je doznati da u hrvatskoj zajednici, bez obzira na sve slabosti, postoje ljudi koji mogu sukladno zahtjevima struke, uz pomoć drugih ljudi, odgovarati na izazove pred kojima su. Župnik Marko Kljajić je tu kada je u pitanju mjesna pomoć hrvatskoj zajednici u Srijemu i više nego korisni subjekt i u tom smislu mi se radujemo svim njegovim naporima«, istaknuo je Žigmanov.

Monografija župe

Marko Kljajić je govorio o nastanku ove knjige.

»Došao sam iz Petrovaradina u Novi Beograd 2004. godine, a već 2005. godine sam preuzeo župu Surčin. Odmah sam počeo prelistavati knjige u uredu i došao sam do naše vrijedne župske kronike. Iako je župa relativno mlada, bilo je vrlo lijepih zapisa od strane vrijednih župnika i kroničara. Tako sam došao na ideju da ostavim dio sebe ovoj župi. Počeo sam pripremati monografiju župe. Ona govori o povijesti Hrvata, njihovom doseljavanju u ovo mjesto, potom o gradnji crkve i osnivanju župe. Izišla je 2010. godine, njezina prva promocija bila je u Petrovaradinu, a potom je predstavljena i u Vinkovcima«, ističe Kljajić.

O knjizi je govorio i magistar povijesti i profesor na Filozofskom fakultetu u Beogradu **Nebojša Đokić**.

Osim velikog broja župljana, svećenstva iz srijemskih katoličkih i grkokatoličkih župa, predstavljanju knjige prisustvovali su i srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović**, veleposlanik Hrvatske **Gordan Bakota**, generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, dekan Zemunskog dekanata vlč. **Jozo Duspara** i predsjednik Općine Surčin **Stevan Šuša**.

S. Darabašić

Bakota: Knjiga kao trajni znak

»Marko Kljajić je osoba koja je ne samo župnik nego i osoba koja i u političkom smislu snažno okuplja naše ljude. Čitajući Kljajićeve djela, uvjerio sam se u sav njegov talent. Knjiga *Surčin kroz povijest* siguran sam ostat će trajnim znakom ne samo našim ljudima na ovim prostorima, već i cijelom društvu u Srijemu, Vojvodini i Srbiji«, rekao je veleposlanik Gordan Bakota.

Hollywin u Subotici

Večer posvećena **svecima**

Dragan Muharem već Isus, „Budite sveti kao što sam ja svet“, i na drugom mjestu „Budite savršeni kao što je Otac vaš nebeski“, rekao je vlč. Muharem.

»Ako možda ne želiš postati svet ili misliš da nije to za tebe, što ti je druga opcija? Što je suprotno od svetosti? Biti proklet. Jeste da strašno zvuči, ali na kraju nam ne preostaje treći put. Ili možemo biti sveti u raju ili biti prokleti znate već gdje. Nema trećega puta«, rekao je Muharem i dodao da ukoliko netko bježi od svetosti, bježi od Boga: »Ako kažeš da nije svetost za tebe, to znači da želiš biti prosječan, proklet. A tko od nas to želi? Nitko. Zapamtimo, svetost je jedina vrijedna stvar u mom životu.«

Kao i prethodnih godina *Hollywin* je organizirala župa Marije Majke Crkve.

J. D. B.

Večer uoči Svih svetih, u utorak, 31. listopada, u prepunoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici održan je peti *Hollywin*, odnosno *Noć svetaca*.

Hollywin ili »svetost pobjeđuje« program je u kojem se u duhovnom ozračju bdijenja upoznajemo sa životima svetaca Katoličke Crkve. Nakon svete male Terezije, majke Terezije iz Kalkute, svetog Antuna i svetog Dominika Guzmána ove godine djeca i mladi iz župa Subotičke biskupije priredili su predstavu o životu nebeskog zaštitnika mladih, svetog Filipa Nerija. Dramski tekst za predstavu napisao je vlč. **Marinko Stantić**, a režiju je uradila i djecu uvježbala **Nevena Mlinko**.

Nagovor na temu svetosti izrekao je vlč. **Dragan Muharem** započevši svoje izlaganje neobičnim pozdravom: »Dragi budući blaženi i blaženici i sveci i svete.« Vlč. Muharem hrabrio je prisutne da teže svetosti jer je to, kako je rekao, važnije od škole, karijere, svakog uspjeha ili neuspjeha i svega ostalog.

»Biti svet je glavna zadaća u mom životu, glavni poziv kojega moram ostvariti. Nema ničeg većeg od toga. Svi vi ovdje prisutni u dvorani ste pozvani postati svetima i to nije rekao

Svečana akademija u spomen na župnike Vajske i Bođana

Svečana akademija u spomen na sve župnike koji su prošli kroz Vajsku i Bođane bit će održana u subotu, 4. studenoga, u 19 sati, u župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj. Ova je akademija uvod u misu zahvalnicu za plodove zemlje i ljudskoga rada u ovoj godini koja će biti u nedjelju, 5. studenoga, u 9 sati u Bođanima, a u Vajskoj istoga dana u 11 sati.

Ideja za ovu akademiju potekla je od predsjednika Hrvatske kulturne udruge *Antun Sorgg*. Gosti na akademiji su bivši župnici ovih dvaju župa, jedini živi bivši župnici preč. **Andrija Đaković**, koji će predvoditi svečano misno slavlje i preč. **Josip Kujundžić**.

A. Š.

Sjećanje na oca Ivana

Uokviru Dana Hrvatske kulture UG *Urbani Šokci* iz Sombora obilježava 100 godina od rođenja Monoštorca **Ivana Keravina**, o. Ivana od Gospe Karmelske. U znak sjećanja na oca Ivana sveta misa bit će u petak, 10. studenog, u 17 sati u crkvi svetog Petra i Pavla u Monoštoru.

Z. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Djela, a ne riječi

Evangelje trideset i prve nedjelje kroz godinu za naše vrijeme vrlo je aktualno, osobito za one koji se smatraju pravim vjernicima, koji redovito sudjeluju na euharistiji i angažiraju se u životu svoje župne zajednice. Možemo biti aktivni vjernici, a da ipak nešto činimo pogrešno. O tome Isus govori ove nedjelje. Naime, kritizira farizeje i pismoznance koji navještaju ali im riječi ne prate djela, s druge strane, žive po vjerskim propisima, ali iz pogrešnih motiva. Isus oštro kritizira takav vjernički stav i poziva na promjenu (usp. Mt 23, 1-12). Pitanje je za sve nas ima li u nama farizeja i pismoznana, ili smo iskreni i ponizni nasljedovatelji Krista poput prvih kršćana.

Preispitati motive

Prvo što Isus u ovonedjeljnom evanđelju zamjera farizejima i pismoznancima je što »govore, a ne čine«. Zamjera im zapravo to što u središtu njihovog života nije ono što navještaju. Nije im navještaj ono za što žive, nije im on primarni cilj. Naprotiv, njime se služe kako bi postigli neke druge ciljeve. Oni, čija je služba vezana za navještaj, koji su primili poslanje služiti Bogu i potaknuti i druge na to, svoju službu i Boga samog stavili su u službu postizanja ovozemaljskog. Njihove su riječi tako postale isprazne, iako toga možda i nisu svjesni, zaslijepljeni ugledom u narodu koji su priskrbili upravo službom koju im je Bog povjerio.

Na prethodnu se nastavlja i druga Isusova kritika: »Sva svoja djela čine zato da ih ljudi vide« (Mt 23, 5). Čovjek u sebi uvijek želi postići da bude hvaljen i slavljen. Nije pogrešno primati pohvale za dobro koje je urađeno, ne želi Isus to kritizirati. Pogrešno je raditi sve samo kako bi se postigla hvala i slava. Problem farizeja i pismoznanca bio je u tome što im je hvala i slava postala osnovni cilj kojem su težili, te su svoju službu usmjerili k tome cilju. Slava i ugled među narodom postalo je središte njihovog interesa: »Vole pročelja na gozbama, prva sjedala u sinagogama, pozdrave na trgovima i da ih ljudi zovu 'Rabbi'« (Mt 23,6). Tako su svoju službu banalizirali i od uzvišenog služenja Bogu, služili su svojoj oholosti. Pohvala, koja je trebala biti posljedica njihovog djelovanja, postala je počelo.

Ne kritizira Isus pohvalu. Ona je potrebna

i treba pohvaliti onoga tko je to svojim djelima zaslužio, s druge strane, ne treba se praviti lažno skroman i pohvalu odbijati kada je zavrijeđena. No, ona ne smije biti smisao našeg djelovanja. Farizeji i pismoznanci živjeli su i radili za ovozemaljsku slavu, za pohvalu od ljudi, a ne od Boga, to je njihova greška. Dopusili su oholosti da potpuno ovlada njima, pa su, umjesto da budu u Božjoj službi, služili svojim ovozemaljskim idealima.

Ljubiti i djelovati

Kršćanin treba činiti dobro radi samog dobra. Lijepo je biti pohvaljen, ali pohvala i ovozemaljska slava ne smiju nam nikada biti osnovni cilj, niti se zbog pohvala koje dobivamo smijemo smatrati boljima i većima od drugih. Činiti dobro u poniznosti zarad Božjeg kraljevstva naše je poslanje. Isus naglašava: »Jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća« (Mt 23, 8). Dakle, ne trebamo se nadmeno uzdizati jer nam se čini da je onaj drugi od nas lošiji, nego mu bratski pomoći da budemo jednako dobri. Župna zajednica nije mjesto gdje ćemo se jedni pred drugima praviti važni, gdje ćemo raspirivati svoju oholost i potcjenjivati druge na temelju nekih svojih vizija. Ona je prije svega bratska zajednica u kojoj se svatko treba osjećati prihvaćeno i vrijedno. U njoj se svakome treba dopustiti da se angažira koliko može i želi. Uzor nam treba biti prva kršćanska zajednica u kojoj je vladalo bratsko ozračje. I kršćanstvo je unatoč svim progonima opstajalo i širilo se baš zbog bratske ljubavi među njezinim članovima. I svi su htjeli prići toj zajednici jer su željeli biti prihvaćeni i ljubljani. Tako bi trebalo biti i danas. Trebamo ljubiti i činiti za drugog i za Boga, ne za pohvalu i priliku da se pravimo važni, da se pokažemo superiorniji.

Na isti takav način svaki kršćanin treba djelovati u društvu i izvan župne zajednice. Pa neka smo jedini koji čine dobro, koji ljube bližnjeg i pomažu, ali tako svjedočimo kršćanstvo. Kada se ne povodimo za svijetom, nego za Kristovim naukom, onda će naša vjera biti djela, a ne samo riječi. Djelima ćemo privući mnoge odlutale vjernike, jer jedno djelo vrijedi više nego mnoštvo riječi. Činiti dobro, ljubiti i sve to radi Božjeg kraljevstva, a ne radi ovozemaljske slave, to je svjedočanstvo vjere životom na koje nas poziva Krist.

Uskoro u knjižnicama diljem Srbije

Knjiga *Kuvarski dnevnik bebe Marte* Subotičanke dr. med. **Marije Mandić** predstavlja priručnik o uvođenju nemlječne dohrane kod dojenčadi, njihovom postupnom uobročavanju i ishrani do godinu dana. Prvi je kuhar za bebe na našim prostorima koji je, jednim svojim dijelom, pisan u obliku dnevnika. Nakon prvog izdanja, koje je objavljeno 2013. godine za prvi rođendan autorice kćerke **Marte**, knjiga je doživjela još sedam izdanja. Najnovije, osmo izdanje objavljeno je ove godine, a u njemu je prikazano 115 dnevnih menija koje je beba Marta, inače treće dijete autorice, dobijala svakodnevno do svojih devet mjeseci i nakon toga do svog prvog rođendana.

Knjiga je i ove godine, četvrti put za redom predstavljena na beogradskom *Sajmu knjiga*, na štandu *Dobre knjige*.

Jeste li mijenjali sadržaj knjige kroz sve ove godine?

Da, knjiga se dopunjuje iz izdanja u izdanje i tako prati trendove i potrebe mamica. Od prvog izdanja knjiga je povećana za 10 stranica, zaokružila je ishranu bebe do godinu dana, korice su postale čvršće, ali bit *Dnevnika* je ostala ista. Također, ubačene su i najnovije preporuke oko uvođenja, npr. glutena i kako da ih majke primijene u određenim situacijama.

Od čega se sastoji ovo najnovije, osmo izdanje?

Knjiga predstavlja priručnik o uvođenju nemlječne dohrane kod odojčadi, njihovom postupnom uobročavanju i ishrani bebe od prvog zaloga do godinu dana. U knjizi se nalaze još i *Riječ recenzent*

ta prim. dr. med. **Terezije Matarić**, Predgovor dr. med. **Agote Polivka**, pedijatar, *Knjiga dojmova mamica* koje su koristile prethodna izdanja *Dnevnika*, zatim slijedi *Oda dojenju* te odgovori na najčešća pitanja s kojima se majke sreću u ovom razdoblju. Kao i u prethodnim izdanjima, ilustracije za *Dnevnik* radio je **Tomislav Vukov**.

Osim knjige, administrator ste i Facebook stranice *Kuvarski dnevnik bebe Marte*. Što pružate preko nje?

Osim stranice postoji i Facebook grupa *Kuvarski dnevnik bebe Marte* iz koje je sve i počelo i iz koje je *Dnevnik* i nastao. Ondje mamice postavljaju pitanja, savjetuju se međusobno i, naravno, razjasne se sve eventualne nejasnoće iz *Dnevnika* ili svakodnevne ishrane bebe. Na stranici se svatko može bolje upoznati s *Dnevnikom* preko postova o savjetima, receptima i izgledu *Dnevnika*, ali i o intervjuima, člancima iz časopisa u vezi s *Dnevnikom*, promocijama *Dnevnika* i svime što ima veze s knjigom.

Gdje se može kupiti knjiga? Izdanja su samo na srpskom?

Knjiga se može naći u svim većim i manjim knjižarama na teritoriju Srbije, u knjižarama *Kultura* u BiH, Gradskim knjižarama u Crnoj Gori, u *Goodwill* ljekarnama ili se može naručiti preko Facebook stranice *Kuvarski dnevnik bebe Marte*. *Dnevnik* je prilagođen ishrani bebe na našem podneblju, pisan je na srpskom jeziku, na latinici i čita se do sada u 31 zemlji svijeta.

U čemu roditelji najviše griješe u ishrani beba?

Roditelji najviše griješe u tome što veoma rano bebu nauče da prihvati hranu za odrasle, iako to može imati dalekosežne posljedice za nju (ovo se posebno odnosi na sol, šećer, prženje, kravlje mlijeko...)

Je li dovoljno podiguta svijest roditelja o važnosti pravilne ishrane beba?

S ovog aspekta mislim da se kroz *Dnevnik* očituje »moja mala misija«, kako volim reći. S obzirom na to da je sve u vezi s ovom knjigom krenulo neplanski i kao moja želja da pomognem mamama pri uvođenju čvrste hrane. Cijena *Dnevnika* je prilagođena svima kako bi knjiga stigla do više ljudi i barem malo podigla opću svijest o potrebi pravilne ishrane beba. Imali smo i donacije *Dnevnika* prvorotkama izvangradskih područja.

Dobili ste do sada puno pohvala na knjigu i Vaše recepte i savjete su prenijeli brojni portali, ali što Vam je od svega toga najdraže? Koju pohvalu ili priznanje smatrate najvrjednijim?

Veliko nam je priznanje to što je Narodna biblioteka Srbije uvrstila *Dnevnik* u svoj fond za »publikacije od značaja za kulturu i umjetnost«, te će se naći na policama knjižnica širom zemlje. Ipak, najdraže su nam pohvale mamica koje koriste ili su koristile *Dnevnik*.

Za *Kuvarski dnevnik bebe Marte* inspirirala Vas je Vaša Marta, koja više nije beba. Imate li u planu napisati možda *Kuvarski dnevnik djevojčice Marte*?

Za sada nemamo ništa u planu, i niste prvi koji to pita. Možda se jednog dana stvori neka ideja o pisanju priručnika za očuvanje zdravlja odraslih jer će ubuduće to biti polje mog profesionalnog interesiranja i djelovanja. Vidjet ćemo.

J. Dulić Bako

Dubravka Ugrešić: *Lisica* (Fraktura, Zaprešić, 2017.)

Kako nastaju priče?

Pamćenje ima u sebi jak mitotvorački mehanizam, ono kao da zadovoljava naš tajni impuls da stvaramo mitove o sebi i drugima, a kada je mit jednom stvoren, teško da će ga išta srušiti

Roman **Dubravke Ugrešić** *Lisica* izišao je 2017. godine u nakladi *Fraktura*. Premda sama autorica u novijim intervjuiima smatra kako suvremena kulturna scena, pa ni nakladnici ne pogoduju stvaranju i izdavanju djela tzv. ozbiljne književnosti, ipak piše djelo koje ozbiljno pretendira i na to da bude na listama najprodavanijih, kao i na to da se njime bave teoretičari književnosti i književna kritika. Sam naziv inspiriran je uporabom grčkog aforizma »*Lisica zna mnogo stvari, a jež samo jednu*« prema kome je **Isaiah Berlin** pisce podijelio na ježeve i lisice. Roman je podijeljen u pet dijelova, priča o tome kako nastaju priče: *Umjetnost ravnoteže*, *Đavolov vrt*, *Teokritova pustolovina*, *Little Miss Footnote* i *Obudovjela lisica*. Svako poglavlje nabijeno je opipljivom prisutnošću debelih naslaga književnih tekstova iz raznih epoha i različitih krajeva svijeta, kao i mitološkim i folklornim uporabama simbola lisice. U prvome dijelu romana, nazvanom *Priča o tome kako nastaju priče*, naznačuje se kako svaka dobra priča mora slijediti obrazac bajke. Istodobno, propitujući vlastite stavove o stvaranju priča, navodi nekoliko reprezentativnih primjera pisaca koji su obmanuli čitatelje idejom kako priče nastaju same od sebe. Velika umjetnost Dubravke Ugrešić ogleda se i u stvaranju priča u priči i njihovom stalnom preplitanju. Književne reference prirodno se ulijevaju u tokove teksta, čineći ga uzburkanijim i još uzbudljivijim.

Spisateljica dovodi u pitanje i uspostavljene književne pravce, razmišljajući o njihovoj održivosti u određenome vremenskom kontekstu. Primjer za to je autoričin studijski boravak u Moskvi 1975. godine gdje se susreće s mnogim ljudima iz svijeta književnosti i novinarstva koji su u lovu na preživjele predstavnike ruske avangarde, kao i na one koji bi o njima mogli nešto novo kazati. U takvoj situaciji spisateljica shvaća da se »bitka koju su izvojevali ruski formalisti – velika bitka za tekst umjetničkoga djela – pokazala uzaludnom. Mnogi autorski tekstovi nestajali su pod silovitim stampedom autorskih biografskih detalja« (Ugrešić, 2017: 25).

U drugome dijelu romana, nazvanom *Umjetnost ravnoteže*, otvaraju se mnogi gorući suvremeni problemi, poput proble-

ma europskih migracija ili, točnije rečeno, imigracije u Europu. Književnica je bila dijelom skupa koji se bavi ovom temom i uvidjela kako za taj problem ne postoji sustavno rješenje. Ondje je upoznala i različite tipove useljenika u Europu, razgovarala o poziciji egzilanta, s čime se često poistovjećuju pisci koji su u određenoj vrsti egzila naspram svoje zemlje, jezika... Osim suvremenih tema koje lebde nad svima koji dijelimo ovaj trenutak, spisateljica razmatra i one univerzalne kakvima se književnost oduvijek i bavi. Osebnost njezina pristupa ovoga puta ogleda se u širokoj lepezi priča koje u sebi rastvaraju ove probleme. Pamćenje i zaboravljanje od osobite je važnosti za književnost i ovo pitanje obrađuje se kroz razgovor s udovicom jednoga poznatoga pisca, koja u starosti sudjeluje na istome skupu o emigracijama i svojim osobnim iskustvom zadobija svu pozornost medija, a spisateljica Ugrešić ostaje u njenoj sjeni. Na pitanje kako je upoznala svoga muža, poznatoga pisca Levina, udovica kaže kako se ne sjeća točno. Pamćenje ima u sebi jak mitotvorački mehanizam, ono kao da zadovoljava naš tajni impuls da stvaramo mitove o sebi i drugima, a kada je mit jednom stvoren, teško da će ga išta srušiti (Ugrešić 2017: 71).

Spisateljica se dotiče i važne uloge pisane riječi u svakodnevnom životu, kao i u oblikovanju veza preko kojih književnost ulazi u život, makar samo preko metafora za život uzetih iz književnosti, kao što su drama, roman, tragedija, farsa... Javlja se i mogućnost da će jednoga dana digitalna metaforika istisnuti književnu (Ugrešić, 2017: 179).

Ljubitelji književnosti zbližavat će se s *Lisicom*, sa svakom novom stranicom ona će ih uvlačiti duboko u svoj svijet nedokučivih igara, sitnih i većih prijevara, onih književnih, bez kojih ne mogu zamisliti svoja postojanja.

Klara Dulić

Idemo li večeras u kazalište? (84)

U znaku postojanosti glazbenih komada

Za razliku od članova tzv. Srpsko-hrvatske drame subotičkog Narodnog pozorišta-Népszínház, koji su čini se olako, bez dovoljnog vaganja i odmjeravanja odustali od redovitog scenskog usavršavanja, pa među ostalim, ako to neće odveć zahtjevno zazvučati i svakodnevnog »upjevavanja« zarad postizanja dojmljivosti vlastita vokalno-glazbenog izričaja, kako pojedinaca, tako i ansambla u cjelini, a u svrhu obogaćenja onih predstava gdje je slijedom glazbene baštine takav scensko-estetski umjetnički postupak očekivan, pa i potreban – članovi tzv. Mađarske drame zaputili su se posve drugim smjerom, budući da im se činio bezmalo nezamisliv dalji opstanak ukoliko se na pozornici liše vlastitih glazbenih identitetskih značajki.

Tko je i zašto otpilio muzičku granu?

Ovi i u širem prostoru, pa i drugima dobro znani, prepoznatljivi ostvaraji, utemeljeni ne samo na mađarskoj folklornoj i glazbenoj tradiciji, već i na prijemčivosti i otvorenosti i za zvuke susjeda, postali su bliski i omiljeni u bezmalo svim socijalnim, obrazovnim i drugim slojevima ugarskog pučanstva. Uz ovo je, također, potrebno dodati da je pod utjecajem iskustava mahom s francuskih i talijanskih muzičkih pozornica dio mađarskog glazbenog razvića uspješno išao ukorak s europskim književnim, dramaturškim scensko-izvedbenim i umjetničkim preobrazbama. Priklanjajući se privlačnoj moći ne baš posve odgonetnutog sraza drevnog kazališnog trojstva – riječi, pjesme i plesa!

S uspjehom su nadomjestili očekivani učinak koji bi izostao nakon što su posve neočekivano »znalci popudbine« preko noći iz cjeline scenske krošnje »otpilili« tzv. Muzičku granu, navodno, zarad umanjjenja troškova! Premda su baš komadi prožeti glazbom, napose operete i opere, tradicionalno, dobro primane i kod subotičke publike, po čemu je ovdašnja scena bila na glasu, te je njihovo ukidanje, uistinu, donosilo kući umanjjenje zarade, uz teško razumljivo i posve bespotrebno narušavanje njezina umjetničkog renomea. Sve u svemu, pripadnici samoproglašene elite lišili su gradsku pozonicu tada tradicijskih žanrova nikoga ne pitajući za mišljenje, »protjerivanjem« nenadomjestiva glazbeno-vokalnog izričaja na kojem se temelji i prepoznatljivi repertoar u kojem su, uz ostalu muziku, uživali naši očevi, djedovi, pradjedovi... Ukratko, naši preci građanske provenijencije, dolazeći u ovo podneblje kroz više selidbenih valova još od razdoblja kralja **Bele IV.**

Slatkoopori operetni okusi

Nudeći u zamjenu i utjehu ono što se u teatru dade napraviti s Kazališnim orkestrom – ma on bio pod ravnanjem i samoga maestra **Milana Asića** – s nekolicinom glazbenika preostalih iza desetkovane Muzičke grane unatoč besprimjernog, pa i

■ Júlia Kotroba u komadu Mađarske drame, *Ne mogu živjeti bez muzike*

skandaloznog čina zatiranja Opere i baleta u Subotici, »neobezglavljeni« nastavljaju djelovati što je moguće bolje, bilježeći mahom uspješne nastupe, na zadovoljstvo onog dijela auditorija kojega se može nazvati postojanim, kako na domicilnoj seni tako i na gostovanjima, a napose u mjestima s većinskim mađarskim pučanstvom, njegujući raznovrstan i bogat repertoar, savlađujući različite glumačke, redateljske i ine scenske zadaće. Uspješna ostvarenja Mađarske drame, razumije se, zapaža i kritika, a također i selektori *Sterijinog pozorja*, gdje je ovaj ansambl učvrstio razloge za stalni nastup.

Među ostalim, Mađarska drama subotičkog kazališta poduhvatila se izvedbe jednog takvog djela kakva je opereta *Bál a Savoyban* (Bal u hotelu Savoy) **Pála Ábraháma** (Apatin, 1892. – Hamburg, 1960.), komada nastalog početkom tridesetih godina XX. stoljeća. Inače, Ábrahám, se može smatrati sljedbenikom i **Jacquesa Offenbacha** (1819. – 1880.) i **Johanna Straussa** ml. (1825. – 1899.) i samo deset godina starijeg **Emmericha Kálmána** (1882. – 1953.), uza sve što su skladatelji prije njega u ovoj oblasti namrli. Ábrahámove je opereta doživjela solidnu glumačko-plesnu izvedbu i na subotičkoj sceni, što se može zaključiti iz objavljenih prikaza nakon premijere. Tako, primjerice, **Ivanka Rackov**, opisujući ostvarenja pojedinih protagonista, potvrđujući dugovječnost operetnog žanra i njegovu sposobnost da u svakom vremenu nađe publiku, navodi kako ona ima svoj standardni siže i okvir.

BÁL A SAVOYBAN Pála Ábraháma u Subotici je režirala: **Ida Versényi**, a dirigirao je: Milan Asić, scenograf je bio **Petrik Pál**, kostimograf: **Radmila Radojević**, koreograf: **Rozalija Dobrovoljac**, korepetitor: **Herczenberger Sándor**. Uloge: **Verseggi József**, **Heck Paula**, **Majoros Katalin**, **Albert János**, **Tóth Éva**, **Godányi Zoltán**, **Szabó Ferenc**, **Sántha Pusztai Lajos**, **Remete Károly**, **Salamon Sándor**, **ifj. Szabó István**, **Szabó Ferenc**, **Süveges Eta**, **Dóró Emma**, **Kunyi Mihály**, **Bada Irén**, **Albert Mária**, **Koza Aranka**, **Kasza Éva**, **Übör Ilona**, **Katalin Ibolya**, **Apró Ernő**, **Szabó Emília**, **Sztántics Erzsébet**, **Árok Ferenc**, **Bata Ferenc**, **Medve Sándor**, **Ripóc László**, **Derdák Irén**, **Sebestyén Tibor**. Premijera je upriličena: 22. veljače 1966.

Prva pričest u Đurđinu 1950.

Prije 67 godina u đurđinskoj crkvi sv. Josipa Radnika sakrament prve pričesti primilo je 55-ero djece, među kojima je bio i vlasnik fotografije **Blaško Horvacki**. Fotografija je snimljena ispred crkve, na istome mjestu gdje se i danas fotografiraju prvopričesnici, ali osim toga što fotografije više nisu crno-bijele, znatno se razlikuju i u broju prvopričesnika – više ne stoje poredani u pet redova već u jednom.

Župnici

Naš sugovornik Horvacki na fotografiji se nalazi u gornjem redu, treći s lijeva. Sedamdesetsedmogodišnji Horvacki rodom je iz Đurđina, iz Zivalovog šora, kako mu glasi i *prdačno ime* (nadimak), a sada živi u Subotici s kćerkom, zetom i unučadima u kući koju je kupio skupa s pokojnom ženom **Irenom Horvacki** (djev. također Horvacki, ali *prdačno Palivuk*). Osim prve pričesti, u ovoj crkvi Horvacki je primio i sakrament krštenja i ženidbe.

Uz prvopričesnike na fotografiji se vide i ondašnji đurđinski župnik vlč. **Jakov Grunčić** (lijevo) i zvonar **Pajo Vojnić Kortmiš** (desno).

Grunčić je službu vikara – upravitelja župe u Đurđinu obavljao od 1940. do 1958. Prije njega u Đurđinu su djelovali svećenici: **Nikola Dulić, Matija Zvekanović, Pavao Bešlić, Nikola Dulić, Franjo Taši, Gabrijel Crnković**, a poslije Grunčića dolaze **Veco Bajić, Antun Gabrić, Toma Bukvić, Marko Vukov, Marijan Du-**

kić, Lazar Ivan Krmpotić, Lazar Novaković, Miroslav Orčić i ove godine postavljen **Dražen Dulić**.

Iseljavanje

Kako nam župnik Dražen Dulić kaže, ove godine prvu pričest u Đurđinu je primilo četvero djece. Godine 2007., kada se ovo četvero djece rodilo, u đurđinskoj župi tri puta više djece je kršteno nego što ih je primilo prvu pričest 2017. – njih 12 je kršteno, a vlč. Dulić kao razlog zašto ih je toliko manje primilo sakrament navodi iseljavanje stanovništva iz sela. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, u Đurđinu je živjelo 1.441 stanovnika, a prema popisu iz 1953., u vrijeme kada je priložena fotografija napravljena, u selu je bilo skoro dvostruko više – 2664. Ipak, kada se situacija sagleda u postocima, puno se više smanjio broj vjernika u župi nego što je broj stanovnika. Broj prvopričesnika se u odnosu na sredinu pedesetih smanjio za 90 posto, a broj stanovnika za 50 posto.

Ima li mjesta optimizmu?

Iako navedene brojke ne bude optimizam, prije 32 godine situacija je bila potpuno drukčija – **Ivica Prčić** je u knjizi *Đurđin*, koja govori o povijesti sela i izgradnji crkve od ideje do realizacije pri kraju pod naslovom »Prošlost, sadašnjost i budućnost župe Đurđin« napisao: »Gledajući prošlost župe Đurđin mogli smo zapaziti da su se i upravitelji župe i sami vjernici zdušno brinuli za svoju župu. Gledajući danas župu Đurđin i djela njihovih svećenika i Božjega naroda, uvjereni smo da ima svoju budućnost. Zalog za to su unazad 50 godina novi članovi župe (...) najviše krštenih bilo je 1955. godine, kada je bilo 39 muških, a 20 ženskih kršteno. Da Đurđinčani ozbiljno misle na svoju budućnost, dokaz je to što su prošle i ove godine svojim novčanim darovima obnovili crkvu izvana i iznutra.«

J. Dulić Bako

Danas u Subotici **XVI. Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku**

Već šesnaestu godinu zaredom u organizaciji Hrvatske čitaonice u Subotici se održava prekrasna smotra u lijepom kazivanju poezije na hrvatskom jeziku. U 10 sati je u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici započelo natjecanje na kojem će recitirati osamdesetak recitatora iz cijele Vojvodine. Kao predstavnici svojih škola i udruga kulture nastupit će pred tročlanim povjerenstvom. Oni najbolji među najboljima steći će pravo nagradnog izleta u Osijek, a svi će svakako biti nagrađeni knjigom za sjećanje na ovaj blagdan poezije.

Volite li i vi pjesme? Onda požurite u knjižnicu i uživajte, a vama koji ne možete doći i slušati uživo recitatore preporučamo da pogledate reportažu u narednom broju *Hrvatske riječi*.

Mali biseri priredili priredbu *Za sunčanu jesen života*

Kad se mali i stari slože...

Listopad je mjesec kada se dodatno družimo s našim bakama i djedovima, májkama i didama. To je mjesec kada se u Subotici i okolici organiziraju brojne priredbe za naše najstarije u čast njihove sunčane jeseni života. U ovim programima najviše sudjeluju upravo oni najmanji, unučad ali i djeca iz vrtića koji su sretni što imaju ovakvu publiku. Mališani vrtića *Marija Petković Biser* iz Aleksandrova priredili su stoga prekrasno druženje i priredbu na osunčanom platou ispred crkve prošlog petka, 27. listopada. Glavni gosti su bili májke i dide, bake i djedovi za koje su oni pripremili poseban program. Već pogađate i sami, sreća i radost su bili glavni imenitelji ovog događaja i zato smo svi uživali. Pjevalo se, igralo, glumilo, recitiralo, plesalo i na koncu družilo. Dugo će se još pamtit i pričavati kako su najmlađi usrećili najstarije.

Foto: Zoran Vukmanov Šimokov

Održani Dani kruha u Sonti

Pozornica puna mašte

U organizaciji učenika OŠ *Ivan Goran Kovačić*, polaznika izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i njihovih nastavnica **Biljane Ribić**, **Kristine Matin** i **Tamare Kokai**, ovogodišnja manifestacija *Dani kruha* održana je u utorak, 31. listopada, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti. Priredba je održana pred punom salom, a među gostima je bio i ravnatelj OŠ **Antun Bauer** iz Vukovara, **Josip Mihaljev** sa suprugom **Biljanom**, nastavnicom u istoj školi. Inače, oboje su rodnom Sončani, u Vukovar su izbjegli tijekom ratnih devedesetih.

»Iako u Sonti vidim puno promjena, nažalost ne u pozitivnom smislu, uvijek rado dolazim. Viđenim sam prezadovoljan. Mi smo sličnu manifestaciju održali polovicom mjeseca u Vukovaru. Na moje mlade Sončane, pripadnike naše nacionalne zajednice, jako sam ponosan, a ujedno sam i jako tužan, jer vidim da ih je iz godine u godinu sve manje. Drago mi je što bez obzira na brojno stanje u punoj mjeri promiču i na taj način čuvaju tradicijsku zaostavštinu svojih baka i djedova«, prokomentirao je viđeno Mihaljev.

Aktivnosti glede *Dana kruha* u OŠ *Ivan Goran Kovačić* bilježe se još od 2005. godine, kad su podunavski Hrvati posredstvom osječke *Šokačke grane* uspostavili suradnju s OŠ *Retfala* iz Osijeka. »Iako sada već imamo veliko iskustvo u organizaciji ove manifestacije, još uvijek imamo i prostora za poboljšanja, pa bih se suglasila s ocjenama publike da smo svake godine bolji i kvalitetniji. U ovim aktivnostima vodi nas bogata tradicija koju negujemo. Zahvalila bih svoj djeci, te njihovim majkama i bakama, koje su uzele velikog udjela u pripremi eksponata za današnju izložbu«, rekla je Biljana Ribić. Ovom priredbom učenici su prije svega zahvalili Bogu za plodove zemlje, a publiku oduševili dinamičnim izvedbama svojih odlično uvježbanih točaka. Voditeljice programa, učenice 5. razreda **Anastazija Božić** i **Valentina Nikolić**, kroz jezgrovitu, ali poučnu konferansu prisutne su upoznali s poviješću izrade kruha. Pozornica Doma kulture bila je s puno mašte urešena šokačkim rukotvorinama i jesenskim plodovima, a na vidnom mjestu postavljen je dugački stol s izloženim kruhom i drugim proizvodima od brašna, slanim i slatkim. Po završetku priredbe svi prisutni su pozvani na degustaciju izloženih eksponata.

Ivan Andrašić

SUNČANA AKCIJA

-10%

SUBOTICA 024/ 551 045

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetnom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem stroj šivaće marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikaći stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310
Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 14 88

Ozbiljan muškarac, Hrvat iz Hrvatske, umirovljenik, želi upoznati ozbiljnu ženu do 55 godina. Tel.: 099-1958-444 (HR) i 064-041-5760 (SRB). Pošaljite za početak SMS.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

Prodajem autoprikolicu bez atesta. Nove gume, pod od prokroma, ima treći kotač. Cijena 50 eura. Tel.: 024-566-898.

Odlazak na *Interliber*

Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta i ove godine organizira odlazak na sajam knjiga *Interliber* u Zagreb. Putovanja je predviđeno za 10. i 11. studenoga (petak-subota), a cijena aranžmana je 80 eura (u dinarskoj protuvrijednosti).

Prijave su do danas, 3. studenoga.

Polazak je planiran 10. studenoga u četiri ujutru ispred katedrale u Subotici uz usputna sakupljanja putnika, a dolazak na *Interliber* u 11 sati. Toga dana posjetit će se i uprava *Školske knjige* i kazališna predstava, a noćenje je organizirano u višekrevetnim sobama hostela *Chillout*. Ručak i večera su osigurani. Sutradan, 11. studenoga predviđen je obilazak Požege uz stručnog vodiča i posjet muzeju te odlazak u vinariju *Jakobović*. Doručak i ručak su osigurani, a planiran je i posjet tržnom centru u povratku za Suboticu.

Svaki putnik je u obvezi za sebe osigurati putno osiguranje za 10. i 11. studenoga a putna isprava mora važiti 3 mjeseca od početka putovanja.

Za dodatne informacije obratiti se na telefon 065/976-70-35 (**Stanislava Stantić Prčić**).

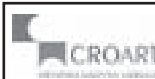

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 7. 11. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785 WWW.TIPPNET.RS

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-464-334/2017
Dana: 30.10.2017.
24000 Subotica, Trg slobode 1
Tel. 024/626-806
SK

Temeljem članka 99. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, broj 72/09, 81/09-ispravak, 64/10-Odluka US i 24/2011, 121/2012, 42/2013-odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/14 i 145/14) i članka 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice* 14/2015 i 53/2016).

Gradonačelnik Grada Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE
GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM
VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U
POSTUPKU JAVNOG NADMETANJA (DRAŽBA)

I. Predmet otuđenja:

1. parc. br. 34428/3 u površini 14a 51 m², upisana u list nepokretnosti br. 6608 K. O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
2. parc. br. 15879/6 u površini 04a 53 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
3. parc. br. 15799/9 u površini 06a 28 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
4. parc. br. 15799/8 u površini 05a 98 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
5. parc. br. 15799/7 u površini 06a 17 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
6. parc. br. 15799/6 u površini 07a 76 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
7. parc. br. 15799/5 u površini 05a 85 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
8. parc. br. 15799/4 u površini 06a 26 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice
9. parc. br. 17338/2 u površini 06a 18 m², upisana u list nepokretnosti br. 1383 K. O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice

10. parc. br. 10513/8 u površini 04a 10 m², upisana u list nepokretnosti broj 5213 K. O. Donji grad
11. parc. br. 21318/1 u površini 06a 00 m², upisana u list nepokretnosti broj 10120 K. O. Stari grad
12. parc. br. 21318/4 u površini 06a 11 m² upisana u list nepokretnosti broj 10120 K. O. Stari grad
13. parc. br. 21318/6 u površini 06a 23 m², upisana u list nepokretnosti broj 10120 K. O. Stari grad
14. parc. br. 21317/1 u površini 06a 35 m², upisana u list nepokretnosti broj 10120 K. O. Stari grad
15. parc. br. 17916/6 u površini 11a 18 m², upisana u list nepokretnosti broj 1383 K. O. Novi grad.

II. Komunalna opremljenost:

1. parc. br. 34428/3 K. O. Donji grad, javna rasvjeta, vodovod, kanalizacija, kolovoz, plin
2. parc. br. 15879/6 K. O. Novi grad, kanalizacija, kolovoz (parcela se uzima u viđenom stanju, potrebno raščišćavanje)
3. parc. br. 15799/9 K.O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
4. parc. br. 15799/8 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
5. parc. br. 15799/7 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
6. parc. br. 15799/6 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
7. parc. br. 15799/5 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
8. parc. br. 15799/4 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
9. parc. br. 17338/2 K. O. Novi grad, javna rasvjeta, vodovod, kolovoz, plin
10. parc. br. 10513/8 K. O. Donji grad, puna opremljenost komunalnom infrastrukturuom
11. parc. br. 21318/1 K. O. Stari grad, izgrađeni javna rasvjeta i vodovod
12. parc. br. 21318/4 K.O. Stari grad, izgrađeni javna rasvjeta i vodovod
13. parc. br. 21318/6 K. O. Stari grad, izgrađeni javna rasvjeta i vodovod
14. parc. br. 21317/1 K. O. Stari grad, izgrađeni javna rasvjeta i vodovod
15. parc. br. 17916/6 K. O. Novi grad, puna opremljenost komunalnom infrastrukturuom.

III. Urbanistički uvjeti:

Uvidom u REGULACIJSKI PLAN za kompleks čiste industrije u MZ Ker u Subotici. (*Službeni list općine Subotica* broj 13/98 i 52/03), utvrđeno je da je parcela broj 34428/3 K. O. Donji grad namijenjena izgradnji proizvodnih objekata. Minimalna širina parcele u ovoj zoni je 16 m, dok je min. površina parcele 700 m². Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 40%. Maksimalna visina objekata je P+1.
Parcela ispunjava uvjete za gradnju.

Uvidom u Plan generalne regulacije VIII za zone Željezničko naselje i Makova sedmica i dio zone Mali Radanovac (*Službeni list Grada Subotice*, broj 52/2012), utvrđeno je da se parcele broj 15879/6, 15799/9, 15799/8, 15799/7, 15799/6, 15799/5 i 15799/4 K. O. Novi grad nalaze u dijelu prostora namijenjenog izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednjih gustina. Minimalna površina parcele u ovoj zoni je 300 m², dok je minimalna širina uličnog fronta 10 m. Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 40%, a maksimalna visina je P+1+Pk. Sve parcele su uvjetne za gradnju.

Uvidom u Plan generalne regulacije V za sjeverni dio zone Palić i dio zone Radanovac u Subotici (*Službeni list Grada Subotice* broj 15/2013), utvrđeno je da se parcela broj 17338/2 K. O. Novi grad nalazi u dijelu prostora namijenjenog izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednjih gustina. Minimalna površina parcele u ovoj zoni je 300 m², dok je minimalna širina uličnog fronta 10 m. Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 40%, a maksimalna visina je P+1+Pk.

Parcela je uvjetna za gradnju.

Uvidom u Plan detaljne regulacije za dio prostora MZ Prozivka u Subotici (*Sl. list Grada Subotice*, broj 19/2010 i 46/2012), utvrđeno je da se parcela broj 10513/8 K. O. Donji grad nalazi u dijelu prostora namijenjenog za izgradnju poslovno-komercijalnih objekata. Predmetna parcela je razrađena urbanističkim projektom – potvrđen Urbanistički projekt za izgradnju poslovno-komercijalnog objekta (P+1) s urbanističko-arhitektonskom razradom lokacije na parceli broj 10513/6 K. O. Donji grad u Subotici i prema njemu je indeks zauzetosti 100%, a maksimalna visina P+1.

Uvidom u Plan generalne regulacije X za zonu Pješčara (*Službeni list Grada Subotice*, broj 55/2011) utvrđeno je da se parcele 21318/1, 21318/4, 21318/6, 21317/1 K. O. Stari grad nalaze dijelom u zoni obiteljskog stanovanja srednjih gustina, a dijelom površine javne namjene – proširenje ulice. Minimalna površina parcele u ovoj zoni je 300 m², dok je minimalna širina uličnog fronta 10 m. Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 40%, a maksimalna visina je P+1+Pk.

Uvidom u Plan generalne regulacije VII za zone Kertvaroš i Novi grad i dijelove zona Mali Radanovac, Radanovac i Palić u Subotici (*Službeni list Grada Subotice* broj 11/2014 i 12/2014) utvrđeno je da se parcela broj 17196/6 K. O. Novi grad nalazi u dijelu prostora namijenjenog za izgradnju obiteljskog stanovanja srednjih gustina. Minimalna površina parcele u ovoj zoni je 300 m², dok je minimalna širina uličnog fronta 10 m. Maksimalni indeks zauzetosti je 40%, a maksimalna visina je P+1+Pk.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koja stekne vlasništvo (u daljnjem tekstu: stjecatelj) se obvezuje da tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole u roku od osam mjeseci od dana zaključenja ugovora o stjecanju zemljišta podnese uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. Tržišna cijena zemljišta:

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. parc. br. 34428/3 u površini 14 a 51m² K. O. Donji grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.876.689,08 dinara, iznos depozita: 563.006,72 dinara,
2. parc. br. 15879/6 u površini 04a 53 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 829.485,37 dinara, iznos depozita: 248.845,61 dinara,
3. parc. br. 15799/9 u površini 06a 28 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.237.699,58 dinara, iznos depozita: 371.309,87 dinara,
4. parc. br. 15799/8 u površini 05a 98 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.178.573,80 dinara, iznos depozita: 353.572,14 dinara,
5. parc. br. 15799/7 u površini 06a 17 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.216.020,13 dinara, iznos depozita: 364.806,04 dinara,
6. parc. br. 15799/6 u površini 07a 76 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.529.386,74 dinara, iznos depozita: 458.816,02 dinara,
7. parc. br. 15799/5 u površini 05a 85 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.152.952,63 dinara, iznos depozita: 345.885,79 dinara,
8. parc. br. 15799/4 u površini 06a 26 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.233.757,86 dinara, iznos depozita: 370.127,36 dinara,
9. parc. br. 17338/2 u površini 06a 18 m² K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 441.521,73 dinara, iznos depozita: 132.456,52 dinara,
10. parc. br. 10513/8 u površini 04a 10 m², K. O. Donji grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 5.727.766,71 dinara, iznos depozita: 1.718.330,01 dinara,
11. parc. br. 21318/1 u površini 06a 00 m², K. O. Stari grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 225.671,86 dinara, iznos depozita: 67.701,56 dinara,
12. parc. br. 21318/4 u površini 06a 11 m², K. O. Stari grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 229.809,18 dinara, iznos depozita: 68.942,75 dinara,
13. parc. br. 1318/6 u površini 06a 23 m², K. O. Stari grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 234.322,61 dinara, iznos depozita: 70.296,78 dinara,
14. parc. br. 21317/1 u površini 06a 35 m², K. O. Stari grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 238.836,05 dinara, iznos depozita: 71.650,81 dinara,
15. parc. br. 17916/6 u površini 11a 18 m², K. O. Novi grad, procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 2.723.250,38 dinara, iznos depozita: 816.975,11 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Sudionici na javnom nadmetanju (u daljnjem tekstu: dražbi) su dužni uplatiti depozit (garantni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30% od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97. Sudioniku na dražbi koji ne ostvari pravo na kupovinu zemljišta, uplaćeni depozit će se vratiti u roku od pet radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je

dinarskom iznosu uplaćenom na ime depozita), izuzev ukoliko sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. Postupak dražbe:

Postupak dražbe provodi Komisija za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: komisija).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje podnesu pismene prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u uslužnom centru, na prizemlju Gradske kuće, šalter broj 16 i 17 ili poštom.

Prijave se podnose u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«.

Prijave se podnose Komisiji za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko-pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove, stambena pitanja i građevinsko zemljište.

Na poledini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Oglas je otvoren od 3. studenog 2017. godine, zaključno s 4. prosincom 2017. godine, što predstavlja rok za podnošenje pisмениh prijava.

Prijava pravne osobe sadrži: pun naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ako je osoba preduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržati sve podatke o parceli za koju se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

ovjerena preslika akta o registraciji, za pravne osobe
preslika osobne iskaznice ili putne isprave, za fizičke osobe,
rješenje o upisu radnje u Registar – za poduzetnike
– dokaz o uplati depozita,

izjava da prihvaća sve posebne uvjete iz oglasa i
za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerena punomoć od javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje podnesu blagovremenu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Komisije za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu za predmetno zemljište, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku na dražbi čija se ponuda prihvati, uplaćeni depozit će se uračunati u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Komisije i utvrđuje:

1. Broj blagovremenih i potpunih prijava
2. Broj neblagovremenih i nepotpunih prijava
3. Nazive, odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja
4. Prisutne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu

punomoć – ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi po sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate
2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos, gubi pravo na povrat uplaćenog depozita
3. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1% od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude
4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke
5. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije pokretom ruke dozvoljava sudioniku koji se najranije javio da da svoju ponudu
6. Sudionik dražbe dužan je kazati u ime kojeg ponuđača koji iznos nudi
7. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije pita tri puta daje li netko više od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i konstatira poslije trećeg poziva koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuđača koji stječe pravo na stjecanje zemljišta.

Svaki sudionik dražbe ima pravo tijekom rada Komisije dati primjedbe na rad Komisije i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Po okončanom postupku dražbe, gradonačelnik Grada Subotice će donijeti Rješenje o otuđenju zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o otuđenju zemljišta, s Gradom Subotica zaključiti ugovor o otuđenju zemljišta.

Ukoliko stjecatelj ne zaključi ugovor o otuđenju u navedenom roku, Rješenje o otuđenju zemljišta se stavlja izvan snage bez prava stjecatelja na povrat uplaćenog depozita za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku 15 dana od zaključenja ugovora o otuđenju. Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionicima će se dostaviti ugovor o otuđenju zemljišta s poukom da ukoliko smatraju da je zemljište otuđeno suprotno odredbama zakona, te da im je na taj način povrijeđeno pravo, mogu podnijeti nadležnom sudu tužbu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za zaključenje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana zaključenja ugovora.

Postupak dražbe će se u svemu ostalom provesti prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice* 14/2015 i 53/2016).

Dražba će biti održana 11. prosinca 2017. godine s početkom u 10 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode 1. Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, u razdoblju od 3. studenog 2017. godine do 4. prosinca 2017. godine, na internetskoj stranici Grada www.subotica.rs, u rubrici „Konkursi i oglasi“ i u lokalnim listovima: *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u vezi s oglasom mogu se dobiti u Službi za imovinsko pravne poslove, stambena pitanja i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 213 ili na tel: 024/626-806, svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik, Bogdan Laban v.r.

U NEKOLIKO SLIKA Proslava 20 godina HKC Srijem-Hrvatski dom

Iz Ivković šora

Snužden

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Danas nisam niki svoj, šta mi se to trevlja ne znam al kandar mi srića okrenila leđa odavno. Taman me malkoc oduminio zub, došo sam sebi kad, kad sam krenio sić koprne svijnjama da njim dam da ne dobiju vrbanc od ovo nagli promina vrmena i idem ja tako prema tarabama, na poštanskom kovčežiću vidim kroz jamice, štogod se bili. Ostavio ja biciglu i džačić za koprnu, svuko rukavice, pa ajd rad ključića... Njegov ga andrak, po sata sam ga cigurno tražio a nigdi ga. Ta ni ne otvara se često, mislim se u sebi pa se digod zametnio. Niko u nj. Ni ne tura ništa, samo ovi reklame kojikake i ovi što dile plakate za vokšovanje. A ove artije što vride, to mi odemo pa dignemo jel ova cura što je radila donese i da na ruke. Od kako su nam ukinili poštu opet u selu cigurno ovi stranjski ubacili, mislim se ja dok se paštrim otključat već dobrano zarđanu bravicu. Kad... imam šta vidit: opomena, i to za porez. Viknem ja mojoj gospoži, a ona će: »Ta čitaj bolje, to si se ti zbunio. Ta, lani smo platili sav porez a sad još nije izašla godina«. Hm... Okrećem ti ja onu cidulju i opako i sastrag, al i očale kad sam metnio ove za čitanje... Opomena, pa opomena. Jeto ti sad, Braniša! Al borme i pritnja, ako ne platiš do tad i do tad slidi plenidba. E, baš sam se razbisnio, čeljadi. Ta šta će još to bit! Ta najbolje da će mi još unaprid otimat i teferit kojikake kamate i drangulije. Svaćam ja da se iz tog izdržava ta njeva kako zovu, imfrastruktura, al koju mi ode u Ivković šoru imamo tu... ma malopre sam izdivanio znate već... Ta, okolo salaša kosim grabim i spremam sve što savisni svit pobaca, nejlone, konzerve, boce i znate već, a priko iz poništene zadruga mi dolazi, i ne samo meni već svom komšiluku lisica i nosi pilež. Kuna ima pun park, ne smiš puštit više dite da se sigra. Ona, kažu upućeni, oće i tisnit na čeljade taka je hamišna. I za to triba plaćat reštanciju, i to unaprid? Ta, ko se stara još o našem piležu, moj Braniša, mislim se ja u sebi. Važno je sad da se samo dobro uglavi mekano u fotelj, pokupi od svita i to malkoc novaca a šta će svit ist i čime će se grijat priko zime nikog nije briga. Nikog nije briga ni jel čovik radi digod ni jel ima penziju, važan je samo fotelj. Samo, neće to valjat, čeljadi. Kandar će i Braniša vaki mator morat rep na krste, pa u bili svit. Nema druge, a nisu ovi mladi ni glupavi kontam ja. Lipo se čutečki pokupe, pa naprid. Nek radi ko mora za par sto eura i lipu pripovitku s ovi televizija što nam stalno divane kako nam je zdravo lipo i kako napridujemo u svitu. Te opravljamo ovo, te opravljamo ono a niko već da se siti da je svit siroma kugod crkven miš, da jedva ima šta ist. Priko iljadu čeljadi samo u našoj varoši ide na onaj cocijalni kazan. Ta ne marim nek se srdi ko oće, al to je sramota u ovoj našoj lipoj varoši što tolike kamione i kamione rane nabere i navršē. Od ida ne mož čovik više ni divanit. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Situ ji se samo za Sisvete

piše: Ivan Andrašić

Dan po dan, došle i Sisvete. Bać Iva na groblje ošo dan prija. Obišo pokojnoga dadu, zapalijo mu svičicu i izmolijo Očenaš. Još dugo potli molitve osto sagnite glave, a onda se prezniyo i zagledo u dadinu sliku na križu. I dada se sa slike zagledo u njega, ko da mu tijo štogoda kazat, vada zaboravijo pri neg što ošo sovoga svita. A možda i ni zaboravijo, neg svi oko njega bili u nikake strke i žurbe, pa ga nisu ni slušali, tijo ga otpravili u bolnicu u varoši. Tamo i ispušćo dušu. Bać Iva ga poslidnji vidijo. Bila nedilja potli podne, išo natrag iz jednoga njevoga sela, pa veli da ga obi-de, nusput mu. Ni zno da će ga vidit poslidnji put. Dada njega ni ni vidijo, zapiljijo se u jedno misto na plafonu, vada bijo u nikomu svojemu svitu. Samo on zno šta tamo i mož vidit. Bać Iva mu uzo desnu ruku i celivo je tvrdi, žuljeviti dlan, nikad ni zaboravijo da ga ta otrnila i izvela na put. U jednomu kratkomu trenu mu izgleda-lo ko da se dada blago naškobijo i sasvim slabo mu stego prste. Al možda i ni, možda mu samo tako izgledalo o velike želje da mu još toliko toga ispriopovida. Preznijo se ka mu jedna cura, sva u bilomu, metnila ruku na rame. Veli posete gotove. Celivo ga još u čelo i ošo. Ni smijo ni trepnit, oči mu bile pune mokrine. Teško izdanijo i otro ji dlanom. Rano ujutru jim javili da ga duša napuščala. Najedamput dunijo vitar. Bać Iva se prezniyo i pogledo oko sebe. Dada ga još uvijek gleda sa sličice na križu, a svičica se otrnila. Vada š njeznim svitlom i Očenaš ošo di triba. Polako se okrenijo i obišo još nekoliko ni što tribo obit. Svakomu zapalijo po jednu svičicu i izmolijo Očenaš, a jednu veću zapalijo kod Križa za sve ne što ji ni obišo. Taman se kre-nijo doma, na kapije o groblja trefijo kuma Tunu i njegovu. Naprtiti, jedva se vidu o plastični cvitova, šareni, da šareniji ne možu bit. U jedne velike kese nosu ni skupi fenjera, što ka ji zapališ, ne otrnu se misec dana. Ka bi se ošacovalo koliko sve to vridi, ispalo bi da je-dan kršteni rabadžija toliko ne zasluži ni za misec dana. »Eto, kume, nosimo našima pokojnima da jim se malo umilimo. Baš i nemamo vrimenta često ji obit, al zoto jim na Sisvete pokupujemo najskuplje i najlipše. Može nam se, a to će jim dugo i durat. A nek i svit vidi koliko ji poštivamo«, veli kum Tuna. »Pa kud ste onda poranili, to ste tribali donet sutra, vidlo bi vas više svita«, veli jim. Kum Tuna ni ni ositijo koliko ji podbada, pokazo mu no no što drži u ruka. »Eto i staromu kumu ćemo na grob metnit najveći fenjer i najšareniji puket. Ajde lipo š nama da ga zajdno obidemo. Ti idi naprid«, veli i krene se, a bać Iva dobro zno da vaj kanda već zaboravijo di su dadu saranili. »A da znadeš, stari kum nikad ni bijo baš taki veliki kicoš, nikada ni jako marijo za skupo i šareno. Uvik nam divanijo da mrtvima tribu samo mali plamičak i Očenaš iz srca«, veli bać Iva. Kum Tuna i njegova ko da ništa nisu ni čuli, pometali na grob što naumili, zapalili fenjer i još malo se divanili, pa velu moru žurit dalje, imu obit još puno njevi. Očenaš nisu ni izmolili.

RECEPT NA TACNI

Kockica zadovoljstva

Svaka kućanica, a mislim da to važi zapravo i za svakog čovjeka, ima svoj recept iz rukava. Nešto s čim nikada ne omane u pripremama, nešto što se jednostavno priprema i nešto što osvaja svakoga tko proba. Svatko ima neki recept, a ja imam bajaderu.

Potrebno:

400 g šećera
150 g mljevenog keksa
150 g mljevenih oraha
150 g margarina
200 g čokolade.

Postupak:

Šećer preliti s 8 žlica vode, staviti na tihu vatru i miješati dok se šećer ne otopi. Ukloniti s vatre i dodati pripremljene orahe, mljeveni keks i sjediniti masu. Dobijenu smjesu po-dijeliti u dva dijela, te u jedan dio dodati 100 g čokolade za kuhanje i miješati dok se čokolada ne otopi. Pripremljenu tacnu premazati tankim slojem maslaca te po njoj prvo ras-porediti dio s izmiješanom čokoladom, pa na njega nanijeti dio smjese u koji nije bila dodana čokolada. Tacnu iznijeti u špajz ili hladnu sobu da se smjesa malo stegne. Kada se do-voljno stegne, preliti glazurom pripremljenom od ostatka čokolade s malo maslinovog ulja.

Napomena:

Opustite se i pripremite bajaderu koja će plijeniti i osvaja-ti. Neka bajadera bude vaš kec u rukavu.

Gorana Koporan

**PETAK
3.11.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik, serija
11:09 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:30 Zaljubljena u Ramona, telenovela
13:18 Dr. Oz, talk-show
14:05 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
16:00 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Slomljeni grad, američki film
21:53 Romance velikih umjetnika: Richard Wagner & Cosima Liszt, dokumentarna serija

22:40 Eurojackpot
22:48 Hrvatska za 5
23:43 Dnevnik 3
00:15 Crna lista, serija
00:57 Detektiv Murdoch
01:39 Don Matteo, serija
02:31 Žed za životom, serija
03:12 Lovci na natprirodno, serija
03:52 Reprizni program
04:16 Dr. Oz, talk-show
04:58 Tema dana
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona, telenovela

05:52 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
09:10 Plesni izazov - serija
09:35 Školski sat: Industrijska revolucija - romantično stoljeće pare
10:07 Na prvi pogled, serija
10:35 Mentalna blokada
11:01 Paul O'Grady i ljubav prema psima
11:27 Poirot, serija
12:22 Tajna povijest britanskog vrta: 18. stoljeće
13:21 Moć cvijeća: Vrt, kratki dokumentarni film
13:32 Wild Prairie Rose, američki film

15:02 Hit dana
15:11 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
17:28 Hit dana
17:35 Gorski liječnik, serija
18:20 Ikone 20. stoljeća: Marlene Dietrich, kratki dokumentarni film
18:28 Goldbergovi, serija
18:49 Životinjska odiseja: Arktički maraton - Sob
18:55 Kronike Matta Hattera
19:18 Zaplešimo: Mambo
19:23 Hit dana
19:29 POPROCK.HR
20:05 Umorstva u Midsomeru, serija
21:38 Sherlock
23:12 Nestanak, serija
00:13 Goldbergovi, serija
00:35 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
4.11.2017.**

07:02 Klasika mundi: 9. međunarodni festival komorne glazbe Musica Maxima u muzeju Mimara
07:53 Sam čovjek, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:16 Sigurno u prometu
13:43 Duhovni izazovi
14:18 Prizma
15:06 Svijet aplikacija, sponzorirana emisija o tehnologiji
15:35 Zdrav život
16:03 Potrošački kod
16:30 Bonton: Kad se netko sam pozove
17:00 Vijesti u 17
17:19 Manjinski mozaik: U ime boje, kista i duha
17:39 Lijepom našom: Preko 1. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 LOTO 7/39
20:05 Šutnja
21:57 Na rubu tame, američko-britanski film
23:54 Dnevnik 3
00:29 Američki psiho, američki film
02:06 Sam čovjek, američki film

03:36 Vino u krvi, mini-serija
05:12 Lovci na natprirodno
05:52 Skica za portret
06:02 Tema dana
06:14 Veterani mira
06:59 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
09:01 Plesni izazov - serija
09:30 Ljetni kamp, serija
10:30 Lidijska kuhinja: Savršeno pečeno pile, dokumentarna serija
10:55 Vrtlarica
11:25 Veliki snovi, a malo prostora - dokumentarna serija
12:30 Špica, riva, korzo
13:45 Auto Market Magazin - sponzorirani program
14:25 Umorstva u Midsomeru, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Smogovci, serija za djecu
17:05 HRT TOP 20
17:55 Rukomet LP
19:35 Michel, crtana serija
19:50 Glazbeni spotovi
20:05 Vina svijeta, dokumentarna serija
21:00 Anthony Bourdain - Upoznavanje nepoznatog: Tokio, dokumentarna serija
21:45 Himalajom pješice, dokumentarna serija
22:40 Motel Bates, serija
23:30 Varalice, serija
00:15 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
00:45 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
5.11.2017.**

08:04 We're No Angels, američki film - Zlatna kinoteka
09:49 Biblija
10:00 Ozalj: Misa, prijenos
11:09 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:30 Moj dečko iz budućnosti, američki film
17:00 Vijesti u 17
17:20 Sigurno u prometu

17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:05 Šifra, kviz
20:59 Republika: Mali među velikima, dokumentarna serija
21:51 Prijelomna otkrića: Doba starenja, dokumentarna serija
22:39 Dnevnik 3
23:19 Dvanaestorica žigosanih, američko-britanski film - Zlatna doba Hollywooda
01:43 Nedjeljom u dva
02:44 We're No Angels, američki film - Zlatna kinoteka
04:25 Vino u krvi, mini-serija
05:59 Skica za portret
06:00 Split: More

06:12 Regionalni dnevnik
06:37 Džepni djedica, serija
07:05 Juhuhu
09:02 Poirot, serija
10:41 Umorstva u Midsomeru, serija
12:14 Vrtlarica: Drugi način
12:44 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje
13:07 Dobar, bolji, najbolji ... britanski slastičar, dokumentarna serija
14:10 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
14:57 Luka i prijatelji
15:24 kreativac
15:50 Indeks
16:18 Magazin Lige prvaka
16:45 Maher za putovanja: 48 sati u Dubaiju, dokumentarna serija
17:15 Hokej na ledu - EBEL liga: Medveščak Zagreb - HBC Südtirol Alperia
17:30 Hokej na ledu - EBEL liga: Medveščak Zagreb - HBC Südtirol Alperia, prijenos
19:45 Hokej na ledu - EBEL liga: Medveščak Zagreb - HBC Südtirol Alperia
20:05 Katarina Velika, serija
20:51 Glazba, glazba...
21:00 Momci iz Brazila, američko-britanski film
23:08 Graham Norton i gosti, talk-show
23:54 Nile Rodgers, tajne tvorca hitova - glazbeno-dokumentarni film
00:46 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
6.11.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik, serija
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
16:00 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Tin... trideset godina putovanja..., igrano-dokumentarna serija
20:58 Hrvatski premijeri osobno: Ivo Sanader, dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1: Andrew Dalglish, talk show
00:05 Don Matteo, serija
00:50 Detektiv Murdoch
01:35 Junfer u četrdesetoj, američki film
03:28 Žed za životom, serija
04:13 Lovci na natprirodno
04:53 Reprizni program
05:00 Tema dana
05:12 Kod nas doma
05:57 Zaljubljena u Ramona

06:03 Riječ i život
06:33 U vrtu pod zvijezdama
07:00 Juhuhu
09:01 Plesni izazov - serija
09:30 Školski sat:
10:00 Na prvi pogled, serija
10:30 Mentalna blokada
11:05 Indeks
11:35 Poirot, serija
12:30 Tajna povijest britanskog vrta: 19. stoljeće, dok.serija
13:30 Školarke prostitutke, američki film
15:00 Hit dana
15:10 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Zauvijek skladatelj: Božo Potočnik

17:30 Gorski liječnik, serija
18:20 TV Bingo
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Junfer u četrdesetoj, američki film
22:56 Zakon i red: UK, serija
23:44 Bitange i princeze
00:14 Ni krivi ni dužni, serija
00:44 Noćni glazbeni program

UTORAK 7.11.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik, serija
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
16:00 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu, talk show
21:05 Kozmos: Sunčeve sestre, dok. serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Crna lista, serija
00:10 Don Matteo, serija
00:55 Detektiv Murdoch
01:40 Bridget Jones: Na rubu pameti, britansko-francusko-njemačko-irski film

03:25 Žed za životom, serija
04:10 Lovci na natprirodno
04:50 Reprizni program
05:00 Tema dana
05:12 Kod nas doma
05:57 Zaljubljena u Ramona

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 U vrtu pod zvijezdama
09:01 Plesni izazov - serija
09:30 Školski sat:
10:00 Na prvi pogled, serija
10:30 Mentalna blokada
11:35 Poirot, serija
12:30 Tajna povijest britanskog vrta: 20. stoljeće
13:30 Borba za skrbništvo, kanadski film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Martin Clunes: Čovjek i manta
17:40 Gorski liječnik, serija
18:30 Goldbergovi, serija
18:50 Glazbeni spotovi
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Žene, povjerljivo!
21:00 Bridget Jones: Na rubu pameti, britansko-francusko-njemačko-irski film
22:50 Zakon i red: UK, serija
23:40 Bitange i princeze
00:10 Goldbergovi, serija
00:40 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 8.11.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik, serija
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
16:00 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:59 LOTO 7/39
20:05 Španjolska: Otvorene rane, dok. film
21:00 Storie o neponovljivima: Mediteraneo

21:31 Pola ure kulture
22:01 Otvoreno
22:55 Dnevnik 3
23:30 Crna lista, serija
00:15 Don Matteo, serija
01:00 Detektiv Murdoch
01:45 Cash, američki film
03:30 Žed za životom, serija
04:15 Lovci na natprirodno
04:55 Reprizni program
05:00 Tema dana
05:12 Kod nas doma
05:57 Zaljubljena u Ramona

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 U vrtu pod zvijezdama
07:00 Juhuhu
09:01 Čudesne pustolovine Julesa Vernea, serija
09:30 Školski sat:
10:00 Na prvi pogled, serija
10:30 Mentalna blokada

11:05 Luka i prijatelji
11:30 Poreč: Europsko prvenstvo u sjedećoj odbojci: Hrvatska - Finska, prijenos
13:05 Brazil - Ekspres, serija
13:40 Containment, kanadski film
15:10 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Putovanje na zapad, dokumentarni film
17:40 Gorski liječnik, serija
18:30 Goldbergovi, serija
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Oči u oči
21:00 Cash, američki film
22:50 Zakon i red: UK, serija
23:40 Bitange i princeze
00:10 Goldbergovi, serija
00:30 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 9.11.2017.

07:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik - serija
11:10 Adamovečki Farkaševci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:05 Sigurno u prometu
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
16:00 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska -

Grčka, emisija
20:35 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Grčka, prijenos
22:40 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Grčka, emisija
23:15 Dnevnik 3
23:50 Crna lista, serija
00:35 Don Matteo, serija
01:20 Detektiv Murdoch
02:05 Grace od Monaca, američko-francuski film

03:45 Žed za životom, serija
04:30 Lovci na natprirodno
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona
05:53 Regionalni dnevnik
06:33 U vrtu pod zvijezdama
07:00 Juhuhu
09:01 Čudesne pustolovine Julesa Vernea, serija
09:30 Školski sat:
10:00 Na prvi pogled, serija
10:30 Mentalna blokada
11:05 Pozitivno
11:35 Poirot, serija
12:30 Pokaži mi svoj vrt
13:30 Mračni um, film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Uporište divova, dokumentarni film
17:40 Poreč: Europsko prvenstvo u sjedećoj odbojci: četvrtfinale
19:10 Kronike Matta Hattera
20:05 Koktel-bar
21:00 Grace od Monaca, američko-francuski film
22:45 Zakon i red: UK, serija
23:35 Brooklyn 99, serija
00:05 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena: selo Gravaljosa

Pravo selo (II.)

Piše: Gorana Koporan

Negdje na kraj sela, bar ako gledamo iz smjera iz kojega smo mi dolazili, nalazi se kućica koju smo tražili i u njenom dvorištu zatičemo baku koja, naravno, ima pune ruke posla. Ljudi se za par godina promijene ali nekako na selu to nije tako. Mijenjaju se, stare, ali ostaju isti. Možda tamo pušu ti vjetrovi koji ne dozvoljavaju duhu da prestane tinjati nego ga stalno rasplamsuju. Bilo kako bilo, prepoznali smo baku, a i ona je prepoznala koga je poznavala, a tu počinje priča i za nas koji se do sada nismo poznavali.

Baka Ruža i Borko

Baka Ruža sa svojim mužem **Borkom** živi u selu Gravaljosa od kada se udala, a to je bilo jako davno. Po njenim riječima do tada je živjela u selu s one strane brda ali tamo nije bilo uvjeta za život, nije bilo struje. Ova družina od dva člana ima i prošireni sastav, dvoje djece: sina i ćerku, koji su otišli svojim putem ali ne daleko, selo ili dva dolje, kako kažu. Ružina i Borkova kći često dolazi i pomaže stare roditelje odvođeci ovce na ispašu. Zapravo, ispostavilo se da je žena koju smo pitali za put do Ruže upravo njihova kći. Svijete, mali li si.

Kada smo stigli baka Ruža je sjekla lišće luka kako bi peradi pripremila obrok, a njen muž je bio iza, u *tvornici ludila*, kako nam je objasnila naša kućanica. U jednom divnom i opuštenom upoznavanju kao što je bilo ovo, gdje upoznaješ ovako nekog, ne možeš da ne posvetiš svoja razmišljanja i da osvijestiš koliko je divno sretati ljude koji su samo ljudi. Najljepše što je od ljudi ostalo i najljepše što je u ljudima uvijek bilo. Ovaj dio teksta nema želju da postane filozofsko štivo,

ali rubrika *Priroda i društvo* uvijek više akcentira prirodne ljepote i činjenicu da je najljepše društvo zapravo priroda, a ovo je idealna prilika za preokret u priču o čovjeku i ženi koji su prirodi odličan saveznik i kojima priroda želi biti najbolji prijatelj. Koliko puta ste ušli u dom neznanca i koliko puta vas je taj stranac-neznanc ugstio rakijom, kruhom, sirom i topline svoja četiri zida, a vi imali osjećaj da je to baš sve što vam treba. I onda još kad ste krenuli, dobili paketić domaćeg sira jer ne možete na put praznih ruku poći. Koliko puta vam se stranac obradovao? Nesebično dijeljenje, međusobno radovanje, gošćenje, ogoljeno prošćenje međuljudsko. Toliko običnih stvari i dojmova se urezalo u ovaj naš boravak u prirodi i istraživanje sela da bi bilo previše sebično zadržati to samo za sebe.

Divna tvornica ludila

Ti obični neobični ljudi, baka Ruža i njen muž Borko rade po cijeli dan. U ovom razdoblju godine bakin posao je da hrani perad i kuha za Borka i sebe. Bakina kuhinja miriše na domaći kruh, a Borkova tvornica na ludost, kako je vole zvati. *Tvornica ludila* je zapravo dio iza kuće koji je Borko nastanio kazanom i to je mjesto gdje Borko tekućini daje okus rakije.

Simpatičan naziv za ovaj laboratorij. Simpatično je sve u vezi s ovim ljudima. Sve rade sami i malo što je u njihovoj kući iz trgovine. A dekoracija doma prati ove današnje trendove rasparenog namještaja, starina i prostora koji odišu na sjećanja. Divno!

Trebalo bi uvesti pravilo ili neku vrstu obaveze da kada god odete u prirodu, divljinu, neki zabačeniji dio planeta, vi pokušate naći i više od toga jer su zapravo baš u tim prirodnijim, divlijim, zabačenijim krajevima skrivene prave dragocjenosti.

Idealna prilika je da ovaj obilazak povežete s boravkom na Staroj planini, jer je put dalek za samo jednodnevne ekskurzije. I ako je ovaj prilog bio dovoljno uvjerljiv, potražite baka Ružu makar da vam srdačno mahne, toplina će biti golema.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

